ફરમાયા,''અસર કી, ઔર યે રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી નમાઝ હૈ જો હમ આપ કે સાથ પળહાં કરતે થે.''

૧૩૧૪ : હજરત અનસ બિન માલિકસે રિવાયત હૈ કે, રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને હમેં અસર કી નમાઝ પળહાંઇ, જબ આપ નમાઝસે ફારીગ હુએ તો બનુ સલમાકા એક શખ્શ આયા ઔર અર્ઝ કિયા, યા રસૂલુલ્લાહ હમ અપના એક ઊંટ જુબ્હ કરના ચાહતે હૈ. ઔર હમારી ખ્વાહિશ હૈ કે, ઇસ મૌ કે પર આપ ભી તશરીફ લાઓ.

આપને ફરમાયા,''અચ્છા'' ઔર તશરીફ લે ગએ, હમ ભી આપ કે સાથ ગએ, હમને દેખા કે અભી ઊંટ જુબ્હ નહીં હુઆ થા, ફિર ઊસે જુબ્હ કિયા ગયા. ઊસકા ગોશ્ત કાટકર પકાયા ગયા. હમને ઊસકો ખાયા, ઔર અભી સૂરજ ગુરૂબ નહીં હુઆ થા.

૧૩૧૫ : હજરત રાફેઅ બિન ખદીજ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ અસર કી નમાઝ પળહતે ફિર ઊંટકો જુબ્હ કર કે દસ હિસ્સોંમેં તકસીમ કરતે, ફિર ઊસકો પકાયા જાતા ઔર હમ ઊસકા પકા હુઆ ગોશ્ત ગુરૂબ આફતાબસે પહેલે ખા લેતે થે.

૧૩૧૬ : અવઝાઇ કી સનદમેં યે ફર્ક હૈ કે, વો બયાન કરતે હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે જમાનેમેં ઊંટ જુબ્હ કિયા જાતા થા ઔર યે બયાન નહીં કિયા કે હમ આપ કે સાથ નમાઝ પળહતે થે.

બાબ ૨૨૧ :- નમાઝે વુસ્તા, નમાઝે અસરહૈ ઇસકી દલીલ.

૧૩૨૦ : હજરત અલી કર્રમલ્લાહો વજહહુસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ગઝવએ અહઝાબ કે દિન ફરમાયા,''અલ્લાહ ત્આલા ઊન મુશ્રેકીન કી કબરોં ઔર ઘરોંકો આગસે ભરદે જીસ તરહાં ઊન્હોંને હમેં (જંગમેં) મશગુલ કર કે નમાઝે અસરસે રોક દિયા, યહાં તક કે સૂરજ ગુરૂબ હો ગયા.''

૧૩૨૧ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત મન્કુલ હૈ.

૧૩૨૨ : હજરત અલી કર્રમલ્લાહો વજહહુસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે ગઝવએ અહઝાબ કે દિન ફરમાયા,''હમેં અસર કી નમાઝ પળહનેસે રો કે રખ્ખા, યહાં તક કે સૂરજ ગુરૂબ હો ગયા,અલ્લાહ ત્આલા ઊન કે ઘરોં ઔર કબરોંકો આગસે ભરદે.''

રાવીકો શક હૈ કે, શાયદ ઐસા ફરમાયા,''યા અલ્લાહ ત્આલા, ઇન કી પીઠોં ઔર કબરોંકો આગસે ભરદે.''

૧૩૨૩ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૩૨૪ : કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયતમેં બિના શક કે, કુબુર ઔર બુયુત (કબરોં ઔર ઘરોં) કે અલ્ફાઝ હૈ.

૧૩૨૫ : હજરત અલી કર્રમલ્લાહો વજહહુ બયાન કરતે હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ગઝવએ અહઝાબ કે દિન ફરમાયા,''હમેં (મુશ્રીકોને) હમેં સલાતે વુસ્તા, નમાઝે અસરસે રોક દિયા. અલ્લાહ ત્આલા ઊન કે ઘરોં ઔર કબરોંકો આગસે ભર દે. ફિર આપને મગરીબ ઔર ઇશાં કે દરમ્યાન અસર કી નમાઝ પઢહાંઇ.''

૧૩૨૬ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મુશ્રેકીનને રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો અસર કી નમાઝસે રો કે રખ્ખા. યહાં તક કે સૂરજ સૂર્ખ યા ઝર્દ પડ ગયા. રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''હમેં સલાતે વુસ્તા, સલાતે અસરસે (મુશ્રીકોને) રો કે રખ્ખા. અલ્લાહ ત્આલા ઊનકી પીઠોં ઔર કબરોંકો આગસે ભરદે.''

૧૩૨૭ : હજરત આએશહ સીદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હા કે ગુલામ અબુ યુનુસસે રિવાયત હૈ કે, હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાને મુજે કુરઆને કરીમ લિખનેકા હુકમ દિયા ઔર ફરમાયા,''જીસ વક્ત ''હાફેઝુ અલસ સલવાતે, વસ-સલાતીલ વુસ્તા, '' આયત પર પહોંચો તો મુજે બતા દેના, ચુનાંચે જબમૈં ઇસ આયત પર પહોંચા તો આપકો બતાયા, આપને ફરમાયા,''યે આયત ઇસ તરહાં લિખો, હાફેઝુ અલસ સલવાતે વસ-સલાતિલ વુસ્તા. વસલાતિલ અસર વકુમુલિલ્લાહે કાનેતિન.હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાને ફરમાયા,''મૈંને રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે યે આયત ઇસી તરહાં સુની હૈ.

૧૩૨૮ : હજરત બરાઅ બિન આઝીબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, ''હાફિઝુ અલસ-સલવાતે વ સલાતિલ અસર'' (આયત) નાઝીલ હુઇ જબ તક અલ્લાહ ત્આલાને ચાહા, હમ ઇસ આયતકો ઇસી તરહ પઢહતે રહે. ફિર અલ્લાહ ત્આલાને ઇસે મુન્સુખ કર દિયા ઔર ઇસ તરહાં નાઝિલ ફરમાયા,''હાફિઝુ અલસ સલવાતે વ સલાલિલ વુસ્તા.''

એક શખ્શ શકીક કે પાસ બૈઠા થા. ઊસને કહા,''અબ તો નમાઝે અસર હી સલાતે વુસ્તા હૈ.''

હજરત બરાઅ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''મૈં તુમ્હેં બતા ચુકા હું કે યે આયત કૈસે નાઝિલ હુઇ, ઔર અલ્લાહને ઇસે કિસ તરહાં મન્સુખ કિયા, ઔર અલ્લાહ હી ખુબ જાનતા હૈ.

ઇમામ મુસ્લિમ એક ઔર સનદસે બયાન કરતે હૈ કે, હજરત બરાઅ બિન આઝિબ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''હમ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ બૈઠે થે. એક અરસા તક ઇસ આયત કી ઐસે હી તિલાવત કરતે રહે.

૧૩૨૯ : હજરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હુમાસે રિવાયત હૈ કે, હજરત ઊમર ફારૂક રદીઅલ્લાહો અન્હો ગઝવએ ખન્દક કે દિન કુફ્રે કુરૈશકો બુરા ભલા કહને લગે ઔર અર્ઝ કિયા, યા રસૂલુલ્લાહ ! અલ્લાહકી કસમ. સૂરજ ગુરુબ હોનેકો આ ગયા ઔર મૈંને અભી તક નમાઝે અસર નહીં પઢહી.

રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''વલ્લાહ, મૈંને ભી અભી તક અસર કી નમાઝ નહીં પઢહી.

ફિર હમ પથરીલી જમીન પર આએ ઔર રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને વુઝુ કિયા, ફિર રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ગુરૂબ આફતાબ કે બાદ અસર કી નમાઝ પઢહી ફિર ઊસ કે બાદ મગરિબ કી નમાઝ પઢહી.

૧૩૩૦ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ રિવાયત હુઇ હૈ.

બાબ ૨૨૨ :- ફજર ઔર અસર કી નમાઝકી ફઝીલત ઔર ઊનકી હિફાઝત.

૧૩૩૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''રાત ઔર દિન કે ફરીશ્તે તુમ્હારે પાસ બાર બાર આતે હૈ ઔર ફજર ઔર અસર કી નમાઝમેં ઊનકા ઇજતેમા હોતા હૈ. ફિર યે અપની કામ કી ફરજ કે એતબારસે ઊપર ચલે જાતે હૈ. ફિર ઊનકા રબ ઊનસે દરયાફત કરતા હૈ, હાલાં કે વો ઊનકો જ્યાદા જાનને વાલા હૈ કે તુમ મેરે બંદોકો કિસ હાલમેં છોડકર આએ હો ?''

ફરીશ્તે અર્જ કરતે હૈ,''જબ હમ ઊન કે પાસસે આએ તો વો નમાઝ પઢહ રહે થે ઔર જબ હમ ઊન કે પાસ પહોંચે તો વો નમાઝ પઢહ રહે થે.''

૧૩૩૨ : એક ઔર સનદસે ભી યે હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૩૩૩ : હજરત જરીર બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ખિદમતમેં બૈઠે હુવે થે.'' નાગહાં આપને ચૌદહવી રાત કે ચાંદ કી તરફ દેખકર ફરમાયા,''બેશક, તુમ અપને રબકો ઇસ તરહાં દેખોગે જીસ તરહાં ઇસ ચાંદકો દેખ રહે હો. ઔર ઊસે દેખનેમેં તુમ્હેં કીસી કિસ્મ કી તકલીફ મહેસૂસ નહીં હોગી, પસ અગર હો શ કે તો, તુલુઅ આફતાબ ઔર ગુરૂબ આફતાબસે પહેલે કી નમાઝે યાને ફજર ઔર અસર કી નમાઝોંકો કઝા ના હોને દો.''

ફિર જરીરને યે આયત પઢહી. ''ફ-સબ્બેહ બિ-હમ્દે રબ્બેકા કબ્લ તુલુઅિશ-શમ્શ વ કબ્લ ગુરૂબેહા.''

તરજુમા :- તુલુઅ આફતાબ ઔર ગુરૂબ આફતાબસે પહેલે અપને રબ કી તસ્બીહ હમ્દ કે સાથ બયાન કરો.

૧૩૩૪ : ઇસી સનદ કે સાથ એક ઔર રિવાયત હૈ જીસમેં ઐસે હૈ કે, તુમ અનકરીબ અપને રબ કે સામે પેશ કિયે જાઓગે, ઔર ઊસકો ઇસ તરહાં દેખોગે, જીસ તરહાં ચાંદકો દેખતે હો. ફિર આયત કી તિલાવત ફરમાઇ.

૧૩૩૫ : હજરત ઊમારાહ બિન રૂવૈબહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે સુના, આપ ફરમા રહે થે,''જીસ શખ્શને તુલુઅ આફતાબ ઔર ગુરૂબ આફતાબસે પહેલે યાને, ફજર ઔર અસર પઢહી વો, હરગીઝ દોજખમેં નહીં જાએગા.''

બશરા કે એક શખ્શને પુછા,''કયા તુમને યે હદીષ રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે ખુદ સુની હૈ ?''

હજરત ઊસાવહને કહા,''હાં.''

ઊસ શખ્શને કહા,''મૈં ગવાહી દેતા હું કે મૈંને ભી યે હદીષ રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે સુની હૈ. મેરે કાનોંને ઇસકો સુના ઔર દિલને યાદ રખા.''

૧૩૩૬ : હજરત ઊમારહ બિન રૂઐબહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જીસ શખ્શને તુલુઅ આફતાબ ઔર ગુરૂબ આફતાબસે પહેલે નમાઝ પઢી વો દોજખમેં નહીં જાએગા.''

હજરત ઊમારહ કે પાસ બશરાકા રહેનેવાલા એક શખ્શ બૈઠા થા. ઊસને કહા, ''કયા તુમને યે હદીષ રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે ખુદ સુની હૈ ?''

હજરત ઊમારહને ફરમાયા,''હાં, મૈં ઇસ પર ગવાહ હું.''

યે સુનકર વો શખ્શ બોલા.''મૈં ગવાહી દેતા હું કે મૈંને રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો ઊસ જગા યે ફરમાતે હુએ સુના. જહાંસે મૈં સુન શકતા થા.''

૧૩૩૭ : અબુ બક્ર કે વાલિદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જીસને દો ઠંડી નમાઝે (ફજર ઔર અસર) પઢી વો જન્નતમેં જાએગા.''

૧૩૩૮ : એક ઔર સનદસે ભી યે હદીષ મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૨૩ : મગરીબકા અવ્વલ વક્ત ગુરૂબ આફતાબકે બાદ હૈ.

૧૩૩૯ : હજરત સલમહ બિન અક્વહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ઊસ વક્ત મગરિબ કી નમાઝ પઢતે થે જબ આફતાબ ગુરૂબ હોકર નજરોંસે ઓઝલ હો જાતા.

૧૩૪૦ : હજરત રાફેઅ બિન ખુદૈજ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ મગરીબ કી નમાઝ પઢતે થે ઔર નમાઝ કે બાદ જાકર કોઇ શખ્શ ભી અપને તીર ગડને કી જગહ દેખ શકતા થા.

૧૩૪૧ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૨૪ :- ઇશાંકી નમાઝકા વક્ત ઔર ઊસમે તાખીર.

૧૩૪૨ : નબીએ કરીમ રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ સૈયદહ હજરત આએશહ સીદ્દીકા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, એક રાત રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ઇશાંકી નમાઝમેં દેર કી, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ નમાઝ કે લિયે તશરીફ ના લાએ. યહાં તક કે હજરત ઊમર ઇબ્ને ખત્તાબ રદીઅલ્લાહો અન્હોને અર્ઝ કિયા બચ્ચે ઔર ઔરતેં સો ગએ.

રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ બહાર આએ ઔર આતે વક્ત નમાઝીર્યોંસે ફરમાયા,''રૂએ જમીન પર તુમ્હારે સિવા કોઇ નમાઝકા ઇન્તજાર નહીં કર રહા.''

યે લોગોંમેં ઇસ્લામ કી ઇશાઅતસે પહેલેકા વાકેઆ હૈ. એક રિવાયતમેં ઇસ તરહાં હૈ કે, જબ હજરત ઊમરને ચીખ કર બુલાયા, નમાઝ કે લિય, તો આપને ફરમાયા,''તુમ્હારે લિયે યે જાઇઝ નહીં કે અલ્લાહ કે રસૂલ (રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ)સે નમાઝકા તકાઝા કરો.''

૧૩૨૩ : હજરત ઇબ્ને શિહાબસે ઇસી સનદ્સે એક ઔર રિવાયત ભી ઐસી હી હૈ.

૧૩૨૪ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક રાત રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ઇશાંકી નમાઝમેં દેરી કી હત્તા કે, રાતકા અકસર હિસ્સા ગુજર ગયા, યહાં તક કે નમાઝી મસ્જીદમેં સો ગએ, ફિર રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ તશરીફ લાએ ઔર ફરમાયા,''અગર મુજે ઊમ્મત કી દુશ્વારીકા ખયાલ ના હોતા તો ઇશાંકા યહી વક્ત હોતા.''

૧૩૨૫ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક રાત હમ ઇશાંકી નમાઝ કે લિયે રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકા ઇન્તજાર કરતે રહે. ના જાને વો ઘર કે કીસી કામમેં મશગુલ થે યા કયા વજહ થી. બહરહાલ આપ એક તિહાઇ યા ઊસ્સેભી જ્યાદા રાત (ગુજરને) કે બાદ તશરીફ લાએ. આતે વક્ત આપને ફરમાયા,''તુમ કીસ નમાઝકા ઇન્તજાર કર રહે થે. જીસકા તુમ્હારે સિવાય કીસી ઔર દીનકો માનનેવાલા નહીં કરતા. અગર મેરી ઊમ્મત પર યે દુશ્વાર ના હોતા તો મૈં ઇસી વક્ત નમાઝ પઢહાં યાં કરતા.''

ફિર આપને મુઅઝ્ઝીનકો ઇકામત કહેનેકા હુકમ દિયા ઔર નમાઝ પઢહાઇ.

૧૩૨૬ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક બાર રાત ઇશાંકી નમાઝ કે વક્ત રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કીસી કામમેં મશગુલ હો ગએ ઔર ઇશાંકો મુતાઅખ્ખીર કર દિયા, યહાં તક કે હમ મસ્જીદમેં સો ગએ, ફિર બેદાર હુએ ફિર સો ગએ, ફિર જબ બેદાર હુએ તો રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ તશરીફ લાએ ઔર ફરમાયા,''ઇએ જમીન પર તુમ્હારે અલાવહ આજ કી રાત કોઇ ભી નમાઝ કે ઇન્તજારમેં નહીં હૈ.''

૧૩૨૭ : સાબિતસે રિવાયત હૈ કે, લોગોંને હજરત અનસ બિન માલિકસે રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી અંગુઠીકા હાલ દરયાફત કિયા. તો ઊન્હોંને કહા, એક રાત ઇશાંકી નમાઝકો રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને આધી રાત યા ઊસ કે કરીબ વક્ત તક મુઅખ્ખર કર દિયા. ફિર આપ તશરીફ લાએ ઔર ફરમાયા,''લોગ નમાઝ પઢહકર સો ગએ. ઔર તુમ ઇસ વક્ત તક નમાઝકા ઇન્તજાર કરતે રહોગે.''

હજરત અનસ રદીઅલ્લાહ ફરમાતે હૈ કે, મેરી આંખો કે સામને યે મન્ઝર હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી ચાંદીકી અંગુઠી કી ચમક દેખ રહા હું. ઊન્હોંને બાએં હાથ કી ઊંગલીસે ઇશારા કર કે કહા, અંગુઠી ઇસ હાથમેં થી.

૧૩૨૮ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમને એક રાત રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકા આધી રાત તક ઇન્તજાર કિયા. ફિર આપ તશરીફ લાએ ઔર નમાઝ અદા કી, ફિર હમારી તરફ મુતવજ્જેહ હોકર બોલે ઔર યે મન્ઝરભી સામને હૈ. જૈસે આપકી ચાંદીકી અંગુઠી કી ચમક દેખ રહા હું.

૧૩૨૯ : એક ઔર સનદસે ભી ઇસી તરહાં કી હદીષ મન્કુલ હૈ.જીસમેં હમારી તરફ મુતવજ્જે હુએ,કા ઝિક્ર નહીં હૈ.

૧૩૪૦ : હજરત અબુ મુસા અશ્અરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈં ઔર મેરે સાથી જો કશ્તીસે આએ થે ઔર જન્નતુલ બકીઅ કી પથરીલી જમીન પર ઊતરે થે. ઔર રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ મદીના શરીફમેં તશરીફ ફરમાથે. ઔર હમારી એક જમાઅત બારી બારીસે આપકી ખિદ્મતમેં હાજીર હોતી થી.

હજરત અબુ મુસા રદીઅલ્લાહ ફરમાતે હૈ કે, એક દિનમેં અપને ચંદ સાથીયોં કે સાથ આપકી ખિદ્મતમેં હાજીર હુઆ. રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કીસી કામમેં મશગુલ થે. યહાં તક કે આધી રાત ગુજર ગઇ. ફિર આપ તશરીફ લાએ ઔર હમેં નમાઝ પઢાઇ. નમાઝસે ફારીગ હોકર આપને હાજરીનસે ફરમાયા,''જરા ઠહરોં મૈં તુમ્હેં બતા રહા હું કે તુમ્હે બશારતહો કે યે તુમ પર અલ્લાહ ત્આલાકા ઇન્આમ હૈ કે, ઇસ વક્ત તુમ્હારે સિવા કોઇ ઔર નમાઝ નહીં પઢ રહા હૈ.'' યા ફરમાયા,''તુમ્હારે સિવા ઇસ વક્ત કીસીને નમાઝ નહીં પઢી.''

રાવી ફરમાતે હૈ કે, અબુ મુસાને કૌનસા જુમ્લા ફરમાયા થા યાદ નહીં.

હજરત અબુ મુસાને ફરમાયા,''રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે યે બશારત સુનકર હમલોગ ખુશ ખુશાલ વાપસ ચલે ગએ.

ઇબ્ને જરીજ રિવાયત કરતે હૈ કે, મૈંને આપસે કહા તુમ્હારે નજદિક ઇશાંકી નમાઝ પઢને કે લિયે કૌનસા વક્ત સબસે બહેતર હૈ , ખ્વાહ વો જમાઅતસે હો યા ઊસ કે સિવા ?

અત્તાને કહા મૈંને હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે જાના તો ફરમાતે થે કે, એક રાત રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ઇશાંકી નમાઝમેં તાખીર કી હત્તા કે લોગ સો ગએ. ફિર બેદાર હુએ ઔર સો ગએ. ફિર બેદાર હુએ તો હજરત ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ખડે હોકર બુલંદ આવાઝસે કહા, અસ-સલાત.

અત્તા કહેતે હૈ કે, હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''ફિર રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ તશરીફ લાએ ઔર આપ કે સરસે પાની ટપક રહા થા. ઔર આપને અપને સર મુબારક પર અપના હાથ રખ્ખા હુઆ થા. આપને ફરમાયા,''અગર મેરી ઊમ્મત પર દુશ્વાર ના હોતા તો મૈં, ઊસકો ઇસી વક્ત નમાઝ પઢનેકા હુકમ દેતા.

મૈંને અત્તાસે પુછા કે રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને કિસ તરહાં હાથ રખ્ખા થા ? ઔર હજરત ઇબ્ને અબ્બાસને તુમ્હેં કિસ તરહાં બતાયા થા.

અત્તાને અપની ઉંગલિયાં યા કીસી ઔર ફિર અપની ઉંગલિયોં કે કિનારે અપને સર પર રખેં ફિર ઉનકા સરસે ઝુકાયા. ઔર સર પર ફેરા યહાં તક કે ઉનકા અંગુઠા કાન કે ઉસ કિનારે કી તરફ પહોંચા, જો મુંહ કી તરફ હૈ.

ફિર ઉનકો, અંગુઠા કનપટ્ટી ઔર હાથ દાઢી તક કીસી ચીજકો છૂતા થા, ના કિસી ચીજકો પકડતા થા. મૈંને અત્તાસે પૂછા કયા ઉન્હોંને યે ભી બતાયા થા કે ઉસ રાત રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને કીતની તાખિર કી થી.

ઉન્હોંને કહા, નહીં જાનતા.

ફિર અત્તાને ફરમાયા,''મૈં ઇસ બાતકો પસંદ કરતા હું કે ઉસ વક્ત નમાઝ પઢું જીસ વકત ઉસી રાત રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને નમાઝ પઢાઇથી ખ્વાહમૈં ઇમામ હોઉં યા અકેલા હોઉં અગર તુમકો ખુદ ઇતની દેર બાર ગુઝરે, યા તુમ ઇમામ હો ઔર લોગોંકો ઇતની દેર ગિરાં ગુઝરે તો દરમ્યાની વક્તમેં નમાઝ પઢ લિયા કરો ના જલ્દી ના દેર સે.

૧૩૫૨ : હજરત જાબિર બિન સમૂરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ઇશાંકી નમાઝ દેરસે પઢહાં કરતે થે.

૧૩૫૩ : હજરત જાબિર બિન સમૂરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ઇન્હીં અવકાતમેં નમાઝ પઢહાં કરતે થે જીનમેં તુમ પઢહતે હો. અલબત્તા ઇશાંકી નમાઝ તાખિરસે પઢહતે થે ઔર આપ નમાઝમેં તખફીક કરતે થે.

૧૩૫૪ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે સુના, આપને ફરમાયા,''તુમ્હારી નમાઝ કે નામ પર ગંવાર ગાલિબ ના આ જાએં કે મિટા દિયા તુમ્હારી નમાઝે ઇશાં કે નામકો ઇસ લિયે કે વો ઊંટોંકા દૂધ દોહતે હૈં,દેર કિયાં કરતે હૈ. (યાની ઇસ વજહસે વો ઇશાંકો ઇત્મા કહેતે હૈં)

૧૩૫૫ : હજરત અબ્દુલ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''દેહાતી કે લોગ ઇશાંકી નમાઝ કે નામમેં, તુમ પર ગાલિબ ના આ જાએં ક્યું કી યે અલ્લાહકી કિતાબમેં ઇશાં હૈ ઔર વો તાખીરસે ઊંટોકો દૂધ દોહતે હૈ (ઇસ લિયે ઇત્માઅ કહતે હૈ) (ઇત્માઅ = અંધેરા છા જાના)

બાબ ૨૨૫ :- ફજરકી નમાઝ જલ્દ પઢહના ઔર કિરઅતકી મિકદાર કે બયાનમેં

૧૩૫૬ : હજરત આએશહ રદીઅન્હો અન્હા બયાન કરતી હૈ કે, મુસલમાનોં કી ઔરતેં ફજરકી નમાઝ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ પઢહતી થી. ફિર અપની ચાદરોંમેં લિપટી હુઇ વાપસ આતી થી. યહાં તક કે ઇન્હેં કોઇ નહીં પહેચાનતા થા.

૧૩૫૭ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, મુસલમાન ઔરતેં અપની ચાદરોંમેં લિપટી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ ફજરકી નમાઝમેં હાજીર હોતી થી. ફિર અપને ઘરોંકો લૌટ જાતી થી ઔર ચૂં કી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ મુંહ અંધેરે નમાઝ પઢહતે થે, ઇસલિયે ઉન્હેં કોઇ પહેચાનતા નહીં થા.

૧૩૫૮ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ સુબ્હાકી નમાઝ પઢહાતે ઔર ઔરતેં અપની ચાદરોંમેં લીપટી હુઇ વાપસ જાતી થી. વો અંધેરે કી બીના પર પહેચાની નહીં જાતી થી.

૧૩૫૯ : હજરત હસન બિન અલી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, જબ હિજ્જાજ મદીના મુનવ્વરા આયા તો હમને હજરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને નમાઝોં કે મુતાલ્લીક દરયાફત કિયા, ઉન્હોંને ફરમાયા,''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ, ફજરકી નમાઝ દુપહર કે વક્ત પઢહાં કરતે અસર કી ઇસ વક્ત પઢહતે થે જબ આફતાબ સુફૈદ હોતા, મગરીબ ગુરૂબ આફતાબ કે બાદ, ઇશાંમેં કભી તાખિર કરતે ઔર કભી જલ્દી પઢહતે. અગર લોગ જમા હો જાતે તો જલ્દી પઢહતે ઔર સુબ્હા કી નમાઝ મુંહ અંધેરે પઢહતે થે.

૧૩૬૦ : હજરત હસન બિન અલી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હિજાજીજ નમાઝોંમેં તાબિર કરતા થા. હમને હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે દરયાફત કિયા, બાકી રિવાયત હસ્બે, સાબિક હૈ.

૧૩૬૧ : શેઅબા કહતે હૈ કે, શયાર બિન સલમાને મુજે બતાયા, ઉન્હોંને કહા મૈંને અપને વાલીદસે સુના ઉન્હોંને હજરત અબુ બરઝહ રદીઅલ્લાહસે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી નમાઝ કે બારેમેં સવાલ કિયા, સહાબાને કહા, બાદ બાતેં કરતેકો ના પસંદ ફરમાતે થે.

શેઅબા કહેતે હૈં કી મૈંને ઊનસે ફિર મુલાકાત કી ઔર દરયાફત કિયા તો કહા કી, સુબ્હા કી નમાઝ ઊસ વક્ત પઢહતે થે કે આદમી અપને સાથ બૈઠે હુએ સનાષા શખ્શકો પહેચાન લેતા થા ઔર ઇસમેં આપ સાઠસે લેકર સો આયતેં પઢહતે થે.

૧૩૬૨ : હજરત અબુ બરઝહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ આધી રાત તક ઇશાંકી નમાઝ મુઅખ્ખર કરને કી પરવાહ નહીં કરતે થે. ઔર ઇશાંસે પહેલે સોનેકો ઔર ઊસ કે બાદ બાતેં કરનેકો ના પસંદ કરતે થે. એક ઔર મૌકે પર હજરત અબુ બરઝહને એક તિહાઇ રાત તક તાખિરકા ઝિક્ર કિયા.

૧૩૬૩ : હજરત અબુ બરઝહ સલમી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ, ઇશાંકી નમાઝ તિહાઇ અબતક મુઅખ્ખર કરતે થે ઔર ઇશાંકી નમાઝસે પહેલે સોને ઔર ઇશાં કે બાદ બાત કરનેકો નાપસંદ કરતે થે. ઔર ફજરકી નમાઝ મેં, સૌસે લેકર સાઠ આયતોં તક પઢહતે થે. ઔર સુબ્હા કી નમાઝસે ઊસ વક્ત ફારીગ હોતે થે કે હમમેંસે એક શખ્શ દૂસરેકો પહેચાન લેતા થા.

બાબ ૨૨૬ :- મુસ્તહબ વક્તસે મુઅખ્ખર કર કે નમાઝ પઢના ઐસી સૂરતમેં મુકતદીકા હુકમ.

૧૩૬૪ : હજરત અબુ ઝર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મુજે ફરમાયા,''જબ તુમ પર ઐસે હાકિમ મુસલ્લત હો જાએ જો નમાઝ મુઅખ્ખર કર કે પઢે યા ફરમાયા,''નમાઝ કે વક્તકો ખત્મ કર કે પઢ તો તુમ ક્યા કરોગે ?''

મૈંને અર્ઝ કિયા,''જો આપ ઇર્શાદ ફરમાએં.''

આપને ફરમાયા,''તુમ અપને વક્ત પર નમાઝ પઢ લિયાં કરોં, ફિર અગર ઉન કે સાથ નમાઝ પાઓ તો વો ભી પઢ લેના. ક્યું કી વો તુમ્હારે લિયે નિફલ હો જાએંગે.''

૧૩૬૫ : હજરત અબુ ઝર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મુજસે ફરમાયા,''મેરે બાદ ઐસે હુકમ આએંગે જો નમાઝકો વક્ત ગુઝર કર પઢેંગે તુમ નમાઝકો વક્ત પર પઢના. અગર તુમને વક્ત પર નમાઝ પઢલી હો તો ઊન કે સાથ નફિલ હો જાએંગે ઔર અગર તુમને ઊન કે સાથ નમાઝ નહીં પઢી તો તુમ અપની નમાઝ તો પઢ હી ચુ કે હો.''

૧૩૬૬ : હજરત અબુ ઝર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મેરે ખલીલ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મુજે વસીયત કી હૈ કે,''મૈં હુકમ સુનું ઔર ઊનકી ઇતાઅત કરું. ખ્વાહ વોહ હાથ પૈર કટા હુઆ ગુલામ હો ઔર મૈં નમાઝકો ઊસ કે વક્ત પર પઢું. આપને ફરમાયા,''અગર યે લોગ નમાઝ પઢ ચૂકેં, તો તુમ અપની નમાઝ વક્ત પર અદા કર ચૂ કે હો, વરના ઇન કે સાથ તુમ્હારી નમાઝ નફીલ હો જાએગી.''

૧૩૬૭ : હજરત અબુ ઝર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કી, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મેરી રાન પર હાથ મારા ઔર ફરમાયા,''જબ તુમ અયસે લોગોંમેં રહે જાઓગે જો વક્ત ગુજારકર નમાઝ પઢેંગે તો તુમ ક્યા કરોગે ?''

મૈંને અર્ઝ કિયા,''જો આપ હુકમ ફરમાએં.''

આપને ફરમાયા,''તુમ અપની નમાઝ વક્ત પર પઢ કર અપને કામ પર ચલે જાના. ઊસ કે બાદ અગર જમાઅત હો ઔર તુમ મસ્જીદમેં હો તો નમાઝ પઢ લેના.''

૧૩૬૮ : હજરત અબુલ આલિયહ બયાન કરતે હૈ કે, એક દિન ઇબ્ને ઝિયાદને નમાઝમેં દેર કરદી, ઊન્હોંને ઇત્તેફાકન મેરે પાસ હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન શામીત રદીઅલ્લાહો અન્હો તશરીફ લાએ મૈંને ઊન કે લિયે કુરશી પેશ કી, વો ઊસ પર બૈઠ ગએ. મૈંને ઊનસે અબ્દુલ્લાહ બિન ઝિયાદકા નમાઝમેં તાખિરકા ઝિક્ર કિયા, ઊન્હોંને અપને હોંઠ ભીંચે ઔર મેરી રાન પર હાથ મારા, ઔર કહા, મૈંને હજરત અબુ ઝર રદીઅલ્લાહો અનહોસે યહી સવાલ કિયા થા. ઊન્હોંને મેરી રાન પર ઐસે હી હાથ મારા થા જૈસે મૈંને તુમ્હારી રાન પર હાથ મારા હૈ. ઔર કહા કે મૈંને ભી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે ઊસી તરહાં સવાલ કિયા થા. જીસ તરહાં તુમને મુજસે સવાલ કિયા હૈ. ઔર આપને ભી મેરે રાન પર હાથ ઐસે હી મારા થા જૈસે મૈંને તુમ્હારી રાન પર હાથ મારા હૈ. ફિર આપને ફરમાયા,''નમાઝ અપને વક્ત પર

પળહલો. ફિર અગર ઊન કે સાથ નમાઝ મિલ જાએ તો ઊન કે સાથ ભી નમાઝ પળહ લેના ઔર યે ના કહેના કે મૈં નમાઝ પળહ ચૂકા હું. અબ નહીં પળહૂંગા.''

૧૩૬૯ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન શામિતસે રિવાયત હૈ કે, હજરત અબુ ઝર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''ઊસ વક્ત તુમ્હારા કયા હાલ હોગા જબ તુમ ઊન લોગોંમેં રહોગે જો નમાઝ દેરસે પળહતે હૈ. તુમ નમાઝકો અપને વક્તમેં પળહ લેના ફિર અગર જમાઅત ખડી હો તો ઊન કે સાથ ભી પળહ લેના. ક્યૂંકે ઇસમેં જ્યાદા ખૈર હૈ.

૧૩૭૦ : અબુલ આલિયહ બયાન કરતે હૈ કે, મૈંને અબ્દુલ્લાહ બિન શામિત રદીઅલ્લાહો અન્હાસે કહા કે, હમ જુમા કે દિન હુક્કામ કી ઇક્તેદામેં નમાઝ પળહતે હૈ. વો નમાઝકો આખરી વક્તમેં અદા કરતે હૈ.

અબુલ આલિયહ કહતે હૈ કે, હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન શામિત રદીઅલ્લાહો અન્હોને મેરી રાન પર ઇતને જોરસે હાથ મારા કે મુજે ડર લગા, ઔર કહા કે મૈંને હજરત અબુ ઝર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે, યહી દરયાફત કિયા તો ઊન્હોંને ભી મેરી રાન પર મારા ઔર કહા કી મૈંને ભી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે યહી બાત દરયાફત કી થી તો આપને ફરમાયા,''તુમ (મસ્નૂન વક્તમેં) નમાઝ પળહાં કરો ઔર જમાઅત કે સાથ નમાઝકો બતૌર નફિલ પળહ લિયા કરો.

રાવી કહેતે હૈં કી, હજરત અબ્દુલ્લાહને મુજે બતાયાકે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ભી હજરત અબુ ઝર રદીઅલ્લાહકી રાન પર હાથ મારા થા.

બાબ ૨૨૭ :- નમાઝ બાજમાઅત પળહનેકી તાકીદ ઔર ઇસ કે ફઝૅ કિફાયા હોનેકા બયાન.

૧૩૭૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જમાઅત કે સાથ નમાઝ પળહના તુમ્હારે તન્હા પળહનેસે પચ્ચીસ ગુના અફઝલ હૈ.

૧૩૭૨ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''બાજમાઅત નમાઝ પળહના તન્હા નમાઝ પળહનેસે પચ્ચીસ (૨૫) ગુના અફઝલ હૈ.ઔર ફરમાયા,''રાત ઔર દિન કે ફરીશ્તે ફજરકી નમાઝમેં જમા હોતે હૈ ઔર તુમ ચાહો તો યે આયત પળહલો, ''ઇન્ન સીઅતુમ વ કુરઆનલ ફજરે ઇન્ન કુરઆનલ ફજરે કાના મશહુદ્વા.''

(ફજરમેં કુરઆન કી તિલાવત પર (ફરીશ્તે) હાજીર કિયે જાતે હૈ)

૧૩૭૩ : એક દૂસરી સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૩૭૪ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''બાજમાઅત નમાઝ તન્હા શખ્શ કી પચ્ચીસ નમાઝોં કે બરાબર હૈ.''

૧૩૭૫ : ઊમરૂ બિન અતા બયાન કરતે હૈ કે, મૈં નાફેઅ બિન જુબૈર બિન મુત્ઇમ કે પાસ બૈઠા થા, કે વહાંસે અબુ અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકા ગુજર હુવા. નાફેઅને ઊન્હે

બુલાયા ઔર કહા, મૈંને હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે સુના હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''ઇમામ કે સાથ નમાઝ પઢહના તન્હા પચ્ચીસ નમાઝેં પઢહનેસે જ્યાદા ફઝીલત રખતા હૈ.''

૧૩૭૬ : હજરત ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જમાઅત કે સાથ નમાઝ પઢહના, તન્હા નમાઝ પઢહનેસે સત્તાઇસ (૨૭) દરજા ફઝીલત રખતા હૈ.''

૧૩૭૭ : હજરત ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જમાઅત કે સાથ નમાઝ પઢહના, તન્હા નમાઝ પઢહનેસે સત્તાઇસ (૨૭) દરજા ફઝીલત રખતા હૈ.''

૧૩૭૮ : એક ઔર સનદસે ઇબ્ને નમીરને બીસ ઔર કુછ દરજા કહા ઔર અબુ બક્ર ને સત્તાઇસ (૨૭) દરજા (કહા).

૧૩૭૯ : હજરત ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''બીસ (૨૦) ઔર કુછ જ્યાદહ. ''

૧૩૮૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને કુછ લોગોંકો નમાઝમેં નહીં પાયા, તો ફરમાયા,''મૈંને ઇરાદા કિયા કે એક શખ્શકો હુકમ દું કી વો લોગોંકો નમાઝ પઢહાંએ. ફિર મૈં ઊન લોગોં કી તરફ જાઊં જો નમાઝમેં નહીં આએ, ઔર લકડિયા જમા કર કે ઊન કે ઘરોંકો આગ લગાનેકા હુકમ દું. અગર કીસીકો માલુમ હો જાએ કે ઊનકો એક ગોશ્તસે ભરી હડ્ડી મિલ ગઇ તો વો ઇશાંકી નમાઝમેં જરૂર આએંગે. ''

૧૩૮૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''મુનાફેકિન પર સબસે જ્યાદા દુશ્વાર ઇશાં ઔર ફજરકી નમાઝ હૈ. અગર ઊન લોગોંકો ઇન નમાઝોંકા સવાબ માલુમ હો જાએ તો વો ઇન નમાઝોંકો પઢહને જરૂર આએંગે. ખ્વાહ ઊન્હેં ઘૂટનોં કે બલ પર ચલકર આના પડે, મૈંને ઇરાદા કિયા થા કે એક શખ્શકો નમાઝ પઢહાનેકા હુકમ દું ફિર ચંદ લોગો કે સાથ લકડીયોંકા ગઠ્ઠા લેકર ઊન લોગોં કે પાસ જાઉં જો જમાઅતમેં નહીં આતે ઔર ઊન કે ઘરોંકો આગ લગા દું.''

૧૩૮૨ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''મૈંને ઇરાદા કિયા અપને જવાનોંકો લકડીયાં ઇકઠ્ઠા કરનેકા હુકમ દું, ફિર એક શખ્શસે જમાઅત કરાને કે લિયે કહું, ફિર ઊન લોગોં સમેત ઊન કે ઘરોંમેં આગ લગા દું . '' (જો જમાઅત કે સાથ નમાઝ પઢહને નહીં આએ)

૧૩૮૩ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી એક હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૩૮૪ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને જુમ્આમેં હાજીર નહીં હોનેવાલોં કે બારેમેં ફરમાયા,''મૈંને ઇરાદા કિયા કે એક શખ્શકો જમાઅત કરાને કે લિયે હુકમ દું, ફિર ઊન લોગોં કે ઘરોંકો આગ લગા દું જો જુમ્આમેં નહીં આએ. ''

૧૩૮૫ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ખિદમતમેં એક નાબિના શખ્શ (સહાબી ઉમ્મે મકતુમ રદીઅલ્લાહો અન્હો) હાજીર હુએ ઔર ફરમાયા,''મુજે મસ્જીદ તક પહોંચાને વાલા કોઇ નહીં હૈ. ઉસ શખ્શને ઇસલિયે યે દરખ્વાસ્ત કી થી કે,ઉસે ઘરમેં નમાઝ પઢનેકી ઇજાઝત મીલ જાએ, આપને ઉન્હેં ઇજાઝત દે દી.

ઉસ કે જાને કે બાદ આપને ઉન્હેં બુલાકર ફરમાયા,''કયા તુમ અઝાનકી આવાઝ સુનતે હો ?''

ઉસને કહા,''જી.''

આપને ફરમાયા,''તો ફિર તુમ અઝાન પર લબ્બૈક કહો.''(મતલબ મસ્જીદમેં આકર નમાઝ પઢો)

૧૩૮૬ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ સમજતે થે કે, જમાઅત છોડનેવાલા શખ્શ યા તો મુનાફિક હોતા થા જીસકા નિફાક મઅરૂફ હો યા, બિમાર બલ્કે બિમાર ભી દો કાંધોકા સહારા લેકર મસ્જીદમેં નમાઝ પઢને આતા થા, ઔર ફરમાયા,''હમેં સુનન હુદા કી તાલીમ દી હૈ ઔર ઉનમેંસે યે ભી સુન્નતે મુઅકકેદા હૈ કે, જીસ મસ્જીદમેં અઝાન હોતી હો ઉસમેં આકર જમાઅત કે સાથ નમાઝ પઢે.''

૧૩૮૮ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, જીસ શખ્શકો હાલતે ઇસ્લામમેં કલ અલ્લાહ ત્આલાસે મુલાકાતકા શૌક હો, ઉસ પર લાજીમ હૈ કે, જીસ જગહ અઝાન દી જાતી હૈ, વહાં ઉન નમાઝીયોં કી હિફાજત કરે, અલ્લાહ ત્આલાને તુમ્હારે નબી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે લિયે સુનન હુદા મશરૂઅ ફરમાઇ હૈ, ઔર યે (જમાત કે સાથ નમાઝ પઢના) સુન્નતેં મુઅકકિદહ હૈ ઔર અગર તુમને ઘરોંમેં નમાઝ પઢલી જૈસા કે યે જમાઅત તરક કરનેવાલા પઢતા હૈ. તો તુમ અપને નબી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી સુન્નત છોડ દોગે, ઔર અગર તુમને અપને નબીકી સુન્નત છોડ દી તો ગુમરાહ હો જાઓંગે. જો શખ્શ અચ્છી તરહાં વુઝુ કર કે ઇન મસાજીદમેં જાએગા, તો બેશક અલ્લાહ ત્આલા ઉસ કે હર કદમ કે બદલેમેં એક ને કી અતા ફરમાતા હૈ, એક દરજા બુલંદ કરતા હૈ, ઔર એક ગુનાહ મિટા દેતા હૈ, હમ યે સમઝતે થે કે જમાઅતકો છોડનેવાલા સિર્ફ મુનાફિક હોતા હૈ, જીસકા નિફાક મઅરૂફ હો, ઔર એક શખ્શ દો આદમીયોં કે સાથ મસ્જીદમેં લાયા જાતા ઔર ઉસકો સફમેં ખડા કર દિયા જાતા.

૧૩૮૯ : હજરત અબી અસ્સાઅસા મુહારીબી કહતે હૈ કે, હમ મસ્જીદમેં હજરત અબુ હુરૈરહ કે સાથ બૈઠે થે ઉસ વકત મુઅઝઝીનને અઝાન દી ઔર એક શખ્શ મસ્જીદસે ઉઠ કર જાને લગા. હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહકી નજર ઉસકા પીછા કરતી રહી. યહાં તક કે વો મસ્જીદસે નિકલ ગયા. ફિર હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''ઇસ શખ્શને હજરત અબુલ કાસીમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ના ફરમાની કી હૈ.

૧૩૯૦ : અબુ અસ્સાઅસા મુહારબી બયાન કરતે હૈ કે, હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને એક શખ્શકો અઝાન કે બાદ મસ્જીદસે જાતે હુએ દેખા તો ફરમાયા,''ઇસ શખ્શને અબુલ કાસીમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે હુકમ કી ના ફરમાની કી હૈ.
અબ્દુરહમાન બિન અબી ઊમરહ કહતે હૈ કે, હજરત ઊસ્માન બિન અફ્ફાન રદીઅલ્લાહો અન્હો મગરીબ કી નમાઝ કે બાદ મસ્જીદમેં આએ ઔર અકેલે બૈઠ ગએ.મૈં ભી ઊન કે સાથ બૈઠ ગયા.

ઊન્હોંને કહા, અય ભતીજે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જીસ શખ્શને ઇશાંકી નમાઝ બા જમાઅત પઢી તો, ગોયા કે ઊસને આધી રાત તક્કા કિયામ કિયા, ઔર જીસને ફજરકીનમાઝ બા જમાઅત પઢી તો ગોયા કે ઊસને તમામ રાત કિયામ કિયાં.
૧૩૯૧ : એક દૂસરી સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ રિવાયત કી ગઇ હૈ.
૧૩૯૨ : હજરત જુન્દુબ બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જીસ શખ્શને ફજરકીનમાઝ પઢી વો અલ્લાહકી જીમ્મેદારીમે હૈ ઔર જીસને અલ્લાહકી જીમ્મેદારીમેં ખલલ ડાલા અલ્લાહ ઊસકો ઊંધે મુંહ જહન્નમમેં ડાલેગા.
૧૩૯૩ : હજરત જુન્દુબ કસરી ફરમાતે હૈ કે, (રદીઅલ્લાહો અન્હો) જીસ શખ્શને નમાઝ પઢી વો અલ્લાહ ત્આલા કી અમાનમેં હૈ, પસ કોઇ શખ્શ અલ્લાહ ત્આલા કી અમાનમેં, અલલ ના ડાલે, ઔર જીસ શખ્શને અલ્લાહ ત્આલા કી અમાનમેં ખલલ ડાલા, અલ્લાહ ત્આલા ઊસકો ઊંધે મુંહ જહન્નુમ કી આગમેં ડાલ દેગા.
૧૩૯૪ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી રિવાયત હૈ ઊસમેં ઊંધે મુંહ જહન્નુમમેં ડાલનેકા ઝિક્ર નહીં હૈ.

બાબ ૨૨૮ :- ઊઝર કી બિના પર જમાઅત તર્ક કરને કી રુખસત

૧૩૯૫ : હજરત ઊત્બાન બિન માલિક અન્સારી રદીઅલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સહાબી હૈ ઔર ગઝવએ બદરમેં શરીક હુએ થે, વો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ખિદમતમેં હાજીર હુએ ઔર અર્ઝ કિયા, યા રસૂલુલ્લાહ ! મેરી નજર કમજોર હો ગઇ હૈ ઔર મૈં અપની કૌમ કી ઇમામત કરતા હું. જબ બારીશ હોતી હૈ તો મેરે ઔર ઊન કે દરમ્યાન નાલા બહને લગતા હૈ.

સુબ્હકો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ હજરત અબુ બક્ર રદીઅલ્લાહો અન્હો કે સાથ તશરીફ લાએ, આપને ઇજાજત તલબ કી ઔર મૈંને આપકો બુલા લિયા, આપને ઘરમેં દાખિલ હોને કે બાદ બૈઠે નહીં ફરમાયા,''તુમ કયા ચાહતે હો ? મૈં કીસ જગહ નમાઝ પઢું ?

હજરત ઉત્બાન કહતે હૈ કે, મૈંને મકાન કી એક સિમ્ત ઇશારા કિયા, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ખડે હોકર તકબીર કહી ઔર હમ સબ આપ કે પીછે ખડે

હો ગએ. આપને દો રકઅત નમાઝ પઢહાં કર સલામ ફેર દિયા, હજરત ઉત્બાનસે રિવાયત હૈ કે, હમને આપકે લિયે કીમેકા ખાના પકા રખ્ખા થા. ઇસે ખાને કે લિયે આપકો રોક લિયા. મુહલ્લે કે તમામ લોગ ઘરમેં આ ગએ ઔર કીસી કહેને વાલેને કહા, માલિક બિન દુખ્શન કહાં હૈ કીસી ઔરને જવાબ દિયા, વો મુનાફિક હૈ, અલ્લાહ ત્આલા ઔર ઉસ કે રસૂલસે મુહબ્બત નહીં કરતા.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''ઉસે ઐસા ના કહો, કયા તુમ નહીં જાનતે કે ઉસને મહજ અલ્લાહ ત્આલા કી રઝા કી ખાતીર લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ કહા હૈ.

હાજરીનને કહા, અલ્લાહ ત્આલા ઔર ઉસ કે રસૂલ બહેતર જાનનેવાલે હૈ.

કીસી શખ્શને કહા, હમ ઉસકો મુનાફેકિન કે સાથ મિલને જુલતે દેખતે હૈ.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જીસ શખ્શને મહજ અલ્લાહકી રઝા કી ખાતીર કલમા (લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ) પઢહાં હો, અલ્લાહ ત્આલાને ઉસ પર જહન્નમ કી આગ હરામ કરદી હૈ.

ઇબ્ને સહાબ કી રિવાયત હૈ કી, ફિર મૈંને બનુ સાલિમ કે સરદાર હાશીમ બિન મુહમ્મદસે, મહેમૂદ બીન રબીઅ કી ઉસ રિવાયત કે બારેમેં પુછા તો ઉન્હોંને ઇસકી તશરીક કરદી.

૧૩૯૬ : હજરત ઉત્બાન બિન માલિક બયાન કરતે હૈ કે, મૈં રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ખિદમતમેં હાજીર હુઆ. બાકી હદીષ વૈસી હૈ જૈસે ઉપર ગુજરી ઔર યે ઇજાફા હૈ કે, એક શખ્શને કહા, માલિક બિન દુખ્શન કહાં હૈ ? હજરત મહેમૂદ બિન રબીઅ રદીઅલ્લાહો અન્હો ફરમાતે હૈ કે, મૈંને યે હદીષ એક ઐસી જમાઅતમેં બયાન કી જીસમેં હજરત અબુ અય્યુબ અન્સારી રદીઅલ્લાહો અન્હોની થે. ઉન્હોને કહા, મેરા ખયાલ હૈ રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને યે બાત નહીં ફરમાઇ હોગી. હજરત મહેમૂદ કહતે હૈ ફિર મૈંને કસમ ખાઈકે, જાકર હજરત ઉત્બાન બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હો ઇસકી તશરીક કરદુંગા.

મૈં જબ ઉન કે પાસ પહોંચા તો, વો ઇન્તેહાઇ બુઢે હો ચુ કે થે ઔર ઉનકી બીનાઇ જાતી રહી થે. ઔર વો ઉસ વકતભી અપની કૌમ કે ઇમામ થે. મૈં ઉજ કે પહેલુમેં જાકર બૈઠ ગયા. ઔર ઉનસે યહી હદીષ દરયાફત કી.

ઉન્હોને મુજસે વો હદીષ પહેલે કી તરહાં બયાન કરદી.

ઝહરી કહેતે હૈ કે, ઉસ વાકેઆ કે બાદ બહુતસી ચીઝેં ફર્જ હુઇ ઔર બહોતસે અરકાન નાઝિલ હુએ. ઔર દીન મુકમ્મલ હો ગયા.પસ જો શખ્શ ધોખા ખાના ના ચાહતા હો વો ધોખા ના ખાએ.(કે ફરાઇઝ અદ્દા કિયે બિના મહજ લાઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ પઢહાં હો ઉસ પર જહન્નમ કી આગ હરામ કરદી હૈ.)

૧૩૯૭ : હજરત મહેમૂદ બિન રબીઅ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મુજે રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા વો કુલ્લી કરના યાદ હૈ. જો આપને હમારે મકાન કે ઓલસે કી થી. હજરત મહેમૂદ બયાન કરતે હૈ કે, મુજસે હજરત ઉત્બાન બિન માલિકને કહા કે, મૈંને અર્ઝ કિયા, યા રસૂલુલ્લાહ !મેરી નજર કમજોર હો ગઇ હૈ. ફિર ઊપરવાલી હદીષ યહાં તક બયાન કી કે આપને હમેં દો રકઅત નમાઝ પઢહાઇઔર હમને ખાના ખાને કે લિયે રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો રોક લિયા જો હમને આપ કે લિયે તૈયાર કિયા થા. ઔર જો મુઅમ્મર ઔર યુનુસને ઇજાફા કિયા હૈ ઊસકા ઝિક્ર નહીં કિયા.

બાબ ૨૨૯ :- જમાઅત કે સાથ નવાફિલ પઢહનેકા ઔર પાક ચટાઇ વગૈરહ પર નમાઝ પઢના જાઇઝ હોના.

૧૩૯૮ : હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, ઊનકી દાદી હજરત મલિકહ રદીઅલ્લાહો અન્હાને રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ખાના પકા કર દાવત કી, ખાના ખાને કે બાદ આપને ફરમાયા,''ચલો મૈં તુમ્હેં નમાઝ પઢહાં દું.''

૧૩૯૯ : હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હો કહેતે હૈં,મૈં એક ચટાઇ લે આયા જો જ્યાદા ઇસ્તેમાલમેં લાએ જાને કી વજહસે કાલી પડ ગઇ થી. મૈંને ઊસે પાનીસે ધોયા, ફિર ઊસ ચટાઇ પર રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ખડે હો ગએ ઔર મૈં ઔર યતીમ આપ કે પીછે સફ બાંધકર ખડે હો ગએ. ઔર બુઢિયા (સહાબિયહ રદીઅલ્લાહો અન્હો) હમારે પીછે થી. રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને હમેં દો રકઅત નમાઝ પઢહાઇ ફિર તશરીફ લે ગએ.

૧૪૦૦ : હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ સબસે આલા ઔર અહસન અખલાક કે માલિક થે. બઅઝ અવકાત આપ હમારે ઘરમેં તશરીફ લાતે ઔર નમાઝકા વક્ત આ જાતા થા તો જીસ ચટાઇ પર બૈઠે હોતે થે ઊસીકો ઊઠાનેકો હુકમ દેતે, ઊસે સાફ કર કે પાનીસે ધોયા જાતા, ફિર રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ નમાઝ પઢહાતે ઔર હમ આપ કે પીછે ખડે હો જાતે, વો ચટાઇ ખજુર કે પત્તોં કી હોતી થી.

૧૪૦૧ : હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ હમારે ઘર તશરીફ લાએ ઔર ઘરમેં સિર્ફ મૈં, મેરી માં, ઔર મેરી ખાલા ઊમ્મે હરામ થે.

આપને ફરમાયા,''ઊઠો, મૈં તુમ્હેં નમાઝ પઢહાંઊ.''હાલાં કે વો કોઇ ફર્ઝ નમાઝકા વક્ત નહીં થા.

એક શખ્શને હજરત સાબિતસે પુછા,''રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને હજરત અનસકો કિસ તરફ ખડા કિયા થા?''

સાબિતને કહા,''આપકી કોઇ તરફ.''

ફિર રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને હમારે લિયે દુનિયા ઔર આખેરત કી હર ફલાહ કે લિયે દુઆ કી.

મેરી માં ને કહા,''યા રસૂલલ્લાહ, અનસ આપકા છોટાસા ગુલામ હૈ, ઊસ કે લિયે ખાસ દુઆ ફરમાઈયે.''

આપને મેરે લિયે હર ખૈર કી દુઆ કી, ઔર આખિરમેં ફરમાયા,''અય અલ્લાહ ! ઇસ કે માલ ઔર દૌલતમેં કસરત ઔર બરકત અતા ફરમા !'' હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઇન્હેં ઔર ઇન કે માં, યા ખાલાકો નમાઝ પઢહાઇ ઔર બતાયા કે મુજે આપને દાંઇ જાનીબ ખડા કિયા ઔર ઔરતોંકો હમારે પીછે.

૧૪૦૨ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત નકલ હુઇ હૈ.

૧૪૦૩ : રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી જૌઝા ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત મયમૂનહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ મેરે બરાબર ખડે હોકર નમાઝ પઢતે ઔર બાઅઝ અવક્રાત સજદે કરતે વક્ત આપકા લિબાસ મુજસે ટકરાતા. આપ જાનમાઝ પર નમાઝ પઢાં કરતે થે.

૧૪૦૪ : હજરત અબુ સઇદ ખુદ્રી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈં રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ખિદમતમેં હાજીર હુઆ તો દેખા, આપ ચટાઇ પર નમાઝ પઢ રહે થે ઔર ઉંસી પર સજદા કરતે થે.

બાબ ૨૩૦ :- નમાઝ બાજમાઅત અદા કરને, નમાઝકા ઇન્તજાર કરને ઔર નમાઝ કે લિયે દૂરસે આને કી ફઝીલત.

૧૪૦૫ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જમાઅત કે સાથ નમાઝ પઢહના ઘર ઔર બાજારમેં નમાઝ પઢહને કે બનિસ્બત. બીસસે જ્યાદા દરજા ફઝીલત રખતા હૈ. ક્યું કી જબ તુમમેંસે કોઇ શખ્શ સિર્ફ નમાઝ પઢહને કે લિયે અચ્છી તરહા વુઝુ કર કે મસ્જીદમેં જાતા હૈ તો મસ્જીદમેં પહોંચને તક ઊસ કે હર કદમ કે બદલેમેં એક દરજા બુલંદ કિયા જાતા હૈ, ઔર એક ગુનાહ મિટા દિયા જાતા હૈ, મસ્જીદમેં દાખિલ હોને કે બાદ વો જીતની દેર નમાઝ કે ઇન્તજારમેં બૈઠા રહેતા હૈ ઊસકો નમાઝમેં હી શુમાર કિયા જાતા હૈ ઔર ફરીશ્તે ઊસી વક્ત તક દુઆ કરતે રહેતે હૈ જબતક તુમમેંસે કોઇ શખ્શ નમાઝકી જગહ બૈઠા રહેતા હૈ, જબતક વો શખ્શ વુઝુ તોડકર ફરીશ્તોંકો ઇઝા ના દે, ફરીશ્તે કહેતે રહેતે હૈ, યા અલ્લાહ ઇસ પર રહમ ફરમા, યા અલ્લાહ ઇસકો બખ્શ દે, યા અલ્લાહ ઇસકી તૌબા કુબુલ ફરમા.

૧૪૦૬ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત મન્કુલ હૈ.

૧૪૦૭ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ તક તુમમેંસે કોઇ શખ્શ, નમાઝ પઢહનેકી જગહ બૈઠા રહે

ઔર વુઝુ ના તોંડે, ઊસકા શુમાર નમાઝહીમેં હોતા હૈ ઔર ફરીશ્તે ઊસ કે લિયે દુઆ કરતે હૈ. અય અલ્લાહ ઇસકો બખ્શ દે અય અલ્લાહ ઇસપર રહમ ફરમા.

૧૪૦૮ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''બન્દેકા ઊસ વક્ત તક નમાઝમેં શુમાર હોતા હૈ જબતક વો જાનમાઝ પર બૈઠા નમાઝકા ઇન્તજાર કરતા રહેતા હૈ. ઔર ફરીશ્તે દુઆ કરતે હૈ યા અલ્લાહ ઇસે બખ્શ દે, યા અલ્લાહ ઇસ પર રહેમ ફરમા.

યહાં તક કે વો શખ્શ ઊઠકર ચલા જાએ યા વુઝુ તોડ દે રાફેઅ કહતે હૈં,મૈંને હજરત અબુ હુરૈરહસે પુછા,''વુઝુ તોડનેસે કયા મુરાદ હૈ ?''

ઊન્હોંને કહા,''રિહ ખારીજ કર દેના.''

૧૪૦૯ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ તક તુમમેંસે કોઇ શખ્શ ઇમામ કે ઇન્તજારમેં રહતા હૈ, ઔર નમાઝ કે અલાવા કોઇ ઔર ચીજ ઊસે ઘર જાનેસે રોકે હુએ નહીં હોતી. (તો) ઊસકા નમાઝમેં હી શુમાર હોતા હૈ.''

૧૪૧૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ તક તુમમેંસે કોઇ શખ્શ નમાઝ કે ઇન્તજારમેં બૈઠા રહેતા હૈ ઔર વુઝુ નહીં તોડતા ફરીશ્તે ઊસ કે લિયે દુઆ કરતે હૈ. યા અલ્લાહ ઇસકો બખ્શ દે, યા અલ્લાહ ઇસ પર રહમ ફરમા.''

૧૪૧૧ :: એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૪૧૨ : હજરત અબુ મુસા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,'' અય લોગો નમાઝકા સબસે ઝયાદ્હ અજ્ર ઉંસ શખ્સકો મિલતા હૈ જો સબસે જ્યાદ્હ દુરસે નમાઝ પઢ્હને આએ ઇસકે બાદ અજ્ર ઉંસ શખ્સકો મિલતા હૈ જો ઉંસકે બાદ દુરસે નમાઝ પઢ્હને આનેવાલા હો જો શખ્સ ઇમામકે સાથ નમાઝ પઢ્હને કે ઇન્તજારમેં રહતા હૈ ઉંસકા અજ્ર ઉંસસે જ્યાદ્હ હૈ જો અપની નમાઝ પઢ કર સો જાએ ઔર અબુ કરીબકી રિવાયતમે બાજમાઅત પઢનેકા ઝિક્ર હૈ.

૧૪૧૩ : હજરત ઊબૈય બિન કઅબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈં એક શખ્શકો જાનતા હું જીસકા ઘર મસ્જીદસે સબસે જ્યાદ્હ દૂર થા. ઔર ઊસકી નમાઝ કભી કઝા નહીં હોતી થી.

મૈંને ઊસે મશ્વરા દિયાકે, તુમ એક ગધા ખરીદલો ઔર ઊસ પર સવાર હોકર. ધૂપ ઔર અંધેરેમેં આસાનીસે આ શકો.

ઊસને કહા, અગર મેરા ઘર મસ્જીદ કે પહેલૂમેં હોતા તો ભી મેરે લિયે ખુશી કી બાત નથી. મેરી નિયત યે હૈ કે, ઘરસે મસ્જીદ તક મેરા આના જાના લિખા જાએ. રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અલ્લાહ ત્આલાને યે સભી (સવાબ) તુમ્હારે લિયે જમા કર દિયા હૈ.

૧૪૧૪ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૪૧૫ : હજરત ઊબૈય બિન કઅબ રદીઅલ્લાહો ત્આલા અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક અન્સારી રદીઅલ્લાહકા ઘર મદીનેમેં સબસે જ્યાદા દૂર થા. ઔર ઊનકી કોઇ ભી નમાઝ રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ કઝા નહીં હોતી થી.

હજરત ઊબૈય બિન કઅબ રદીઅલ્લાહો અન્હો ફરમાતે હૈ મુજે ઊનકી મુશ્કીલકા અહેસાસ હુઆ, મૈંને ઊનસે કહા,''અય ! ફલાં ! કાશ તુમ એક ગધા ખરીદ લેતે જો તુમ્હેં ધૂપસે ઔર જમીન કે જાનવરોંસે બચાતા.''

ઊન્હોંને કહા,''અલ્લાહકી કસમ યે મુઝે પસંદ નહીં હૈ, કે મેરા ઘર મુહમ્મદ મુસ્તફા રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે ઘર કે નજદીક હોતા.''

મુજે ઊનકી યે બાત ના-ગંવાર ગુજરી, તો મૈંને યે વાકિએકી આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે પાસ આકર ખબર દી. આપને ઊન્હેં બુલાયા તો ઊન્હોંને રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે ભી વહી બાત કહી જો મુજસે કહી થી. ઔર ઝિક્ર કિયાકે,''મૈં અપને કદમોંકા અજર ચાહતા હું.''

રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''બેશક તુમ્હેં વહી અજર મિલેગા જીસકી તુમને ઊમ્મીદ કી હૈ.''

૧૪૧૬ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૪૧૭ : હજરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમારે ઘર મસ્જીદસે દુર થે તો,હમને ઇરાદા કિયા કે અપને ઘર બેચ કર મસ્જીદસે કરીબ ઘર ખરીદ લેં, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઇસસે મના ક્રિયા ઔર ફરમાયા,તુમ્હારે હર કદમ બદ્લે એક દરજા હૈ.''

૧૪૧૮ : હજરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મસ્જીદ કે કરીબ કુછ જગહ ખાલી હુઇ તો, બનુ સલમાને ઇરાદા કિયા કે વહાં આ જાએ, જબ યે ખબર રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ તક પહોંચી તો આપને ફરમાયા,''મુજે યે ખબર મીલી હૈ કે, તુમ મસ્જીદ કે કરીબ આના ચાહતે હો ?''

ઊન્હોંને કહા,''જી હાં, રસૂલુલ્લાહ ! હમારા યહી ઇરાદા હૈ ?''

આપને ફરમાયા,''બનુ સલમા, અપને ઘરોંમેં રહો, તુમ્હારે કદમોં કે નિશાન, લીખે જાતે હૈ. (ફિરસે ફરમાયા) અપને ઘરોંમેં રહો તુમ્હારે કદમોં કે નિશાન લિખે જાતે હૈ.''

૧૪૧૯ : હજરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહસે રિવાયત હૈ કે, મસ્જીદ કે પાસ જગહ ખાલી થી તો બનુ સલમાને મસ્જીદ કે કરીબ આ જાના ચાહા નબીએ કરીમ રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો જબ યે ખબર પહોંચી તો, ફરમાયા,''અય બનુ સલમા ! અપને ઘરોંમેં રહો તુમ્હારે કદમોં કે નિશાન લિખે જાતે હૈ.''

ઊન્હોંને કહા,''ફિર હમેં નજદીક આને કી ખ્વાહિશ હી ના રહી.''

૧૪૨૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અગર કોઇ શખ્શ અપને ઘરમેં વુઝુ કરે ઔર ફિર આકર

અલ્લાહ કે કીસી ઘરમેં કોઇ ફર્જ અદા કરને કે લિયે જાએ તો ઊસ કે હર એક કદમ કે બદલે એક ગુનાહ મુઆફ હોગા ઔર દૂસરે કદમસે એક દરજા બુલંદ હોગા.

૧૪૨૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''બતાઓ, અગર તુમમેસે કીસીકે દરવાજે પર એક દરિયા (નદી) હો, ઔર વો હર રોજ ઊસમેં પાંચ બાર ગુસ્લ કરે તો, કયા ઊસ પર કોઇ મૈલ બાકી રહેગા ?

સહાબાને ફરમાયા,''પાંચ નમાઝોં કી ઐસી હી મિસાલ હૈં,અલ્લાહ ત્આલા ઊન કે સબબ ગુનાહોંકો મિટા દેતા હૈ.

૧૪૨૨ : હજરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, પાંચ નમાઝોં કી મિસાલ ઊસ વસીઅ ઔર રવાં દરિયા (નદી) કે જૈસી હૈ જો તુમમેંસે કીસી એક કે દરવાજે પર હો, ઔર વો હરરોજ પાંચ મરતબા ઊસ દરિયાસે, ગુસ્લ કરતા હો. રાવી હસનને ફરમાયા,''ફિર ઊસ કે બદન પર બિલકુલ મૈલ નહીં રહેગા.

૧૪૨૩ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો શખ્શ સુબ્હ યા શામ મસ્જીદમેં આતા હૈ, અલ્લાહને ઊસ કે લિયે જન્નતમેં સુબ્હ યા શામ કી જ્યાફત તૈયાર કર રખી હૈ.

બાબ ૨૩૧ :- ફજરકી નમાઝ કે બાદ મુસલ્લે પર બૈઠ રહને કી ઔર મસ્જીદ કી ફઝીલત :-

૧૪૨૪ : સિમાક બિન હર્બ રિવાયત કરતે હૈ કે, મૈંને જાબિર બિન સમૂરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે પૂછા,''કયા આપ રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે પાસ બૈઠતે થે ?''

ઊન્હોંને કહા,''હાં, બહોત, આપ જીસ જગહ સુબ્હ કે નમાઝ પઢતે થે તુલુઅ આફતાબ તક વહાંસે નહીં ઊઠતે થે. તુલુઅ આફતાબ કે બાદ વહાંસે ઊઠતે, યહાં તક કે લોગ આપસમેં બાતે કરતે, જમાનએ જાહિલીયતકા તઝકેરા કર કે હંસતે થે ઔર આપ ભી મુસ્કુરા દેતે થે.''

૧૪૨૫ : હજરત જાબિર બિન સમુરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ અપને મુસલ્લે પર (નમાઝ કે બાદ) બૈઠે રહતે થે, યહાં તક કે સૂરજ અચ્છી તરહા નિકલ આતા થા.

૧૪૨૬ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૪૨૭ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''શહેરોમેં અલ્લાહ ત્આલા કી સબસે જ્યાદા પસંદીદા જગહ મસ્જીદ હૈ ઔર સબસે જ્યાદા નાપસંદ જગહ બાઝાર હૈ.''

બાબ ૨૩૨ :- ઇમામતકા હકદાર કૌન હૈ ?

૧૪૨૮ : હજરત અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ તીન નમાઝીહોં તો ઉનમેંસે એક ઇમામત કરે. ઔર ઇમામ બનનેકા જ્યાદા હકદાર વો હૈ જીસે કુરઆનકા જ્યાદા ઇલ્મ હો.

૧૪૨૯ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૪૩૦ : દૂસરી એક સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૪૩૧ : હજરત અબુ મસ્ઊદ અન્સારી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''કૌમ કી ઇમામત વો શખ્શ કરે જો સબસે જ્યાદા કુરઆનકા ઇલ્મ રખતા હો, જો સબસે જ્યાદા હદીષકા ઇલ્મ રખતા હો, ઔર અગર ઇલ્મે હદીષમેં અગર હિજરતમેં ભી સબ બરાબર હોં તો, જો સબસે પહેલે ઇસ્લામ લાયા હો, ઔર કોઇ શખ્શ મુકર્રર સુદ્દા ઇમામ કે હોતે હુએ ઇમામત ના કરાએ ઔર કીસી મસનદ પર ઇજાજત કે બિના બૈઠે નહીં.''

૧૪૩૨ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૪૩૩ : હજરત અબુ મસ્ઊદ અન્સારી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''કૌમ કી ઇમામત વો શખ્શ કરે જો કિતાબુલ્લાહકા સબસે જ્યાદા ઇલ્મ રખતા હો ઔર સબસે અચ્છી કિરઅત કરતા હો, ઔર અગર ઉનકી કિરઅત બરાબર હો તો, વો શખ્શ ઇમામત કરે જીસને ઉનમેં સબસે પહેલે હિજરત કી હો. ઔર અગર હિજરતમેં સભી બરાબર હો તો વો શખ્શ ઇમામત કરે. જીસકી ઉમ્ર સબસે જ્યાદા હો, કીસી કે ઘર ઔર ઉસકી હુકુમતમેં કોઇ શખ્શ ઇમામ ના બને ઔર કીસી કી ઇજાજત કે બગૈર ઉસકી મસ્નદ પે ના બૈઠે.''

૧૪૩૪ : હજરત માલિક બિન હુવૈરીષ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ હમઉમ્ર નૌજવાન રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ખિદમતમેં હાજીર હુએ ઔર આપ કે પાસ બીસ દિન ઠહરે. રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ નિહાયત શફીક ઔર મહેરબાન થે આપકો ખયાલ હુઆ કે હમેં ઘર કી યાદ સતા રહી હોગી. આપને પુછાકે, તુમ ઘરમેં કીન અજીઝોંકો છોડ આએ હો ?

હમને આપકો બતાયા તો આપને ફરમાયા,''અપને એહલો અયાલ કે પાસ જાઓ ઔર વહીં ઠહરો, ઔર ઉન્હેં દીન શિખાઓ, ઔર જબ નમાઝકા વક્ત આ જાએ તો તુમમેંસે એક શખ્શ અઝાન દે ઔર જો બડા હો વો ઇમામત કરાએ.

૧૪૩૫ : હજરત માલિક બિન હુવૈરીષ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈં કુછ લોગોં કે સાથ રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ખિદમતમેં હાજીર હુઆ. જો સભી હમઉમ્ર નૌજવાન થે.બાકી હદીષ વૈસી હૈ જૈસી ઉપર ગુજરી હૈ.

૧૪૩૬ : હજરત માલિક બિન હુવૈરીષસે રિવાયત હૈ કે,મેં ઔર મેરા સાથી રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ખિદમતમેં હાજીર હુએ. જબ હમને વાપીસ જાનેકા ઇરાદા

કિયા તો આપને હમસે ફરમાયા,''જબ નમાઝકા વક્ત આએ તો તુમ અઝાન દેના, ઔર ઇકામત કહેના, ઔર જો તુમમેંસે બડા હો વોહ ઇમામત કરાએ.

૧૪૩૭ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ જીસમેં ઇતના ઇજાફા હૈ કે, વો દોનો કીરઅતમેં બરાબર થે.

બાબ ૨૩૩ :- નમાઝમેં દુઆએ કુનુત પઢનેકા મુસ્તહબ હોને કે બયાનમેં.

જબ મુસલમાનો પર કોઇ બલા નાઝિલ હો તો નમાઝમેં બુલંદ આવાઝસે દુઆએ કુનુત (નાઝેલહ) પઢના ઔર અલ્લાહસે પનાહ માંગના મુસ્તહબ હૈ. ઔર યે પઢના ઉસ જગહ પર હૈ (મહલ વ મુકામ) કે આખરી રકઅત કે રૂકુઅસે સર ઉઠાને બાદ ઔર ફજરકીનમાઝમેં કુનુત પર દવામ મુસ્તહબ હૈ.

૧૪૩૮ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ફજરકી કિરઅતસે ફારિગ હોકર રૂકુઅસે સર ઉઠાકર ફરમાતે, (દૂસરી રકઅતમેં) સમીઅલ્લાહુ લેમન હમીદહ, રબ્બના લકલ હમ્દ. ફિર ખડે હોકર યે દુઆ પઢતે. અલ્લાહુમ્મ! નજ્જીલ બિન વલીદ, સલમા બિન હિશામ, વ અયાશ બિન અબી રબીઆ વલ મુસ-તદ્અફીન મીનલ મુઅમેનીના, અલ્લાહુમ્મ! અસ્દુ-દુ તાઅતેક અલા મુદ્દર વ જ્અલહા અલયહિમ ક્સીતી યુસુફ અલ્લાહુમ્મ! લુઅન લહયાન, રિઅલ, ઝકવાન વ ઉસૈયદ અષતિલ્લાહ વ રસુલુહુ ''

તરજુમા :- અય અલ્લાહ ! વલીદ બિન વલીદ, સલમા બિન હિશામ, ઔર અયાશ બિન અબી રબીઆ ઔર કમજોર મુસલમાનોંકો કુફ્ફારસે નજાત દે, અય અલ્લાહ કબીલા મુદ્દરકો સખ્તીસે રોંદ દે, ઔર ઉન પર હજરત યુસુફ અલયહિસ્સલામ કે જમાને કી તરહા કહત (દુકાલ) ડાલ દે, યા અલ્લાહ ! લહયાન, રિઅલ, ઝકવાન ઔર ઉસૈયદ પર લાનત ફરમા, જો અલ્લાહ ઔર ઉસ કે રસૂલ કી નાફરમાની કરતે હૈ.

ફિર હમેં પતા ચલા કે જબ યે આયત નાઝિલ હુઇ, ''લયલતુલ મીનલ અમરે શૈયઇન વ યતુબુ અલયહિમ અવ મુઅઝ્ઝેરીન ફ ઇન્નહુમ ઝાલેમૂન.'' તો આપને દુઆકો પઢના છોડ દિયા.

૧૪૩૯ : એક ઔર સનદસે હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હજરત યુસુફ અલયહિસ્સલામ કે કહેત તક આઇ હૈ ઉસ કે બાદ ઔર કુછ બયાન નહીં કિયા હૈ.

૧૪૪૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને એક મહિને તક રૂકઅ કે બાદ દુઆએ કુનુત (નાઝેલહ) પઢી. સમીઅલ્લાહુ લેમન હમીદહ કહેને કે બાદ ખડે હોકર દુઆ ફરમાતે, અય અલ્લાહ વલીદ બિન વલીદકો નજાત દે, અય અલ્લાહ સલમા બિન હિશામકો નજાત દે, અય અલ્લાહ કમઝોર મુસલમાનોંકો નજાત દે, અય અલ્લાહ મુદ્દર (કાબીલા)કો સખતીસે પામાલ કર, ઉન પર હજરત યુસુફ અલયહિસ્સલામ જૈસી કહત સાલી નાઝીલ ફરમા. હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને દેખા ઇસ કે બાદ રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે

વ સલ્લમને દુઆ કરની છોડ દી. મુજસે કહા ગયા, કયા તુમ નહીં દેખતે વો લોગ તો (ખુદા કે સામને) પેશ હોંગે.

૧૪૪૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઇશાંકી નમાઝમેં સમીઅલ્લાહુ લેમન હમીદહ કહેકર સજ્દેમેં જાનેસે પહેલે યે દુઆ કી, અય અલ્લાહ ! અયાશ બિન રબિઆકો નજાત દે. ઉસ કે બાદ કસીય્યી યુસુફ તક અવઝાઇ કે મુતાબિક રિવાયત કિયા ઔર ઉસ કે બાદ કુછ ઝિક્ર નહીં કિયા.

૧૪૪૨ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા, ખુદા કી કસમ મૈં રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી નમાઝકી કરીબ નમાઝ પઢહાંઊંગા. ફિર ઉન્હોંને જુહર, ઇશાં ઔર ફજર નમાઝ પઢહાંઇ. ઔર ઉનમેં કુનુત કિયા. યાને મુસલમાનોં કે લિયે દુઆ ઔર કુફ્ફાર પર લાનત કી.

૧૪૪૩ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને તીસ (૩૦) દિન તક ઉન લોગોં કે લિયે બદદુઆ ફરમાઇ જીન્હોંને અસ્હાબે બીરે મઉનહકો શહીદ કર દિયા થા. આપને રિઅલ, ઝકવાન, લહયાન ઔર અશ્યા કે ખિલાફ બદદુઆ કી જીન્હોંને અલ્લાહ ઔર ઉસ કે રસૂલ કી નાફરમાની કી થી.

હજરત અનસ કહેતે હૈ કે, જો અસ્હાબ બીરે મઉનાહમેં શહીદ હુએ થે ઉન કે બારેમેં અલ્લાહ ત્આલાને યે આયત નાઝીલ ફરમાઇ,

''હમારી કૌમ તક યે પયગામ પહોંચા દો કે હમને, અપને સબસે મુલાકાત કી, વો હમસે રાજી હો ગયા ઔર હમ ઉસસે રાજી હો ગએ.''હમ ઇસ આયત કી તિલાવત કરતે થે બાદમેં યે આયત મન્સૂખ હો ગઇ.

૧૪૪૪ : મુહમ્મદ કહતે હૈ મૈંને હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે પુછા,''રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફજરકી નમાઝમેં દુઆએ કુનુત પઢી હૈ ?''

ઉન્હોંને કહા,''હાં, કુછ અરસે તક રૂકુઅ કે બાદ.'' (પઢી હૈ)

૧૪૪૫ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને એક માહ તક રૂકુઅ કે બાદ રિઅલ ઔર ઝકવાન કે ખિલાફ બદદુઆ કી ઔર આપને ફરમાયા,''અશયાને અલ્લાહ ઔર રસૂલ કી નાફરમાની કી હૈ.

૧૪૪૬ :હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને એક માહ તક રૂકુઅ કે બાદ દુઆએ કુનુત પઢી. જીસમેં આપને અશિયા કે લિયે બદદુઆ ફરમાઇ.

૧૪૪૭ : આશીમ કહતે હૈ કે,''મૈંને હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે પુછા, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને રૂકુઅસે પહેલે દુઆએ કુનુત પઢી યા રૂકુઅ કે બાદ ?''

ઉન્હોંને કહા,''રૂકુઅસે પહેલે.''

મૈંને કહા,''કુછ લોગ કહતે હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને રૂકુઅ કે બાદ દુઆએ કુનુત પઢી હૈ.''

૧૪૪૮ : હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા,''રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને સીર્ફ એક માહ તક દુઆએ કુનુત (રૂકુઅ કે બાદ) પઢી હૈ, જીસમેં ઊન લોગોં કે ખિલાફ બદદુઆ કી જીન્હોંને કારી (કુર્રાઅ) સહાબાકા કતલ કર દિયા થા.''હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,'મૈંને રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો કીસી લશ્કર કે લિયે ઇતના ગમગીન હોતે હુએ નહીં દેખા, જીતના આપ સત્તર કુર્રાઅ અસ્હાબ કે લિયે ગમગીન હુએ જો, બીરે મઊનહ કે દિન શહીદ હુએ થે. આપ એક માહ તક ઊન કે કાતિલોં કે ખિલાફ દુઆએ જરર ફરમાતે થે.'

૧૪૪૯ : ઔર એક સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત મન્કુલ હૈ ઔર બઅઝ કુછ રાવીઓને દુસરે રાવીઓં કી રિવાયતમેં ઇજાફા કિયા હૈ.

૧૪૫૦ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને એક મહિને તક દુઆએ કુનુત (નાજિલહ) પઢી જીસમેં આપ રઅલ, ઝકવાન ઔર અશિય્યહ પર લાઅનત ભેજતે થે. જીન્હોંને અલ્લાહ ઔર ઊસ કે રસૂલ કી ના ફરમાની કી થી.

૧૪૫૧ : ઔર એક સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત મન્કુલ હૈ.

૧૪૫૨ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને એક માહ તક દુઆએ કુનુત (નાઝેલા) પઢી જીસમેં અરબ કે કઇ કબીલોં કે લિયે દુઆએ જરર ફરમાઇ.

૧૪૫૩ : હજરત બરાઅ બિન આઝિબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ફજર ઔર મગરીબ કી નમાઝમેં દુઆએ કુનુત (નાઝેલા) પઢહાં કરતે થે.

૧૪૫૪ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૪૫૫ : ખુફ્ફાફ બિન ઇમા ગિફારી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને નમાઝમેં ફરમાયા,''અય અલ્લાહ ! બનુ બહયાન, રઅલ ઔર અશિયહ પર લઅનત ફરમા જીન્હોંને અલ્લાહ ઔર ઊસ કે રસૂલ કી નાફરમાની કી ઔર (કબીલા) ગિફાર કી મગફિરત ફરમા ઔર કબીલા અસલમકો સલામત રખ.

૧૪૫૬ : ખુફ્ફાક બિન ઇમા ગિફારી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને રૂકુઅ કિયા ફિર રૂકુઅસે સર ઊઠાકર ફરમાયા,''(કાનીલા) ગિફાર કી અલ્લાહ મગફેરત ફરમાએ, ઔર (કબીલા) અસલમકો અલ્લાહ મહેફૂઝ રખે, અશિય્યહને અલ્લાહ ઔર ઊસ કે રસૂલ કી નાફરમાની કી હૈ, અય અલ્લાહ ! બનુલહયાન પર લાનત કર ઔર રઅલ ઔર ઝકવાન પર લઅનત કર. ફિર આપને સજદહ કિયા. ખુફ્ફાફ કહેતે હૈ કે, કુફ્ફાર પર ઇસી વજહસે લાઅનત કી જાતી હૈ.

૧૪૫૭ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ રિવાયત હુઇ હૈ. લેકીન ઊસમેં કુફ્ફાર પર ઇસી વજહસે લાનત કી જાતી હૈ ઇસકા ઝિક્ર નહીં હૈ.

બાબ ૨૩૪ :- કઝા નમાઝોંકો જલ્દ અદા કરનેકા બયાન

૧૪૫૮ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ગઝવએ ખૈબરસે વાપસીમેં સારી રાત સફર કરતે રહે, યહાં તક કે આખિરે શબ કે વક્ત આપ પર નીંદકા ગલ્બા હુઆ, આપ ઉસ વક્ત ઠહર ગએ, ઔર હજરત બિલાલસે ફરમાયા,''તુમ આજ રાત હમારી હિફાઝત કરો.

તો હજરત બિલાલ ઉનકી ઇસ્તીતાઅત કે મુતાબિક નિફલ નમાઝ પઢતે રહે. ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ઔર બાકી સહાબા સો ગએ. ફિર જબ સુબ્હ કરીબ હુઇ તો, હજરત બિલાલને અપની ઊંટનીસે ટેક લગાકર મશરીક તરફ મુંહ કર કે (બૈઠે) ઔર ઉનકી આંખ લગ ગઇ. ફિર ના તો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ઔર ના બિલાલ ઔર ને તો કીસી સહાબાકી આંખ ખુલી યહાં તક કે ઉન સબ પર ધૂપ આ ગઇ.

સબસે પહેલે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ બેદાર હુએ (ધૂપ દેખકર) ગભરાએ ઔર ફરમાયા,''અય બિલાલ !હજરત બિલાલને ફરમાયા,''યા રસૂલુલ્લાહ આપ પર મેરે માં બાપ કુરબાન હોં, મેરી રૂહકો ભી ઉસી ઝાતને ખ્વાબિંદા કર દિયા થા જીસને આપકી ઝાતે કરીમકો સુલા દિયા થા.

આપને ફરમાયા,''યહાંસે કૂચ કરો.

થોડી દેર ચલને કે બાદ આપને વુઝુ ફરમાયા,''ઔર હજરત બિલાલકો ઇકામતકા હુકમ દિયા ઔર ઉન્હોંને એકામત પઢી ઔર આપને સહાબાકો નમાઝ પઢાઇ (કઝા)

નમાઝસે ફારીગ હોકર આપને ફરમાયા,''તુમમેંસે કોઇ ભી શખ્સ જબ નમાઝ ભૂલ જાએ તો નમાઝ યાદ આતે હી પઢલે, ક્યું કે અલ્લાહ ત્આલા ફરમાતા હૈ, મેરી યાદ કે લિયે નમાઝ કાયમ કરો.

રાવી યુનુસ બયાન કરતે હૈ કે, ઇબ્ને શિહાબ ઇસ આયતકો લિઝ ઝિકરા (કાયમ કરો નમાઝ યાદદાશ્ત કે લિયે) પઢતે થે.

૧૪૫૯ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક બાર (વો) રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ આખરી શબમેં કયામમેં ખડે હુએ ઔર હમમેંસે કોઇ શખ્સ બેદાર નહીં હુવા યહાં તક કે સૂરજ તુલુઅ હો ગયા.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''હરેક શખ્સ અપની સવારી કી લગામ પકડ કર યહાંસે રવાના હો જાએ, ક્યુંકે, જીસ જગહ હમ ઠહરે થે વહાં શયતાન (કા અસર) હૈ.

હમને ઐસા હી કિયા, ફિર આપને પાની મંગવા કર વુઝુ કિયા. ફિર દો રકઅત (ફજરકી સુન્નત નમાઝે) પઢીં ફિર એકામત કહી ગઇ ઔર આપને ફજરકી નમાઝ (કઝા) પઢાઇ.

૧૪૬૦ : હજરત અબુ કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને હમસે ફરમાયા,''તુમ આજ દોપહરસે લેકર રાત તક ચલોગે ઔર અગર અલ્લાહને ચાહા તો કલ સુબ્હ પાની પર પહોંચોગે.

લોગ એક દૂસરે કી તરફ મુતવજ્જે હુએ બગૈર સફર કરતે રહે, યહાં તક કે આધી રાત હો ગઇ. ઊસ વક્ત મૈં આપ કે પહેલૂમેં થા. રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો નીંદ આને લગી, જબ આપ અપની સવારી પર ઝુ કે તો, મૈંને આપકો જગાએ બિના સહારા દિયા યહાં તક કે આપ સીધે હોકર સવારી પર બૈઠ ગએ, ફિર ચલતે રહે યહાં તક કે રાત ઢલી, ફિર આપ સવારી પર ઝુક ગએ મૈંને જગાએ બિના આપકો સહારા દિયા, યહાં તક કે આપ સીધે હોકર સવારી પર બૈઠ ગએ. યહાં તક કે આખિર શબકા અમલ હો ગયા, આપ ફિર સવારી પર પહેલી દો બારસે જ્યાદા ઝુક ગએ. કરીબ થા કે આપ ગિર પડતે મૈંને આપકો સહારા દિયા, આપને સરે અકદસ ઊઠા કર પુછા, તુમ કૌન હો ?

મૈંને જવાબ દિયા, અબુ કતાદહ

આપને પૂછા, તુમ કબસે મેરે સાથ ચલ રહે હો ?

મૈંને કહા, મૈં પુરી રાત ઇસી તરહાં આપ કે સાથ ચલતા રહા હું.

આપને ફરમાયા,''અલ્લાહ ત્આલા તુમ્હારી ઇસી તરહાં હિફાઝત કરે. જીસ તરહાં તુમને ઊસ કે નબીકી હિફાઝત કી હૈ.ફિર ફરમાયા,''તુમ દેખ રહેહો કે હમ લોગોં કી નિગાહોંસે ઓઝલ હૈ.

ઔર પુછા, કયા તુમ્હેં કોઇ શખ્શ નજર આ રહા હૈ ?

મૈંને અર્જ કિયા, એક સવાર હૈ, ફિર મૈંને કહા, એક ઔર સવાર ભી હૈં,યહાં તક કે હમ સાત સવાર જમા હો ગએ, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ રાસ્તેસે કિનારે હો ગએ, ઔર અપના સર મુબારક (સોને કે લિયે) જમીન પર રખ્ખા ઔર હમસે કહા, તુમ લોગ (જાગતે રહે કર) મેરી નમાઝ (ફજ્ર)કા ખ્યાલ રખના.

ફિર સબસે પહેલે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ બેદાર હુએ, ઔર ધૂપ આપકી પીઠ પર આ ગઇ. ફિર હમ લોગ ગભરા કર ઊઠે.

આપને ફરમાયા,''ચલો સવાર હોકર યહાંસે નિકલ ચલો.

હમ ચલ પડે, જબ સૂરજ બુલંદ હુઆ તો આપ સવારીસે ઊતરે ઔર મેરે પાસ જો વુઝુકા બરતન થા વો મંગવાયા ઊસમેં થોડા સા પાની થા. આપને આમ અવકાત કે બનિસ્બત કમ મરતબા પાની ડાલકર ઊસ બરતનસે વુઝુ કિયા, ફિર આપને અબુ કતાદહસે ફરમાયા,''ઇસ બરતન કી હિફાઝત કરના કે ઇસમે એક અજીબ ખબર જાહિર હોગી.

ફિર હજરત બિલાલને અઝાન કહી, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને દો રકઅત (ફજ્રકી સુન્નત) નમાઝ પઢી. ઔર સહાબાકો ફજ્રકી નમાઝ ઐસી હી પઢાઇ જૈસે કી પહેલે પઢાતે થે. ફિર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ સવાર હુએ ઔર હમ ભી સવાર હુએ. આપ કે સાથ યહાં તક કે હમમેંસે હર એક શખ્શ એક દૂસરેસે સરગોશી કરતા થા કે આજ જો નમાઝ હમસે કઝા હુઇ ઊસકા કફ્ફારા કયા હોગા ?

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''કયા તુમ્હારે લિયે મેરી જીન્દગી નમૂના નહીં ? ફિર ફરમાયા,''નીંદમેં કોઇ તકશીર નહીં હૈં,તકસીર ઊસ સૂરતમેં હૈ, જબ કોઇ શખ્શ (જાગતે હુએ ભી) નમાઝ ના પઢે. યહાં તક કે દૂસરી નમાઝકા વક્ત હો

જાએ. જીસ કીસી કે સાથ ઐસી સૂરત પેશ આએ તો વો જાગને કે બાદ નમાઝ પઢ લે ઔર દૂસરે દિન અપને વક્ત પર નમાઝ અદા કરે.

ફિર ફરમાયા,''તુમ્હારા કયા ખયાલ હૈ ? લોગોંને કયા કિયા હોગા ?

ફિર આપને હી ફરમાયા,''લોગોંને સુબ્હ કે વક્ત અપને નબીકો નહીં દેખા.અબુ બક્ર ઔર ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હૂમને કહા, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ, તુમ્હારે આગે હૈ અગર લોગ અબુ બક્ર ઔર ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હુમ કી બાત માન લેતે તો બેહતર હોતા.

ફિર હમ ઉન લોગોં કે પાસ ઉસ વક્ત પહોંચે જબ દીન ચઢ ગયા થા. ઔર હર ચીજ ગરમ હો ગઇ થી.

સબ લોગ કહેને લગે, યા રસૂલલ્લાહ, હમ તો પ્યાસસે હલાક હો ગએ.

આપને ફરમાયા,''તુમ હલાક નહીં હોગે.

ફિર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને પાનીકા બરતન મંગવાયા, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઉસ બરતનસે પાની ઉંડેલના શરૂ કિયા, ઔર હજરત અબુ કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હો લોગોંકો પાની પિલાને લગે.

જબ લોગોંને દેખા કે પાની એક બરતનમેં હૈ, તો સભી ઉસ બરતન પર ટૂટ પડે.

આપને ફરમાયા,''ઇત્મીનાનસે પાની પિઓ તુમ સભી સૈરાબ હો જાઓગે.

ઔર સિર્ફ મૈં ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ બાકી રહે, આપને પાની ઉંડેલા ઔર મુજે ફરમાયા,''પિઓ.

મૈંને કહા, જબ તક આપ (પાની) નહીં પીએંગે મૈં (પાની) નહીં પિયુંગા.

આપને ફરમાયા,''કૌમકો પાની પિલાનેવાલા સબસે આખિરમેં પીતા હૈ.

ચૂનાંચે મૈંને પાની પિયા ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ભી પાની પિયા. ફિર સભી લોગ પાની તક આસૂહૂગીસે પહોંચ ગએ.

રાવીકા બયાન હૈ કે, હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન રબાહને કહા, મૈં જામેઅ મસ્જીદમેં લોગોંકો યહી હદીષ સુનાતા થા.

હજરત ઇમરાન બિન હુસૈન કહા, અય નૌજવાન ! સોચો કયા કહે રહે હો ? ક્યું કે ઉસ રાત કે સવારોંમેં મૈં ભી સામિલ થા.

મૈંને કહા, ફિર તો આપ ઇસ હદીષસે બખૂબી વાકિફ હોંગે ?

ઉન્હોંને પૂછા, તુમ કિસ કબીલેસે હો ?

મૈંને કહા, મૈં અન્સારમેંસે હું.

ઉન્હોંને કહા, ફિર તો તુમ અપની અહાદીષકો જ્યાદા જાનતે હો.

ફિર જબ મૈંને લોગોં કે સામને પુરી રિવાયત બયાન કી તો ઇમરાન બિન હસીનને કહા, મૈં ભી ઉસ રાત મૌજુદ થા, લેકીન તુમને જીસ તરહાં ઇસ વાકેઆકો યાદ રખા હૈ મૈં નહીં સમજતા કીસી ઔર ને ભી ઇસ તરહાં યાદ રખ્ખા હોગા.

૧૪૬૧ : હજરત ઇમરાન બિન હસીન રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક સફરમેં મૈં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે હમરાહ થા. એક રાત હમ સફર કર રહે થે જબ આખિર રાતકા અમલ હુઆ તો, હમ સવારીયોંસે ઊતરે ઔર હમારી આંખ લગ ગઇ. યહાં તક કે ધૂપ નિકલ આઇ.

સબસે પહેલે અબુ બક્ર રદીઅલ્લાહો અન્હો, બેદાર હુએ હમારી આદત થી કે હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો ઊસ વક્ત તક બેદાર નહીં કરતે થે જબ તક વો ખુદ બેદાર ના હો જાએં, લેકીન હજરત ઊમરને કવી ઔર બુલંદ આવાઝમેં અલ્લાહો અકબર કહેના શરૂ કિયા, યહાં તક કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ બેદાર હો ગએ.

આપને અપના સરે અકદસ ઊઠાકર સૂરજ કી તરફ દેખા કે વો નિકલ ચુકા હૈ. આપને ફરમાયા,''યહાંસે કૂચ કરો. ઔર હમારે સાથ આપ ભી રવાના હો ગએ. યહાં તક કે, ધૂપ ફૈલ ગઇ તબ આપને હમારે સાથ ફજરકી નમાઝ પઢી.

એક શખ્શ જમાઅતસે અલગ રહા ઔર ઊસને હમારે સાથ નમાઝ નહીં પઢી. જબ આપ નમાઝસે ફારીગ હુએ તો ઊસસે પૂછાકે, તુમને હમારે સાથ નમાઝ ક્યું નહીં પઢી ?

જવાબ દિયા, યા રસૂલુલ્લાહ ! મુજે જનાબત લાહક હો ગઇ થી.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઊસે પાક મીટ્ટીસે તયમ્મુમ કરનેકા હુકમ દિયા, ફિર ઊસને તયમ્મુમ કર કે નમાઝ પઢી.

ફિર આપને મુજે ચંદ સવારોં કે સાથ પાની કી તલાશ કે લિયે ભેજા. ઊસ વક્ત હમ પ્યાસકી સખ્ત હાલતસેં ગુજર રહે થે. નાગહા હમને એક ઔરતકો દેખા જો અપને દોનોં પૈર લટકાએ હુએ, દો પખાલોં પર બેઠી સવારી પર ચલી જા રહી થી. હમને ઊસસે પૂછા, પાની કહાં હૈ ?

ઊસને કહા, પાની બહોત દૂર હૈં,તુમ્હેં નહીં મિલ શકતા.

હમને પૂછા, તુમ્હારે ઘરસે પાની કિતની દૂર હૈ ?

ઊસને કહા, એક દિનકા રાસ્તા હૈ.

હમને ઊસે કહા, તુમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે પાસ ચલો.

વો કહને લગી, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ કૌન હૈ ?

ફિર હમારે પાસ ઊસે જબરદસ્તી લે જાને કે સિવાય કોઇ ચારા નહીં થા.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઊસસે ઊસ કે આહવાલ પૂછે, તો ઊસને વહી બાતેં બતાઇ જો હમેં બતા ચુકી થી. ઔર ઊસને યે ભી કહા કે વો યતીમોંવાલી હૈ ઔર ઊસ કે પાસ બિના બાપ કે કંઇ યતીમ બચ્ચે હૈ.

આપને ઊસકી સવારીકો બૈઠાનેકા હુકમ દિયા. સવારી બિઠા દી ગઇ. આપને ઊસકી પખાલોં કે મુહાનોંમે કુલ્લી કી, ઔર ઊંટકો ખડા કર દિયા. ફિર હમ સબને ઊસ પંખાલોસે પાની પિયા. હમ સભી પ્યાસ કે મારે ચાલીસ લોગ થે, હમ સભી સૈરાબ હો ગએ ઔર હમને હમારી મશ કે ઔર બરતન ભી ભર લિયે ઔર હમારે જીસ સાથીકો જનાબત લાઝીમ થી

ઊસે ગુસ્લ ભી કરા દિયા. મગર કીસી ઊંટકો પાની નહીં પિલાયા. ઔર ઊસકી પખાલેં ઊસી તરહાં પાનીસે ભરી હુઇ થી. ફિર આપને હમસે ફરમાયા,''તુમ્હારે પાસ જો કુછ હૈ લે આઓ.

હમલોગ બહોત સી રોટી કે ટૂકડે ઔર ખજુરેં લે આએ આપને ઊસ સબકો એક થૈલીમેં બાંધ કર ઊસ ઔરતકો ફરમાયા,''યે ચીજેં હૈ ઇન્હેં લે જાઓ ઔર અપને બચ્ચોંકો ખિલાઓ, ઔર યે સમજલો કે હમને તુમ્હારે પાનીમેંસે કુછ કમી નહીં કી હૈ.

વો ઔરત ઘર પહોંચકર કહેને લગી આજ મૈં ઇન્સાનોંમે સબસે બડે જાદુગરસે મીલ કર આઇ.

યા ફિર, વો શખ્શ અપને દાવે કે મુતાબિક નહીં હૈં,આજ ઊસ કે હાથ પર ઐસે ઐસે નિશાનાત જાહિર હુએ હૈ. અલ્લાહને ઊસી ઔરત કી વજહસે ઊસ પુરી બસ્તીકો હિદાયત દી વો ઔરત ખુદ ભી મુસલમાન હુઇ ઔર ઊસકી પુરી બસ્તી ભી મુસલમાન હો ગઇ.

૧૪૬૨ : હજરત ઇમરાન બિન હસીન રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક શબ હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ રવાના હુએ. સુબ્હ કે કરીબ આખિરી શબમેં હમ લેટ ગએ ઔર ઊસ વક્ત કીસી ભી શખ્શકો આરામસે જ્યાદા ઔર કોઇ ચીઝ અઝીઝ નહીં થી, ફિર હમેં ધૂપકી ગરમી કે સિવા ઔર કીસી ચીજને બેદાર નહીં કિયા.

એક ઔર રિવાયતમેં યે અલ્ફાઝ ભી હૈં, હજરત ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હો બેદાર હુએ ઔર ઊન્હોંને લોગોં કી યે હાલત દેખી. તો ઊન્હોંને બુલંદ આવાઝમેં અલ્લાહો અકબર કહેના શરૂ કર દિયા. યહાં તક કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ બેદાર હો ગએ.

લોગોંને અપના હાલ બયાન કરના શરૂ કિયા.

આપને ફરમાયા,''કોઇ હર્જ નહીં, યહાંસે ચલ પડો.

૧૪૬૩ : હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો શખ્શ નમાઝ પઢના ભૂલ જાએ તો જીસ વક્ત યાદ આ જાએ ઊસ વક્ત પઢ લે, યહી ઊસકા કફ્ફારા હૈ. કતાદહને, 'વ અકીમુસસલાત લિઝ-ઝીકરી વાલી આયત પઢી. '

૧૪૬૪ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે ઊપર ગુજરી વૈસી હી એક ઔર હદીષ મન્કુલ હૈ જીસમેં કફ્ફારેકા જીક્ર નહીં હૈ.

૧૪૬૫ : હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો શખ્શ કીસી નમાઝકો ભૂલ જાએ, યા સો જાએ ઊસકા યહી કફ્ફારા હૈ કે, જબ યાદ આએ પઢલે.

૧૪૬૬ : હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ નીંદ કી વજહસે કીસી શખ્શ કી નમાઝ રહે જાએ યા ગફલતસે નમાઝ કઝા હો જાએ તો ઊસે યાદ આને પર નમાઝ પઢ લેના ચાહિયે. ક્યું કે અલ્લાહત્આલા ફરમાતા હૈ, 'અકીમીસ્સલાત લિઝ ઝિકરી.' તરજુમા :- મેરી યાદ કે લિયે નમાઝ પઢો.

મુસાફિરોંકી નમાઝ ઔર નમાઝ કસર કરને કે અહેકામ.

૧૪૬૭ : રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી જૌઝા મોહતરમા હજરત આએશા સીદ્દીકહ ઉમ્મુલ મુઅમેનીન રદીઅલ્લાહો અન્હા બયાન કરતી હૈ કે, સફર ઔર હજરમેં દો દો રકાત નમાઝ ફર્જ હુઇ થી. સફરમેં નમાઝ અપને હાલ પર કાયમ રખી ગઇ. ઔર હજરમેં જ્યાદા કરદી ગઇ.

૧૪૬૮ : નબી સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી જવઝા હજરત આએશહ સીદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, જબ અલ્લાહ ત્આલાને નમાઝ ફર્ઝ કી તો, દો રકઅત ફર્ઝ કી થી, ફિર હજરમેં નમાઝ પુરી કરદી ગઇ ઔર સફરમેં નમાઝકી ફરજીયત સાબિક પર કાયમ રખી ગઇ. (દો રકઅત પર)

૧૪૬૯ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, ઇબ્તેદામે નમાઝ દો રકઅત ફર્ઝ કી ગઇ થી. સફર કી નમાઝ બરકરાર રખ્ખી ગઇ ઔર હજરકી નમાઝ પુરી કર દી ગઇ. ઝુહરીને કહા (રાવીને કહા) ફિર મૈંને ઉર્વહસે પૂછા, તો ફિર હજરત આએશહ સફરમેં પુરી નમાઝ ક્યું પઢતી હૈ ?

ઉન્હોંને કહા, હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાને ઇસકી વહી તાવિલ કી જો હજરત ઉસ્માન રદીઅલ્લાહો અન્હોને તાવીલ કી થી, મતલબ વો ભી પુરી નમાઝ અદા કરતે થે.

૧૪૭૦ : યઅલા બિન ઉમય્યાહ કહેતે હૈ કે, મૈંને હજરત ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે દરયાફત કિયાકે, અલ્લાહ ત્આલા તો ફરમાતા હૈ કે, અગર તુમ નમાઝમેં કસર કરલો તો કોઇ હર્જ નહીં હૈ, બશર્તે કે તુમકો કાફિરોંસે જંગકા અંદેશા હો. ઔર અબ તો અમન હૈ (તો ફિર સફરમેં કસર ક્યું ?) હજરત ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને જવાબ દિયા, મુજે ભી ઇસ બાત પર તાઅજ્જુબ હુઆથા. મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે પૂછા તો આપને ફરમાયા,''અલ્લાહ ત્આલાને સદકા કિયા હૈ. લે હાઝા અલ્લાહ ત્આલા કે સદકેકો કુબુલ કરો (નમાઝ કસર કરો)

૧૪૭૧ : એક ઔર સનદસે ભી યહી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૪૭૨ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હો બયાન કરતે હૈ કે, અલ્લાહત્આલાને તુમ્હારે નબી સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી જુબાન સે, હજરમેં ચાર, સફરમેં દો ઔર જિહાદમેં એક રકઅત નમાઝ ફર્ઝ કી હૈ.

૧૪૭૩ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, અલ્લાહ ત્આલાને તુમ્હારે નબી સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી જુબાનસે મુસાફિર પર દો, મુકીમ પર ચાર ઔર જિહાદમેં એક રકઅત નમાઝ ફર્ઝ કી હૈ.

૧૪૭૪ : મુસા બિન સુલૈમાન હઝલી ફરમાતે હૈ કે, મૈંને હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે પુછા કે અગર મુજે મક્કામેં તન્હા નમાઝ પઢની પડે તો કૈસે પઢું ?

ઊન્હોંને કહા, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી સુન્નત દો રકઅત નમાઝ હૈ.

૧૪૭૫ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૪૭૬ : હજરત હફ્સ બિન આસિમ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈં મક્કા કી સફરમેં અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હો કે સાથ થા. ઊન્હોંને હમેં જુહર કી નમાઝ દો રકઅત પઢાઇ ફિર હમ ઔર વો અપની કયામગાહ પર આકર બૈઠ ગએ. અચાનક હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમરને દેખા લોગ નમાઝ પઢ રહે હૈં,તો પુછા, યે કયા કર રહે હૈ ?

કહા, યે સુન્નતેં પઢ રહે હૈ.

આપને કહા, અગરમેં સુન્નતે પઢતા તો ફરજ નમાઝ (ઝોહર કી ચાર રકઅતે) ના પઢ લેતા ? અય ભતીજે મૈં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ સફરમેં હમરાહ થા. આપને અપની પુરી જીંદગીમેં સફરમેં દો રકઅતસે જ્યાદા નમાઝ નહીં પઢી. મૈં હજરત અબુ બક્ર સીદ્દીક રદીઅલ્લાહો અન્હો કે સાથ ભી સફરમેં રહા હું, ઊન્હોંને ભી પુરી જીંદગીસે (સફરમેં) દો રકઅતસે જ્યાદા નમાઝ નહીં પઢી.

ઔર મૈં હજરત ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હો કે સાથ ભી રહા ઊન્હોંને ભી (સફરમેં) દો રકઅતસે જ્યાદા નમાઝ નહીં પઢી ઔર અલ્લાહ ત્આલા ફરમાતા હૈ, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી જીન્દગી તુમ્હારે લિયે બેહતરીન નમૂના હૈ. (લકુમ ફી રસૂલલ્લાહે ઊસ્વતુન હસના)

૧૪૭૭ : હજરત હફ્સ બિન આસિમ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈં બિમાર હુઆ ઔર હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હો મેરી અયાદત કે લિયે આએ, મૈંને ઊન્હેં સફરમેં સુન્નતેં પઢને કે બારેમે પુછા, ઊન્હોંને કહા, મૈં સફરમેં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ રહા હું, મૈંને આપકો સુન્નતેં પઢતે નહીં દેખા ઔર અગર મૈં સુન્નતેં પઢતા તો ફરજ ભી પુરી પઢ લેતા. ઔર અલ્લાહ ત્આલા ફરમાતા હૈ કે, લકુમ ફી રસૂલલ્લાહે ઊસ્વતુન હસના.

૧૪૭૮ : હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને મદીના શરીફમેં ઝુહરકી નમાઝ ચાર રકઅત ઔર અસર કી નમાઝ ઝુલ-હુલૈફામેં દો રકઅત પઢી.

૧૪૭૯ : હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, ચાર રકઅત ઝુહરકી નમાઝ પઢી ઔર મૈંને આપ કે સાથ ઝુલ-હુલૈફામેં અસર કી નમાઝ દો રકઅત પઢી.

૧૪૮૦ : યાહ્યા બિન યઝીદસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને હજરત અનસ બિન માલિક રદિઅલ્લાહો અન્હોસે ક્સર નમાઝોં કે બારેમેં પૂછા, ઊન્હોંને કહા, જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ. તીન મીલ યા તીન ફરસખ કી મુસાફતકા સફર કરતે તો દો રકઅત નમાઝ પઢતે થે. શોઅબાકો મીલ યા ફરસખ કે અલ્ફાઝમેં શક હૈ.

૧૪૮૧ : જુબૈર બિન નફિરસે રિવાયત હૈ કે, મૈં સરજીલ બિન સિમા કે સાથ સતરહ યા અઢારહ મીલ કી મુસાફત પર એક બસ્તીમેં ગયા, તો ઉન્હોંને દો રકઅત નમાઝ પઢી. મૈંને વજહ પુછી તો ઉન્હોંને કહા, મૈંને હજરત ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોકો દેખા કે વો ઝુલ-હુલૈફામેં દો રકઅત નમાઝ પઢી.મૈંને ઉનસે વજહ પુછી તો ઉન્હોંને કહા, મૈં વહી કરતા હું જો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો મૈંને કરતે દેખા હૈ.

૧૪૮૨ : એક ઔર રિવાયતમેં ઉસ જગાકા નામ દોમયન ઔર મુસાફત અઠ્ઠારહ મીલ બતાઇ ગઇ હૈ.

૧૪૮૩ : હજરત અનસ રદિઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ મદીના મુનવ્વરહસે મક્કાકી તરફ ગએ, આપ દો રકઅત નમાઝેં પઢતે રહે યહાં તક કે વાપસ આ ગએ. મૈંને પુછા, મક્કામેં કિતને દિન કિયામ કિયા ?

ઉન્હોંને કહા, દસ દિન.

૧૪૮૪ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૪૮૫ : એક ઔર સનદસે ભી હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોકી રિવાયત હૈ કે, હમ હજ કે ઇરાદેસે ગએ. ઉસ કે બાદ ઉપર જૈસી હી હદીષ હૈ.

૧૪૮૬ : એક સનદસે ભી હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ જીસમે હજકા ઝિક્ર નહીં હૈ.

૧૪૮૭ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હુઝુર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ હજરત અબુ બક્ર ઔર હજરત ઉમર રદીઅલ્લાહુ અન્હુમને મીના વગૈરહમેં દો રકઅત નમાઝ પઢી.

હજરત ઉસ્માન રદીઅલ્લાહો અન્હોને અપની ખિલાફત કી શુરૂઆતમેં દો રકઅત પઢતે ઉસ કે બાદ ચાર રકઅત પઢને લગે.

૧૪૮૮ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ, ઉસમેં મીનાકા ઝિક્ર હૈ, મગર હૈ કા લફ્ઝ નહીં હૈ.

૧૪૮૯ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ, હજરત અબુ બક્ર ઔર હજરત ઉમર રદીઅલ્લાહુ અન્હુમને મીનામેં દો રકઅત નમાઝ પઢી. ઉસ કે બાદ હજરત ઉસ્માન રદીઅલ્લાહો અન્હોને ચાર રકઅત નમાઝ પઢી. હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હો (સફરમેં હોતે તો) ઇમામ કે સાથ ચાર રકઅત ઔર તન્હા હોતે તો દો રકઅત નમાઝ પઢતે.

૧૪૯૦ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ

૧૪૯૧ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ઔર હજરત અબુબક્ર ઔર હજરત ઉમર રદીઅલ્લાહો

અન્હુમને મીનામેં કસર (નમાઝ) પઢી. હજરત ઉસ્માન રદીઅલ્લાહો અન્હો ભી છે યા આઠ સાલ તક કસર નમાઝ પઢતે રહે.

હફ્સ કહેતે હૈ કે, હજરત ઇબ્ને ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હો મીનામેં દો રકઅત પઢતે થે. ફિર અપને બિસ્તર પર ચલે જાતે થે.

મૈંને કહા, અય ચચા, કાશ આપ ફર્જ કે બાદ દો સુન્નતેં ભી પઢ લેતે !

આપને ફરમાયા,''અગર મૈં સુન્નતેં પઢતા, તો ફરજ પુરી (નમાઝેં) ના પઢ લેતા !

૧૪૯૨ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ જીસમેં મીનાકા ઝિક્ર નહીં હૈ લેકીન ઉન્હોંને કહા હૈ કી, સફરમેં નમાઝ પઢી.

૧૪૯૩ : અબ્દુર્રહમાન બિન યઝીદસે રિવાયત હૈ કે, હજરત ઉસ્માન રદીઅલ્લાહો અન્હોને મીનામેં હમારે સાથ ચાર રકઅત નમાઝ પઢી. જબ યે બાત હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે કહી ગઇ તો ઉન્હોંને કહા, ઇન્નાલિલ્લાહે વ ઇન્ના ઇલયહે રાજેઊન. ફિર કહા, મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ મીનામેં દો રકઅત નમાઝ પઢી, હજરત ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હો કે સાથ (ભી) મીનામેં દો રકઅત નમાઝ પઢી. કાશ મેરે નસીબમેં યે હો કે ચાર કી બજાએ દો રકઅત મકબુલ હો જાએ.

૧૪૯૪ : એક ઔર સનદસે ભી યે રિવાયત મન્કુલ હૈ.

૧૪૯૫ : હજરત હારિષ બિન વહબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ મીનામેં ઉસ વક્ત દો રકઅત નમાઝ પઢી, જબ અબસે જ્યાદા અમન થા.

૧૪૯૬ : હજરત હારીષ બિન વહબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને અભી કે મુકાબલેમેં જ્યાદા લોગોં કે સાથ મીનામેં આપકી ઇકતેદામેં નમાઝ પઢી. આપને હજજતુલ વિદાઅ કે મૌ કે પર ભી દો રકઅત નમાઝ પઢી. ઇમામ મુસ્લિમકા યે બયાન હૈ કે, હારિષ બિન વહબ ખઝાઇ હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર ઇબ્ને ખત્તાબ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે માં શરીક ભાઇ હૈ. (દોનોં કી માં એક હૈ)

બાબ ૨૩૫ :- બારીશમેં ઘરોંમેં નમાઝ પઢના જાઇઝ હૈ.

૧૪૯૭ : નાફેઅસે રિવાયત હૈ કે, એક શર્દ રાતમેં જબ હવા ચલ રહી થી તો હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને અઝાન દેકર ફરમાયા,''સુનો ઘરોંમેં નમાઝ પઢ લો. ફિર કહા, જબ રાતકો શરદી ઔર બારીશ હોતી થી તો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ મુઅઝ્ઝીનકો યે કહેનેકા હુકમ દેતે, સુનો ! ઘરોંમેં નમાઝ પઢ લોં !!

૧૪૯૮ : નાફેઅ બયાન કરતે હૈં, એક રાત શરદી ઔર આંધી થી, ઔર બારીશ હો રહી થી, હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને અઝાન દી ઔર આખિરમે ફરમાયા,''સુનો અપને ઘરોંમેં નમાઝ પઢ લો, સુનો ! અપને ઘરોંમેં નમાઝ પઢ લો.

ફિર કહા, જબ સફરમેં શરદી યા બારીશ હોતી તો, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ મુઅઝ્ઝીનકો યે કહેનેકા હુકમ દેતે, સુનો ! અપને ઘરોંમેં નમાઝ પઢ લો.

૧૪૯૯ : નાફેઅસે રિવાયત હૈ કે, હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને દન્જાનમેં અઝાન દી ઔર ફરમાયા,''અપને અપને ઘરોંમેં નમાઝ પઢ લો.

૧૫૦૦ : હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે સાથ સફરમેં થે, જબ બારીશ હોને લગી તો આપને ફરમાયા,''તુમમેંસે જીસકા દિલ ચાહે વો અપની કયામગાહમેં નમાઝ પઢલે.

૧૫૦૧ : અબ્દુલ્લાહ બિન હારીષસે રિવાયત હૈ કે, બારીશ વાલે દિન હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને અપને મુઅઝ્ઝીનસે ફરમાયા,''જબ તુમ અશહદુઅલ્લાહ ઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ, અશહદુ અન્ન મુહમ્મદર રસૂલલ્લાહ, કહે ચુકો તો હય્યા અલસ-સલાહ કે બાદ સલ્લુ-ફિ-બુયુતેકુમ (તરજુમા :- અપને ઘરોંમેં નમાઝ પઢ લો.) કહેના.

લોગોંકો યે નઇ બાત માલૂમ હુઇ તો આપને ફરમાયા,''તુમ ઇસ પર તઅજજુબ કરતે હો ? યે બાત ઉન્હોંને કહી હૈ જો મુજસે બહેતર થે, હાલાં કે, જમાઅત કે સાથ નમાઝ પઢના સુન્નતે મુઅકકેદહ હૈ લેકીન મૈં ઇસ બાતકો પસંદ નહીં કરતા કે, તુમ કીચડ ઔર ફિસલનમેં ચલ કર જાઓ.

૧૫૦૨ : અબ્દુલ્લાહ બિન હારીષસે રિવાયત હૈ કે, હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કીચડ ઔર પાનીવાલે દિનમેં તકરીર કી. ઇસ હદીષમેં જમાઅતકા ઝિક્ર નહીં હૈ, જૈસા કી ઇબ્ને ઉકૈયહકી હદીષ મેં હૈ.

ઔર યે હૈ કે, હજરત ઇબ્ને અબ્બાસને ફરમાયા,''મુજસે બહેતર યાને નબી કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને યે કામ કિયા હૈ.

૧૫૦૩ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ, ઔર ઉસમેં નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા ઝિક્ર નહીં કિયા ગયા હૈ.

૧૫૦૪ : અબ્દુલ્લાહ બિન હારીષસે રિવાયત હૈ કે, હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે મુઅઝ્ઝીનને જુમ્આ કે દિન જબ બારીશ હો રહી થી અઝાન દી ઔર હજરત ઇબ્ને અબ્બાસને કહા, મૈં ઇસ બાતકો નાપસંદ કરતા હું કે તુમ કીચડ ઔર પાનીમેં ચલો.

૧૪૦૫ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ કે કુછ અલ્ફાઝમેં ફરક કે સાથ વૈસી હી હદીષ રિવાયત હુઇ હૈ જૈસી ઊપર ગુજરી હૈ.

૧૫૦૬ : અબ્દુલ્લાહ બિન હારીષસે રિવાયત હૈ કે, હજરત ઇબ્ને અબ્બાસને જુમ્આ કે દિન બારીશમેં અપને મુઅઝ્ઝીનકો હુકમ દિયા, બાકી રિવાયત વૈસી હૈ જૈસી ઉપર ગુજરી હૈ.

બાબ ૨૩૬ :- સફરમેં સવારી પર નમાઝ પઢના.

૧૫૦૭ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ અપની ઊંટની પર નિફલ નમાઝ પઢાં કરતે થે. ખ્વાહ ઊંટનીકા મુંહ કીસી ભી તરફ હોતા.

૧૫૦૮ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ અપની ઊંટની પર નમાઝ પઢા કરતે થે ખ્વાહ ઊંટનીકા મુંહ કીસી ભી તરફ હોતા.

૧૫૦૯ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહે અલયહે વ સલ્લમને અપની સવારી પર નમાઝ પઢી, ખ્વાહ ઊસકા મુંહ કીસી ભી તરફ હો, યહાં તક કે આપ મક્કાસે મદીના કી તરફ જા રહે થે ઇસી મૌ કે પર યે આયત નાઝિલ હુઇ, ફ અયનમા તુવલ્લુ..... તરજુમા :- તુમ જીસ તરફ મુંહ કરોગે અલ્લાહ હી કી ઝાત હૈ.

૧૫૧૦ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૫૧૧ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ દરાઝગોશ (ખચ્ચર) પર નમાઝ પઢહ રહે થે ઔર આપકા મુંહ ખૈબરકી તરફ થા.

૧૫૧૨ : સઇદ બિન યસાર બયાન કરતે હૈ કે, મૈં હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હો કે સાથ મક્કા મુકર્રમા કે રાસ્તે પર જા રહા થા. જબ ફજર તુલુઅ હોનેકા અરસા હુવા તો મૈંને સવારીસે ઊતર કર વિત્તર (નમાઝ) પઢી ઔર ફિર ઊનસે જા મિલા. હજરત ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને મુજસે પુછા, કહાં ગએ થે ?

મૈંને કહા, તુલુઅ ફજર કે ખૌફસે વિત્તર પઢને.

હજરત ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''કયા તુમ્હારે લિયે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ઝિન્દગીમેં નમૂના નહીં હૈ ?

મૈંને કહા, બાખુદા, ક્યું નહીં ?

તબ હજરત ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ઊંટ પર વિત્તરકી નમાઝ પઢા કરતે થે.

૧૫૧૩ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ અપની સવારી પર નમાઝ પઢતે થે ખ્વાહ ઊસકા મુંહ કીસી ભી તરફ હો. હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન દિનાર રદીઅલ્લાહો અન્હો ફરમાતે હૈ કે, હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હો ભી ઐસા હી કરતે થે.

૧૫૧૪ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ સવારી પર વિતર નમાઝ પઢહાં કરતે થે. હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો

અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ સવારી પર નિફલ નમાઝ પઢહતે થે મગર ફરજ નમાઝ સવારી પર નહીં પઢહતે થે.

૧૫૧૫ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ સવારી પર નિફલ નમાઝ પઢહા કરતે થે. ખ્વાહ ઊસકા મુંહ કીસીભી તરફ હો. ઊસી સવારી પર વિતર પઢહતે થે.મગર ફરજ નમાઝ ઊસ પર નહીં પઢહતે થે.

૧૫૧૬ : હજરત આમિર બિન રબિઅહ બયાન કરતે હૈ કે, મૈંને દેખા કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ સફરમેં રાતકો અપની સવારી પર નિફલ પઢહાં કરતે થે ખ્વાહ સવારીકા મુંહ કીસી ભી તરફ (ક્યું ના) હો.

૧૫૧૭ : અનસ બિન શીરીન બયાન કરતે હૈ કે, હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હો જબ શામસે આએ તો અયાન તમર કે મુકામ પર હમને ઊનસે મુલાકાત કી. મૈંને દેખા કે વો દરાઝગોશ પર નમાઝ પઢહ રહે થે. ઔર ઊસકા મુંહ ઊસ જાનીબ થા. (હમામ કહતે હૈ કે, ઊસકા મુંહ કિબ્લેસે બાંઇ તરફ થા)

મૈંને ઊનસે કહા કે, આપ કિબ્લેકો છોડકર દૂસરી જાનીબ મુંહ કર કે નમાઝ પઢહ રહે થે.

ઊન્હોંને કહા કે, અગર મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલલહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો ઐસા કરતે હુએ નહીં દેખા હોતા તો કભી ના કરતા.

બાબ ૨૩૭ :- સફરમેં દો નમાઝોંકા જમા કરના.

૧૫૧૮ : હજરત ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ જબ (સફરમેં) જલ્દી ચલના ચાહતે તો મગરીબ ઔર ઇશાં જમ્અ કર કે પઢહતે થે.

૧૫૧૯ : નાફેઅસે રિવાયત હૈ કે, હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોકો જબ જલ્દીસે (સફરમે) જાનેકા ઇરાદા હોતા તો, ગુરૂબે શફક કે બાદ મગરીબ ઔર ઇશાંકો જમ્અ કર કે પઢહતે થે ઔર કહેતે થે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો ભી જબ જલ્દી જાના મકસુદ હોતા તો મગરિક ઔર ઇશાંકી નમાઝોંકો મિલાકર પઢહતે થે.

૧૫૨૦ : સાલિમ કે વાલીદ હજરત ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને દેખા કે જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો જબ જલ્દ જાના મકસુદ હોતા તો મગરીબ ઔર ઇશાંકો જમ્અ કર કે પઢહતે થે.

૧૫૨૧ : સાલિમ કે વાલીદ હજરત ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને દેખા કે જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો જબ જલ્દ જાના મકસુદ હોતા તો મગરીબ ઔર ઇશાંકો જમ્અ કર કે પઢહતે થે.

૧૫૨૨ : હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ જબ ઝવાલે આફતાબસે પહેલે સફર કરતે તો

ઝુહરકી નમાઝકો અસરકી નમાઝ તક મુઅખ્ખર કરતે. ફિર (સવારીસે નીચે આકર) દોનોં નમાઝેં એક સાથ અદા કરતે, ઔર અગર આપકી સફરમે રવાનગી કે પહેલે આફતાબકા ઝવાલ હો જાતા તો રવાનગીસે પહેલે નમાઝે ઝુહર અદા ફરમાતે (ફીર રવાના હોતે).

૧૫૨૩ : હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ જબ સફરમેં દો (વક્ત કી) નમાઝોંકો જમ્અ કરનેકા ઇરાદા ફરમાતે તો ઝુહરમેં ઇતની દેરી કરતે કી અસરકા અવ્વલ વક્ત આ જાતા. ફિર આપ દોનોં નમાઝોંકો જમા કરતે. (ઔર અદા કરતે થે)

૧૫૨૪ : હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો સફરમેં જલ્દી જાના મતલુબ હોતા તો ઝુહરકો અસર કે અવ્વલ વક્ત તક મુઅખ્ખર કર દેતે ઔર દોનોં નમાઝોંકો જમા કર લેતે. ઔર શફક ગાયબ હોને તક મગરીબકો મુઅખ્ખર ફરમાતે ફિર મગરીબ ઔર ઇશાં જમ્અ કર કે પઢતે થે.

૧૫૨૫ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મદીના શરીફમે બિના સફર ઔર બિના ખૌફ કે ઝુહર ઔર અસર (કી નમાઝોં)કો જમ્અ કર કે પઢા.

૧૫૨૬ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મદીના શરીફમે બિના સફર ઔર બિના ખૌફ કે ઝુહર ઔર અસર (કી નમાઝોં)કો જમ્અ કર કે પઢા.

અબુ ઝુબૈર કહેતે હૈ કે, મૈંને સઇદસે પૂછા, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઐસા ક્યું કિયા થા ?

ઊન્હોંને કહા, મૈંને હજરત ઇબ્ને અબ્બાસસે યહી સવાલ કિયા થા, તો ઊન્હોંને ફરમાયા,''તા કે આપકી ઊમ્મત કીસી દુશ્વારીમેં મુબ્તીલા ના હો.

૧૫૨૭ : સઇદ બિન ઝુબૈર ફરમાતે હૈ કે, હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ગઝવએ-તબુક કે સફરમેં દો નમાઝોંકો જમ્અ કિયા, ઝુહર ઔર અસર, ઔર મગરીબ ઔર ઇશાંકો જમ્આ કર કે પઢા. સઇદ કહતે હૈ કે, મૈંને ઇબ્ને અબ્બાસકો પુછા કે હુઝુરને ઐસા ક્યું કિયા ? તો ઊન્હોંને કહા, તા કી આપકી ઊમ્મત દુશ્વારીમેં ના પડે.

૧૫૨૮ : હજરત મુઆઝ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ ગઝવ એ તબૂકમેં ગએ થે, તો આપ ઝુહર ઔર અસર, ઔર મગરીબ ઔર ઇશાં જમ્અ કર કે પઢતે થે.

૧૫૨૯ : હજરત મઆઝ બિન જબલ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ગઝવએ તબૂકમેં ઝુહર ઔર અસર, ઔર મગરીબ ઔર ઇશાંકો જમ્આ કર કે પઢો. આમીરને (જો હદીષ કે રાવી હૈ) પુછાકે, હુઝુરને ઐસા ક્યું કિયા થા ?

હજરત મઆઝને કહા, તા કી આપકી ઊમ્મત દુશ્વારીમેં ના પડે.

૧૫૩૦ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મદીના મુનવ્વરામેં બિના કીસી ખૌફ ઔર સફર કે નમાઝે ઝોહર ઔર અસર, નમાઝે મગરીબ ઔર ઇશાં જમ્આ કર કે પઢી.

વાકીઅકી રિવાયતમેં હૈ કે, હજરત ઇબ્ને અબ્બાસસે પુછા ગયાકે, હુઝુરને ઐસા ક્યું કિયા થા ?

ઊન્હોંને કહા, તા કે આપકી ઊમ્મત દુશ્વારીમેં ના પડે.

અબુ મુઆવિયહકી રિવાયતમેં હૈ કે, હજરત ઇબ્ને અબ્બાસસે પુછા ગયા કી, ઇસસે આપકા કયા ઇરાદા થા ?

હજરત ઇબ્ને અબ્બાસને ફરમાયા,''તા કી આપકી ઊમ્મત દુશ્વારીમેં ના પડે.

૧૫૩૧ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ, આઠ રકઅત (ઝુહર, અસર) ઔર સાત રકઅત (મગરીબ-ઇશાં) ઇકઠ્ઠી પઢી હૈ.

રાવી કહેતે હૈં,મૈંને કહા અય અબુ શાઅશાઅ, મેરા ગુમાન હૈ કે, આપને ઝુહરકો મુઅખ્ખર ઔર અસરકો મુકદ્દમ કર કે પઢા થા, ઔર મગરીબકો મુઅખ્ખર ઔર ઇશાંકો મુકદ્દમ કર કે પઢા થા.

અબુ શાઅશાઅને કહા, મેરા ભી યહી ગુમાન હૈ.

૧૫૩૨ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મદીનામેં, સાત ઔર આઠ (રકઅત) યાને ઝુહર ઔર અસર ઔર મગરીબ ઔર ઇશાં ઇકઠ્ઠા પઢી.

લોગ કહેને લગે, નમાઝ, નમાઝ ! ફિર બનુ તમીમકા એક શખ્શ આયા વો બિલકુલ ખામોશ નહીં રહેતા થા. ઔર નમાઝ, નમાઝ કહે જાતા થા.

હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''તેરી માં મર જાએ ! તું મુજે સુન્નત શિખાએગા ?

ફિર ફરમાયા,''મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો દેખા હૈ આપ ઝુહર ઔર અસર (કી નમાઝ) ઔર મગરીબ ઔર ઇશાંકી નમાઝકો મિલા કર પઢતે થે.

૧૫૩૩ : અબ્દુલ્લાહ બિન શકીક કહેતે હૈં,યે બાત મુઝે ખટક રહી થી. મૈંને જાકર હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે યે મરમલા પુછા તો ઊન્હોંને હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી હદીષ કી તસ્દીક કર દી.

૧૫૩૪ : અબ્દુલ્લાહ બિન શકીક અલ ઉકયાવી કહેતે હૈં,એક શખ્શને હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે કહા, નમાઝ, નમાઝ. વો ખામોશ રહે... ઉસને ફિર કહા, નમાઝ. આપ ખામોશ રહે.

ફિર આપને ફરમાયા,''તેરી માં, મર જાએ, કયા તું મુજે નમાઝકી તાલીમ દેગા ? હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે અહેદમેં દો નમાઝોંકો જમ્અ કર કે પઢતે થે.

બાબ ૨૩૮ :- નમાઝ કે બાદ દાએં-બાએં ફિરનેકા (ઇન્શીરાફ)કે જાઇઝ હોને કે બયાનમેં.

૧૫૩૫ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસ્ઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, તુમમેંસે કોઇ શખ્શ અપની જાતકો શયતાનકા જુઝ ના બના દે. ઔર ઐસા ગુમાન ના કરેકે, નમાઝ કે બાદ દાંઇ તરફ હી ફિરા જાતા હૈ, મૈંને કઇદફઅ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો બાંઇ જાનીબ ફિરતે ભી દેખા હૈ.

૧૫૩૬ : એક ઔર સનદસે ભી યહી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૫૩૭ : અસ-સુદ્દીસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે દરયાફત કિયાકે, મૈં નમાઝ પઢને કે બાદ કીસ તરફ ફિરૂં ?દાઇ યા બાઇ ?

હજરત અનસને જવાબ દિયા, મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો જ્યાદાતર દાંઇ તરફ ફિરતે હુએ દેખા હૈ.

૧૫૩૮ : અસ સુદ્દી કહતે હૈ કે, હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ દાંઇ તરફ ફિરાં કરતે થે.

બાબ ૨૩૯ :- ઇમામ કી દાંઇ તરફ ખડે હોનેકા ઇસ્તેહબાબ.

૧૫૩૯ : હજરત બરાઅ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, જબ હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી ઇકતેદામેં નમાઝ પઢતે થે તો આપકી દાંઇ તરફ ખડે હોના પસંદ કરતે થે. તા કે હમ આપકા ચહેરા-એ-અનવર પહેલે દેખે. હજરત બરાઅ ફરમાતે હૈ, મૈંને સુના આપ ફરમા રહે થે, અય ! અલ્લાહ !હશ્ર કે દિન મુઝે અપને અઝાબસે મહેફુઝ રખના.

૧૫૪૦ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૪૦ :- ઇકામત કે બાદ નિફલ નમાઝ શરૂ કરના મના હૈ.

૧૫૪૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ નમાઝકી ઇકામત કહી જાએ તો ઉસ ફરજ નમાઝ કે સિવાય દૂસરી નમાઝ ના પઢી જાએ.

૧૫૪૨ : એક ઔર સનદસે ભી યે હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૫૪૩ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ જમાઅત ખડી હો જાએ તો ફરજ નમાઝ કે સિવાય દૂસરી કોઇ ભી નમાઝ ના પઢી જાએ.

૧૫૪૪ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૫૪૫ : હમ્માદ કહતે હૈ કે, મૈં અમ્ર બિન દિનાર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે મિલા ઔર ઉન્હોંને ઇસ હદીષકો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે ઇસકી નિસ્બત નહીં કી. (મતલબ કે ઇસે મવકુફ હદીષ કરાર દીયા)

૧૫૪૬ : અબ્દુલ્લાહ બિન માલિક બિન બુહયનહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ એક શખ્શ કે પાસસે ગુજરે હાલાં કે વો નમાઝ પઢ રહા થા. ઔર ફજરકી (ફરજ) નમાઝકી ઇકામત હો ચુકી થી. આપને ઉસસે કુછ ફરમાયા જીસકા હમેં કુછ પતા નહીં ચલા. હમને નમાઝ કે બાદ ઉસે ઘેર લિયા ઔર પુછા કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને તુમ્હે ક્યા ફરમાયા થા ?

ઉસને કહા, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા થા કયા તુમમેંસે અબ કોઇ શખ્શ ફજરકી ચાર રકઅત પઢને લગા હૈ ?

કઅનબીને કહા અબ્દુલ્લાહ બિન માલીક બીન બુહૈનહ અપને વાલીદસે રિવાયત કરતે હૈ.

ઇમામ મુસ્લીમ રહમતુલ્લાહો ત્અલા અલયહને ફરમાયા હૈ કે, બાપ કે વાસ્તેસે ઇસ રિવાયતમેં ખતા હૈ.

૧૫૪૭ : બુહૈનહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નમાઝે ફજરકી ફરજ નમાઝકી ઇકામત પઢી ગઇ. (બસ ઉસી વકત) રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને એક શખ્શકો નમાઝ પઢતે દેખા, હાલાં કે મુઅઝ્ઝીન ઇકામત કહે ચુકા થા. આપને ફરમાયા,''કયા તુમ ફજરકી નમાઝ ચાર રકઅત પઢતે હો ?

૧૫૪૮ : અબુલ્લાહ બિન સરજસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક શખ્શ મસ્જીદમેં આયા હાલાં કી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ફજરકી નમાઝ પઢ રહે થે.

ઉસને મસ્જીદ કે કોનેમેં દો રકઅત સુન્નત નમાઝ પઢી ઔર ફિર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ઇકતેદામેં જમાઅતમેં શરીક હો ગયા.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને સલામ ફેરને કે બાદ ઉસ શખ્શસે ફરમાયા,''અય, શખ્શ !તુમને કૌનસી નમાઝકો ફરજ કરાર દિયા હૈ ? જો દો રકઅત પહેલે પઢી વો યા જો દો રકઅત હમારે સાથ પઢી હૈ વો ?

બાબ ૨૪૧ :- મસ્જીદમેં દાખિલ હોને કી દુઆ.

૧૫૪૯ : અબુ હુમૈદ ઔર અબુ ઉસયદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ તુમમેંસે કોઇ શખ્શ મસ્જીદમેં દાખિલ હો તો યે દુઆ પઢે, અલ્લાહુમ્મફતહલી અબવાબ રહમતેકા.

(અય અલ્લાહ મેરે લિયે અપની રહેમત કે દરવાજે ખોલ દે)

ઔર જબ મસ્જીદસે બાહર આએ તો કહે, અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અસઅલોકા મિન ફદલેકા.

(અય અલ્લાહ મૈં તેરે ફઝલસે સવાલ કરતા હું.)

૧૫૫૦ : અબુ હુમૈદ ઔર અબુ ઉસયદ રદીઅલ્લાહો અન્હુમસે એક દૂસરી સનદ સેભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૪૨ :- તહય્યતુલ મસ્જીદ કે બયાનમેં. (મસ્જીદમેં દો રકઅત નમાઝ પઢહને કે બારેમેં, નમાઝસે પહેલે મસ્જીદમેં બૈઠ રહેને કી કરાહત કે બયાનમેં કે જબ નિફ્લ નમાઝે પઢહના મના ના હો ઉસ વક્ત)

૧૫૫૧ : હજરત અબુ કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ તુમમેંસે કોઇ શખ્શ મસ્જીદમેં આએ તો બૈઠનેસે પહેલે દો રકઅત નમાઝ પઢહ લે.

૧૫૫૨ : હજરત અબુ કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ લોગોં કે દરમ્યાન બૈઠે હુએ થે ઔર ઇસ દૌરાનમેં મસ્જીદમેં દાખિલ હુઆ, ઔર મૈં ભી બૈઠ ગયા.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''બૈઠનેસે પહેલે દો રકઅત નમાઝ પઢહનેસે તુમ્હેં કીસને રોકા થા ?

મૈંને અર્ઝ કિયા, યા રસૂલુલ્લાહ મૈંને આપકો ઔર લોગોંકો બૈઠા હુઆ દેખા.

ફરમાયા,''તુમમેંસે જબ કોઇ શખ્શ મસ્જીદમેં આએ તો દો રકઅત નમાઝ પઢહનેસે પહેલે બૈઠે નહીં.

બાબ ૨૪૩ :- મુસાફિર કે વતન પહોંચતે હી મસ્જીદમેં જાકર દો રકઅત નમાઝ પઢહનેકા ઇસ્તહબાબ.

૧૫૫૩ : હજરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ પર મેરા કુછ કર્ઝ થા. આપને વો કર્ઝ અદા કિયા ઔર અસલમેં કુછ જ્યાદા અતા ફરમાયા. મૈં આપકી ખિદમતમેં મસ્જીદમેં હાજીર હુઆ તો આપને ફરમાયા,''દો રકઅત નમાઝ પઢહ લો.

૧૫૫૪ : હજરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને એક ઊંટ મુજસે ખરીદા, જબ મૈં મદીના પહોંચા તો મુજસે ફરમાયા કે મસ્જીદમેં જાકર દો રકઅત નમાઝ પઢહો.

૧૫૫૫ : હજરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈં એક ગઝવહમેં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ ગયા થા, મેરા ઊંટ બહોત આહિસ્તા ચલ રહા થા. ઔર ચલનેસે થક જાતા થા.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ મુજસે પહેલે પહોંચ ગએ ઔર મૈં એક દિન બાદ પહોંચા જબ મૈં મસ્જીદમેં દાખિલ હુઆ તો આપકો મસ્જીદ કે દરવાજે પર પાયા.

આપને ફરમાયા,''તુમ અબ પહોંચે હો ?

મૈંને કહા, હાં.

આપને ફરમાયા,''ઊંટ છોડ કર મસ્જીદમેં જાઓ ઔર દો રકઅત નમાઝ પઢો.

મૈંને મસ્જીદમેં દાખિલ હોકર દો રકઅત નમાઝ પઢી ઔર ફિર વાપસ ચલા ગયા.

૧૫૫૬ : હજરત કઅબ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ સફરસે ચાશ્ત કે વક્ત હી વાપસ લૌટતે થે, પહેલે દો રકઅત નમાઝ પઢતે ઔર મસ્જીદમેં બૈઠતે થે.

બાબ ૨૪૪ :- નમાઝે ચાશ્તકા ઇસ્તહબાબ.

૧૫૫૭ : અબ્દુલ્લાહ બિન શકીક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે પુછા કે નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ. ચાશ્તકી નમાઝ પઢતે થે ?

આપને ફરમાયા,''નહીં, સિવાય ઇસ કે કે આપ કીસી સફરસે તશરીફ લાએ હોં.

૧૫૫૮ : અબ્દુલ્લાહ બિન શકીક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે પૂછા, કયા નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ચાશ્તકી નમાઝ પઢતે થે ?

આપને ફરમાયા,''નહી ઇલ્લા યે કે આપ કીસી સફરસે વાપસ આતે.

૧૫૫૯ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને કભી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો ચાશ્તકી નમાઝ પઢતે નહીં દેખા, ઔર મૈં ચાશ્તકી નમાઝ પઢતી હું. વૈસે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ કીસી કામકો પસંદ કરતે થે લેકીન ઇસ ડરસે નહીં કરતે થે કે, આપકો દેખકર મુસલમાન ભી વો કામ કરને લગેંગેં. ઔર કામ ઊન પર ફર્ઝ હો જાએગા.

૧૫૬૦ : મુઆઝ કહેતે હૈ કે, મૈંને હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે પૂછા કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ચાશ્તકી નમાઝમેં કીતની રકઅતેં પઢા કરતે થે ?

ફરમાયા,''ચાર રકઅત ઔર જીસ કદર જ્યાદા પઢના ચાહતે થે, પઢ લેતે થે.

૧૫૬૧ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત મન્કુલ હૈ મગર ઇસમેં ઐસા બયાન હૈ કે, જીસ કદર અલ્લાહ ચાહતા જ્યાદહ પઢ લેતે થે.

૧૫૬૨ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ચાશ્તકી ચાર રકઅત નમાઝ પઢતે થે ઔર અલ્લાહ જીસ કદર જ્યાદા ચાહતા થા ઊતની પઢ લેતે થે.

૧૫૬૩ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૫૬૪ : અબ્દુરરહમાન બિન અબી યઅલાસે રિવાયત હૈ કે, મુજે સિર્ફ હજરત ઊમ્મે હાની રદીઅલ્લાહો અન્હાને બતાયા કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો

ચાશ્તકી નમાઝ પઢતે હુએ દેખા હૈ. ઊન્હોંને ફરમાયાકે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ફત્હે મક્કા કે દિન મેરે ઘર તશરીફ લાએ, ઔર આપને આઠ રકઅત નમાઝ ઇતની જલ્દીસે પઢી કે મૈંને આપકો ઇતના જલ્દી નમાઝ પઢતે હુએ કભી નહીં દેખા. લેકીન આપ રૂકુઅ ઔર સુજુદ મુકમ્મીલ તરીકેસે કરતે થે ઇબ્ને બસ્સારને અપની હદીષમેં કત્ત કા (કભી) ઝિક્ર નહીં કિયા હૈ.

૧૫૬૫ : અબ્દુલ્લાહ બિન હારીષસે રિવાયત હૈ કે, મુજે ઇસ બાત કી જબરદસ્ત ખ્વાહિશ થી કી કોઇ મુજે યે બતાએ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ચાશ્તકી નમાઝકીસ તરહાં પઢતે થે. લેકીન મુજે સિર્ફ ઊમ્મે હાની બિન્તે અબિ તાલીબને ઇસ બાત કી ખબર દી ઔર બયાન કિયા કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ફત્હે મક્કા કે રોજ દિન ચઢને પર (મેરે ઘર) આએ ઔર કપડા લાકર પરદા કિયા ગયા ફિર આપને ગુસલ ફરમાને કે બાદ આઠ રકઅતે પઢી. મૈં યે નહીં કહ શકતી કે ઇસ (નમાઝમેં) આપને કિયામ લમ્બા કિયા થા રૂકુઅ લમ્બા કિયા થા, યા સુજુદ ક્યું કે તમામ અરકાન બરાબર થે ઔર ઇસ કે પહેલે યા ઇસ કે બાદ મૈંને આપકો કભી ચાશ્તકી નમાઝ પઢતે નહીં દેખા.

૧૫૬૬ : હજરત ઊમ્મે હાની બિન્તે અબીતાલીબ રદીઅલ્લાહો અન્હાકા બયાન હૈ કે, ફત્હે મક્કા કે સાલ મૈં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી ખિદમતમેં હાજીર હુઇ મૈંને દેખા કે આપ ગુસ્લ કર રહે થે. ઔર આપકી સાહબઝાદી સૈયદહ ફાતેમહ ઝહરા રદીઅલ્લાહો અન્હાને એક ચાદર તાન કર આપકા પરદા કિયા હુઆ થા.

મૈંને આકર સલામ કિયા, આપને ફરમાયા,''યે કૌન હૈ ?

મૈંને જવાબ દિયા, ઊમ્મે હાની બિન્તે અબી તાલીબ.

આપને ફરમાયા,''ઊમ્મે હાનીકો મરહબા હો.

ગુસ્લસે ફારીગ હોકર આપને આઠ રકઅત નમાઝ પઢી, ઔર યે કી આપ એક કપડેમેં લિપટે હુએ થે.

જબ આપ નમાઝસે ફારીગ હુએ તો મૈંને અર્ઝ કિયા, મેરે માં જાએ અલી ઇબ્ને અબી તાલીબ એક ઐસે શખ્કો કત્લ કરનેવાલે હૈ જીસકો મૈં પનાહ દે ચુકી હૈ વો ફલાં બિન હુબયરહ હૈ.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અય ઊમ્મે હાની જીસકો તુમને પનાહ દી ઊસકો હમને પનાહ દી.

હજરત ઊમ્મેહાની રિવાયત કરતી હૈ કે, (રદીઅલ્લાહો અન્હા) યે નમાઝ ચાશ્તકી થી.

૧૫૬૭ : હજરત ઊમ્મે હાની રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફત્હે મક્કા કે દિન ઊન કે ઘર આઠ રકઅત નમાઝ પઢી. ઔર યે કે આપને અપને ગિર્દ એક કપડા લપેટ રખા થા. જીસકી દોનોં તરફેં મુખાલિફ જાનીબ થી.

૧૫૬૮ : હજરત અબુ ઝર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ કોઇ શખ્શ સુબ્હા ઊઠતા હૈ તો ઊસ કે હર જોડ પર

સદકા વાજીબ હોતા હૈ. ઔર ઉસકા એક બાર સુબ્હાન અલ્લાહ કહે દેના સદકા હૈ, એક બાર અલહમ્દુલિલ્લાહ કહે દેના સદકા હૈ. એક બાર લા ઇલાહા ઇલ્લલ્લાહ કહે દેના સદકા હૈ. એક બાર અલ્લાહો અકબર કહે દેના સદકા હૈ. કીસી શખ્શકો નેકીકા હુકમ દેના સદકા હૈ. કીસીકો બુરાઇસે રોકના સદકા હૈ. ઔર ચાશ્તકી નમાઝ પઢ લેના ઇન તમામ ઊમૂરસે કિફાયત કર જાતા હૈ.

૧૫૬૯ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મુજે મેરે ખલીલને તીન ચીજોંકી વસીયત કી, હર મહિનેમેં તીન રોઝે રખને કી, દો રકઅત નમાઝ ચાશ્તકી ઔર સોનેસે પહેલે વિતર પઢને કી.

૧૫૭૦ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૫૭૧ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત હૈ જીસમેં યે હૈ કે, હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયાકે, મેરે ખલીલ અબુલ કાસીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મુજે તીન ચીજોંકી વસીયત કી હૈ.

૧૫૭૨ : હજરત અબુ દરદ્દા રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયાકે, મુજે મેરે ખલીલને તીન ચીજોંકી વસીયત કી, હર મહિનેમેં તીન રોઝે રખને કી, દો રકઅત નમાઝ ચાશ્તકી ઔર સોનેસે પહેલે વિતર પઢનેકી જીસે મૈં કભી નહીં છોડુંગા.

બાબ ૨૪૫ :- ફજરકી સુન્નત કી રકઅતોંકા ઇસ્તહબાબ ઔર ઉસકી તાકીદ.

૧૫૭૩ : હજરત ઉમ્મુલ મુઅમેનીન હફસા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, જબ મુઅઝ્ઝીન અઝાન દે કર ખામોશ હો જાતા ઔર ફજર જાહિર હો જાતી ઉસ વક્ત રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ઇકામતસે પહેલે ફજરકી દો રકઅત સુન્નત મુખ્તસર તરીકેસે પઢતે થે.

૧૫૭૪ : એક ઔર સનદસે ભી યહી હદીષ રિવાયત હુઇ હૈ.

૧૫૭૫ : હજરત હફશા રદીઅલ્લાહો અન્હા, બયાન કરતી હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ફજર તુલુઅ હોને કે બાદ દો રકઅત હલકી સુન્નત નમાઝ ફજરકી પઢતે ઉસ કે અલાવા ઔર કોઇ નમાઝ નહીં પઢતે થે.

૧૫૭૬ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૫૭૭ : હજરત હફશા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, જબ ફજર રોશન હો જાતી તો નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ દો રકઅત નમાઝ પઢતે.

૧૫૭૮ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ અઝાન સુનને કે બાદ દો રકઅત ફજરકી સુન્નત નમાઝ હલકી કર કે પઢતે થે.

૧૫૭૯ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ જીસમે તુલુઅ ફજરકા ઝિક્ર હૈ.

૧૫૮૦ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ફજરકી અઝાન ઔર ઇકામત કે દરમ્યાન દો રકઅત સુન્નતે ફજર ઇસ તરહ હલકી કર કે પઢતે થે.

૧૫૮૧ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ફજરકી અઝાન ઔર ઇકામત કે દરમ્યાન દો રકઅત સુન્નતે ફજર ઇસ તરહ હલકી કર કે પઢતે થે. કે મૈં દિલમેં સોચતી થી કે કયા આપને સૂર-એ-ફાતેહા ઇન રકઅતોંમેં પઢી હોગી યા નહી?

૧૫૮૨ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ તુલુએ ફજર કે બાદ કી દો રકઅતેં સુન્નત પઢતે કે મૈં દિલમેં સોચતી થી કે કયા આપને સૂર-એ-ફાતેહા ઇન રકઅતોંમેં પઢી હોગી યા નહી?

૧૫૮૩ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ કીસી નિફલકા ઇતના ખયાલ નહીં રખતે થે જીતના કી ફજરકી દો રકઅત સુન્નતકા.

૧૫૮૪ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકો કોઇ નિફલ ઇસ કદર સરઅત કે સાથ પઢતે હુએ નહીં દેખા જીસ કદર સરઅત કે સાથ આપ ફજરકી સુન્નત પઢતે થે.

૧૫૮૫ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયાકે, ફજરકી દો રકઅતે સુન્નત કી દુનિયા ઔર જો કુછ દુનિયામેં હૈ ઊન સબસે જ્યાદા બહેતર હૈ.

૧૫૮૬ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,"મેરે નજદિક, તુલુએ ફજર કે બાદ કી દો રકઅતેં (સુન્નત) પઢના મેરે નજદીક તમામ દુનિયાંસે જ્યાદા બહેતર હૈ.

૧૫૮૭ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને સુન્નતે ફજરકી દો રકઅતસે કુલ યા અય્યોહલ કાફેરૂન ઔર કુલ હોવલ્લાહો અહદ (કી સૂરતે) પઢી.

૧૫૮૮ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ફજરકી દો રકઅત સુન્નત નમાઝોંમેં પહલીમેં, કુલુ આમન્ના બિલ્લાહે વમા ઊન્ઝેલા ઇલયના (સૂરએ બકર) ઔર દુસરીમેં સૂરએ આમન્ના બિલ્લાહે વ-શહદુ અન-ના મુસલેમુન ..વાલી આયતે પઢતે.

૧૫૮૯ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ફજરકી દો રકઅત સુન્નત નમાઝોંમેં, કુલુ આમન્ના બિલ્લાહે વમા ઊન્ઝેલા ઇલયના (સૂરએ બકર) ઔર સૂરએ ઇમરાન કી તઆલવ ઇલા કલેમતીન સવાઇન બયનના. વબયનકુમ. (વાલી આયતે પઢતે)

૧૫૯૦ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૪૬ :- સુન્નતોં કી ફ઼ઝીલત ઔર ઉનકી તાઅદાદ કે બયાનમેં.

૧૫૯૧ : અમ્ર બિન અવસ બયાન કરતે હૈ કે, અન્બસા બિન અબુ સુફ઼િયાનને અપને મરઝુલ મૌતમેં મુજસે ઐસી હદીષ બયાન કી જીસે સુન કર ખુશી હોગી, ઉન્હોંને ઉમ્મુલ મુઅમેનીન ઉમ્મે હબીબા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત કી હૈ કે, જીસ શખ્શને દિન રાતમેં બારહ રકઅત પઢી ઉસ કે લિયે જન્નતમેં એક ઘર બનાયા જાએગા.

હજરત ઉમ્મે હબીબા રદીઅલ્લાહો અન્હા ફરમાતી હૈ જબસે મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે યે હદીષ સુની હૈ, મૈંને ઉન રકઅતોંકો (કભી) તર્ક નહીં કિયા, અન્બસા કહેતે હૈં જબસે મૈંને ઉમ્મે હબીબાસે યે હદીષ સુની હૈ મૈંને ઉન રકઆતકો તર્ક નહીં કિયા.

અમ્ર બિન અવસ કહેતે હૈ કે, જબસે મૈંને અન્બસાસે યે હદીષ સુની હૈ, મૈંને ઇન રકઆતકો તર્ક નહીં કિયા.

ઔર નોઅમાન બિન સાલિમ કહેતે હૈ કે, જબસે મૈંને અમ્ર બિન અવસસે યે હદીષ સુની હૈ ઇન રકઅતોંકો તર્ક નહીં કિયા.

૧૫૯૨ : ઇસ સનદ કે સાથ હજરત નોઅમાન બિન સાલિમને કહા, જીસ શખ્શન એક દિનમેં, યે બારહ રકઅતેં સુન્નત પઢી. ઉસ કે લિયે જન્નતમેં ઘર બનાયા જાએગા.

૧૫૯૩ : રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી જવાઝા હજરત ઉમ્મે હબીબા રદીઅલ્લાહો અન્હો બયાન કરતી હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો મુસલમાન બંદા હરરોજ અલ્લાહ ત્આલા કે લિયે બારહ રકઅત નિફ઼લ (સુન્નત) પઢેગા. અલ્લાહ ત્આલા ઉન કે લિયે જન્નતમેં ઘર બનાએગા.

યા ફરમાયા ઉસ કે લિયે જન્નતમેં ઘર બનાયા જાએગા. હજરત ઉમ્મે હબીબા ફરમાતી હૈ મૈં ઉસ દિનમેં હંમેશા યે સુન્નતેં પઢતી હું. ઇસ તરહાં બાકી રાવીઓંને ભી કહા.

૧૫૯૪ : હજરત ઉમ્મે હબીબા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો બંદા મુસલમાન બંદા કામિલ વુઝુ કરે ફિર અલ્લાહ ત્આલા કે લિયે હર દિન..(ઔર) બાકી હદીષ વૈસી હૈ જૈસી આગે ગુજરી હૈ.

૧૫૯૫ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ દો રકઅત ઝુહરસે પહેલે ઔર દો રકઅત ઝુહર કે બાદ, દો રકઅત ઇશાં કે બાદ ઔર દો રકઅત જુમ્આ કે બાદ પઢી. બહરહાલ મગરીબ, ઇશાં ઔર જુમ્આકી સુન્નતેં મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ આપ કે ઘરમેં પઢી.

બાબ ૨૪૭ :- નવાફ઼िલ પઢનેકા તરીકા.

૧૫૯૬ : અબ્દુલ્લાહ બિન સકીક ફરમાતે હૈ કે, મૈંને હજરત આએશહ સિદ્દીકા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી નફ઼िલ નમાઝ કે બારેમેં પુછા હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહનને ફરમાયા,''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ઝુહરસે પહેલે ચાર રકઅત મેરે ઘરમે અદા કરતે થે. ફિર હુજરેસે (બાહર) તશરીફ઼

લે જાતે ઔર લોગોંકો ઝુહરકી નમાઝ પઢહાતે, ફિર લોગોકો ઇશાંકી નમાઝ પઢહાતે, ફિર મેરે હુજરેમેં આ કર દો રકઅત પઢહતે. રાતકો ઊઠકર વિતર કે સાથ નૌ (૯) રકઅતેં પઢહતે, રાતકો કયામ ઔર કુઊદ લમ્બે કરતે, જબ ખડે હોકર કિરઅત કરતે તો રૂકુઅ ઔર સુજુદભી કિયામ કી હાલતમેં કરતે ઔર જબ બૈઠ કર કિરઅત કરતે તો રૂકુઅ ઔર સુજુદ ભી બૈઠ કર હી કરતે ઔર તુલુઅ ફજર કે બાદ દો રકઅત પઢહતે.

૧૫૯૭ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ લમ્બી રાત તક કયામ કરતે, જબ ખડે હોકર નમાઝ પઢહતે તો ખડે હોકર રૂકુઅ કરતે ઔર જબ બૈઠ કર નમાઝ પઢહતે તો બૈઠ કર રૂકુઅ કરતે.

૧૫૯૮ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન શકીકસે રિવાયત હૈ કે,મેં ઇશનમેં બિમાર હો ગયા, ઇસલિયે બૈઠ કર નમાઝ પઢહતા થા. મૈંને હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે યે મસ્અલા પૂછા તો ઊન્હોંને ફરમાયા,''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ દેર રાત તક બૈઠ કર નમાઝ પઢહતે થે. ફિર ઉપર જૈસી ગુજરી હૈ વૈસી હી હદીષ બયાન કી.

૧૫૯૯ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન શકીક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી રાતકી નમાઝ કે બારેમેં પૂછા તો આપને ફરમાયા,''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ દેર રાત તક ખડે હોકર નમાઝ પઢહતે ઔર દેર રાત તક બૈઠ કર નમાઝ પઢહતે થે. જબ ખડે હોકર કિરઅત કરતે તો રૂકુઅ ભી ખડે હોકર કરતે ઔર જબ બૈઠ કર કિરઅત કરતે તો રૂકુઅ ભી બૈઠકર કરતે.

૧૬૦૦ : અબ્દુલ્લાહ બિન શકીકસે રિવાયત હૈ કે, હમને હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી નમાઝ કે બારેમેં પૂછા તો ફરમાયા,''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ કસરતસે ખડે હોકર ઔર બૈઠ કર નમાઝ પઢહતે થે. જબ આપ ખડે હોકર નમાઝ પઢહના શરૂ કરતે તો રૂકુઅ ભી ખડે હોકર કરતે ઔર જબ બૈઠ કર નમાઝ પઢહતે તો રૂકુઅ ભી બૈઠ કર કરતે.

૧૬૦૧ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી કભી રાતમેં બૈઠકર નમાઝ પઢહતે હુએ નહીં દેખા, હત્તા કે આપકા જીસ્મ સુન્ન રહ જાતા તો આપ બૈઠ કર નમાઝ પઢહતે. ઔર જબ કીસી સૂરતકી તીસ યા ચાલીસ આયતેં બાકી રહતી તો ખડે હોકર કિરઅત ફરમાતે ઔર ખડે હોકર હી રૂકુઅ કરતે.

૧૬૦૨ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ બૈઠકર (નમાઝકી) કિરઅત કરતે ઔર જબ આપકી તીસ યા ચાલીસી કે કરીબ આયતેં બાકી રહ જાતી તો આપ ખડે હોકર કિરઅત કરતે ઔર રૂકુઅ ઔર સુજુદ ભી કરતે ઔર દુસરી રકઅતમેં ફિર ઐસા કરતે.

૧૬૦૩ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ નમાઝમેં બૈઠકર કિરઅત કરતે ઔર જબ આપ રૂકુઅ કરનેકા

ઇરાદા કરતે તો ઊતની દેર કે લિયે ખડે હો જાતે જીતની દેરમેં ઇન્સાન ચાલીસ આયતેં પઢ લેતા હૈ.

૧૬૦૪ : અલ્કમા બિન વકાસસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે પૂછાકે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ દો રકઅત (નમાઝ નિફલ) બૈઠ કર કિસ તરહાં પઢતે થે ?હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાને ફરમાયા,''આપ દો રકઅતોંમેં બૈઠકર કિરઅત કરતે ઔર જબ રૂકુઅકા ઇરાદા કરતે તો ખડે હો જાતે ફિર રૂકુઅ કરતે.

૧૬૦૫ : અબ્દુલ્લાહ બિન શકીકસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે પૂછાકે, કયા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ બૈઠકર નમાઝ પઢતે થે ?

ફરમાયા,''હાં, જબ લોગોંને આપકો બુઢ્ઢા કર દિયા થા.

૧૬૦૬ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૬૦૭ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ વિસાલસે પહેલે બકસરત બૈઠકર નમાઝેં પઢતે થે.

૧૬૦૮ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકા બદન ભારી ઔર બોઝિલ હો ગયા તો આપ બકસરત બૈઠકર નમાઝેં પઢતે થે.

૧૬૦૯ : હજરત હફશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ સિર્ફ વિશાલસે એક સાલ પહેલ બૈઠકર નવાફિલ પઢતે થે. ઔર નવાફિલમેં આપ બડીસે બડી સૂરત તરતીબસે પઢતે થે.

૧૬૧૦ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ. લેકીન ઇસમેં વિસાલસે એક સાલ યા દો સાલકા ઝીક હૈ.

૧૬૧૧ : હજરત જાબિર બિન સમૂરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને વિસાલસે પહેલે બૈઠ કર નમાઝેં પઢી હૈ.

૧૬૧૨ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને યે હદીષ સુની થી કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા થા, બૈઠ કર નમાઝ પઢનેકા આધા અજર હોતા હૈ. એક દિન આપકી ખિદમતમેં હાજીર હુઆ તો આપકો બૈઠકર નમાઝ પઢતે હુએ દેખા, મૈંને અપના હાથ આપ કે સરે-અકદસ પર રખ્ખા.

આપને ફરમાયા,''અય અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર કયા બાત હૈ ?

મૈંને અર્ઝ કિયા, યા રસૂલુલ્લાહ ! મુજે યે બતાયા ગયા હૈ કે, આપને યે ફરમાયા હૈ કે, બૈઠકર નમાઝ પઢનેકા આધા અજર હોતા હૈ, જબ કે આપ ખુદ બૈઠકર નમાઝ પઢ રહે હૈ.

આપને યે ફરમાયા હૈ કે, બૈઠકર નમાઝ પઢનેકા આધા અજર હોતા હૈ, જબ કે આપ ખુદ બૈઠકર નમાઝ પઢ રહે હૈ.

આપને ફરમાયા,''હાં, લેકીન મૈં તુમ જૈસા કબ હું ?

૧૬૧૩ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૪૮ :- તહજજુદ કી નમાઝમે નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી રકઅતોંકા ઔર વિતર કી રકઅતોંકા બયાન.

૧૬૧૪ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ રાતકો ગ્યારહ રકઅત નમાઝ પઢતે થે. એક રકઅત કે સાથ રકઅત કી તાઅદાદકો તાક (એકી સંખ્યામેં) બના લેતે થે. નમાઝસે ફારિગ હોકર દાંઇ કરવટ લેટ જાતે, યહાં તક કે આપ કે પાસ મુઅઝ્ઝીન આતા, ફિર આપ દો રકઅત હલ્કી સી નમાઝ પઢતે.

૧૬૧૫ : નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી જવઝ-એ-મોહતરમા હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ઇશાંકી નમાઝ જીસે લોગ ઊત્મહ કહતે હૈ (ઊસ વક્ત)સે ફજર તક ગ્યારહ રકઅત પઢતે. હર દો રકઅત કે બાદ સલામ ફેરતે ઔર (મિલાકર) ઊનકો વિતર (તાક) બના લેતે, જબ મુઅઝ્ઝીન અઝાન દેને કે બાદ ખામોશ હો જાતા ઔર આપ પર સુબ્હકા વક્ત મુન્કશીફ હો જાતા ઔર મુઅઝ્ઝીન આપ કે પાસ આતા તો આપ ખડે હોકર દો રકઅત મુખ્તસરન (સુન્નત) નમાઝ પઢતે ફિર દાંઇ કરવટ લેટ જાતે યહાં તક કે આપ કે પાસ ઇકામત કે લિયે મુઅઝ્ઝીન આતા.

૧૬૧૬ : એક ઔર સનદસે ભી યે હદીષ મન્કુલ હૈ. લેકીન ઇસમેં ઇસકા ઝિક્ર નહીં હૈ કે, ફજર જાહિર હો ગઇ ઔર આપ કે પાસ મુઅઝ્ઝીન આયા. ઔર ના હી ઇકામતકા ઝિક્ર હૈ.

૧૬૧૭ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહ અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ રાતકો તેરહ રકઅત નમાઝ પઢતે, ઔર પાંચ રકઅત વિતર પઢતે ઔર સિર્ફ આખિરમેં બૈઠતે.

૧૬૧૮ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૬૧૯ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ સુબ્હા કી દો રકઅત સુન્નત સમેત તેરહ રકઅત (નમાઝ) પઢતે થે.

૧૬૨૦ : અબુ સલમા બિન અબ્દુર્રહમાનસે રિવાયત હૈ કી, મૈંને હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે સવાલ કિયા કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્મ રમઝાનમેં કીસ તરહાં નમાઝ પઢતે થે ?

હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાને ફરમાયાકે, રમઝાન હો યા ગૈર રમઝાન રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ગ્યારહ રકઅતસે જ્યાદા (નમાઝ) નહી

પઙહતે ઔર રકઅત કી બાત મત પૂછો. ફિર ચાર રકઅત નમાઝ પઙહતે ઔર ઇન કે હુસ્ન ઔર તુલકી બાત મત પૂછો. ઇસ કે બાદ તીન રકઅત વિતર પઙહતે થે. મૈંને આપસે દરયાફત કિયા, યા રસૂલુલ્લાહ કયા આપ વક્તસે પહેલે સો જાતે હૈ ?

તો આપને ફરમાયા,''અય આએશહ ! મેરી આંખે સો જાતી હૈ પર દિલ નહીં સોતા.

૧૬૨૧ : અબુ સલમાસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી નમાઝ કે બારેમેં દરયાફત કિયા તો આપને ફરમાયા,''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ તેરહ રકઅત પઙહતે થે. આઠ રકઅત પઙહને કે બાદ વિતર પઙહતે થે ફિર દો રકઅત બૈઠકર પઙહતે થે. જબ રૂકુઅકા ઇરાદા ફરમાતે તો ખડે હોકર રૂકુઅ કરતે.ફિર ફજરકી અઝાન ઔર ઇકામત કે દરમ્યાન દો રકઅત પઙહતે થે.

૧૬૨૨ : એક ઔર સનદસે ભી યે રિવાયત મન્કુલ હૈ. મગર ઇસમેં વિત્તર સમેત નૌ (૯) રકઅતકા ઝિક્ર હૈ.

૧૬૨૩ : અબુ સલમાસે રિવાયત હૈ કે, મૈં હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હા કી ખિદમતમેં હાઝિર હુઆ ઔર અર્ઝ કિયા,''અય માં ! મુજે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી નમાઝ કે બારેમેં બતાઇએ.''

હજરત આએશહને ફરમાયા,''રમઝાન હો યા ગૈર રમઝાન રાતકો સુન્નતે-ફજર સમેત તેરહ રકઅત પઙહતે થે.

૧૬૨૪ હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ રાતકો દસ રકઅત પઙહતે ઔર એક રકઅત પઙહકર નમાઝકો વિતર (તાક - એકાંકી)કરતે થે. ઔર દો રકઅત (સુન્નતેં) ફજરકી પઙહતે. ઔર યે કુલ તેરહ રકઅત હૈ.

૧૬૨૫ : અબુ ઇસ્હાકસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને અસ્વદ બિન યઝીદસે કહા, મુઝે વો હદીષ બતાઓ જીસમેં તુમને હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો ત્આલા અલયહે વ સલ્લમકી નમાઝ કે બારેમેં પૂછા થા.

ઊન્હોંને કહા કી હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાને ફરમાયાકે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ રાત કે અવ્વલ હિસ્સેમેં સો જાતે થે ઔર આખિર હિસ્સેમેં બેદાર હોતે થે. અગર આપકો અપની જવઝાસે કોઇ જરૂરત હોતી તો ઊસે પુરા ફરમાતે, ઇસ કે બાદ સો જાતે ઔર જબ પહેલી અઝાન હોતી તો ઊઠ જાતે બખુદા હજરત આએશહને યે વહી ફરમાયા કે ઉપર પાની ડાલતે ઔર ના કસમ, બખુદા યે ફરમાયાકે, આપ ગુસ્લ કરતે ઔર મૈં યે ખૂબ જાનતા હું કે આપકા ઇરાદા કયા થા. અગર આપ ઝનુબી નહોતે તો નમાઝકા વુઝુ કરતે ફિર દો રકઅત નમાઝ પઙહતે થે.

૧૬૨૬ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હા ફરમાતી હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ રાતકો ઉઠકર નમાઝ પઙહતે ઔર આખિરમેં વિતર પઙહતે થે.

૧૬૨૭ : મશરૂક ફરમાતે હૈ કે, મૈંને હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી અમલ કે બારેમેં સવાલ કિયા. હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાને ફરમાયા,''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ દાએમી અમલકો પસન્દ કરતે થે. મૈંને પૂછા કે આપ કિસ વકત નમાઝ પઢતે થે ?

ફરમાયા,''જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ મુર્ગે કી બાંગ સુનતે તો ખડે હોકર નમાઝ પઢતે.

૧૬૨૮ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હા બયાન કરતી હૈ કે, મૈંને હંમેશા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ કો, રાતકો આખિરી હિસ્સેમેં અપને ઘરમેં યા અપને નજદિક સોતા હુઆ પાયા.

૧૬૨૯ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કી, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ફજરકીદો રકઅત પઢને કે બાદ અગર મૈં જાગતી હોતી તો મુજસે બાતે કરતે વરના લેટ જાતે.

૧૬૩૦ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૬૩૧ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ રાતકો નમાઝ પઢતે જબ આપ વિતર પઢનેકા ઇરાદા કરતે તો મુજસે ફરમાતે, અય આએશહ ! ઉઠ કર વિતર પઢ લો.

૧૬૩૨ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ રાતકો નમાઝ પઢતે ઔર હજરત આએશહ હુઝુર કે સામને અરદ કી જાનીબ લેટી હુઇ હોતી. જબ આપકી વિતર બાકી રહ જાતે તો આપ હજરત આએશહકો જગા દેતે ફિર હજરત આએશહ વિતર પઢતી.

૧૬૩૩ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને રાત કે હર હિસ્સેમેં વિતર પઢી હૈ ઔર ફજર તક આપ કે વિતર પહુંચ ગએ.

૧૬૩૪ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને અવ્વલ, ઔસત, આખર હર હિસ્સેમેં વિત્તર પઢી હૈ ઔર આપ કે વિત્તર ફજર તક પહુંચ ગએ.

૧૬૩૫ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને રાત કે હર હિસ્સેમેં વિતર પઢી હૈ. યહાં તક કે આપ કે વિતર રાત કે આખરી હિસ્સે તક પહુંચ ગએ.

૧૬૩૬ : જરારહ બયાન કરતે હૈ કે, સાઅદ બિન હિશામ બિન આમિરને અલ્લાહ ત્આલા કી રાહમેં જિહાદ કરનેકા ઇરાદા કિયા તો મદીના આ ગએ ઔર ઉન્હોંને મદીનામેં અપની જમીન બેચનેકા કસ્દ કિયા તાકી, ઉસસે હથિયાર ઔર ઘોડે વગૈરહ ખરીદ લે ઔર તા-હયાત રૂમીઓંસે જિહાદ કરેં, મદીના આકર જબ ઉન્હોંને મદીને કે કુછ લોગોંસે મુલાકાત કી તો ઉન્હોંને સાઅદકો ઇસ ઇકદામસે મના કિયા ઔર કહા કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ

સલ્લમ કે જમાનેમેં જો સહાબાને યહી ઇરાદા કિયા થા તો નબી સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઉન્હેં ઇસ ઇકદામસે બાઝ રખ્ખા ઔર ફરમાયા,''કયા તુમ્હારે લિયે મેરી જીન્દગીમેં નમૂના નહીં હૈ ?''

જબ અહેલે મદીનાને સાઅદસે યેહ હદીષ બયાન કી તો ઉન્હોંને અપની ઉસ જવજહસે રૂજુઅ કર લિયા જીસકો વો પહેલે તલાક દે ચુ કે થે ઔર અપની રૂજુઅ પર લોગોંકો ગવાહ કર લિયા. ફિર હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પાસ ગએ ઔર ઉનસે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે વિત્તર કે બારેમેં સવાલ કયા.
હજરત ઇબ્ને અબ્બાસને ફરમાયાકે,''કયા મૈં તુમ્હેં, વો શખ્શ ના બતાદું જો રૂએ જમીન પર સબસે જ્યાદા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે વિતરકો જાનતા હો ?''

સાઅદને કહા,''વો કૌન હૈ ?''

ફરમાયા,''હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હા, ઉન કે પાસ જાઓ ઔર ઉનસે સવાલ કરો ફિર મેરે પાસ આકર મુજે ભી ઉનકા જવાબ બતાના.''

સાઅદ ફરમાતે હૈ કે, મૈં હજરત આએશહ કી તરફ રવાના હુઆ ઔર હકીમ બિન અફદહ કે પાસ ગયા ઔર કહા કે, મુઝે હજરત આએશહ કે પાસ લે ચલો. ઉન્હોંને કહા કે, મૈં હજરત આએશહ કે પાસ નહીં જાઉંગા ક્યું કી મૈંને ઉનકો રોકા થા. ઉન દો ગિરોહોં કે દરમ્યાન મુદાખિલતસે, (હજરત ઉસ્માન રદીઅલ્લાહો અન્હો કે ક્રિસાસ કે તાલેબીન ઔર હજરત અલી કર્રમલ્લાહો વજહહુ) લેકીન આપ નહીં માની ઔર ચલી ગઇ.

સાઅદ ફરમાતે હૈ, મૈંને હકીમકો કસમ દી પસ વો ચલ દિયે ઔર હમ દોનોં હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહકી તરફ ગએ, હમને આપસે હાજીર હોને કી ઇજાજત માંગી. આપને ઇજાજત દી, હમ આપકી ખિદમતમેં હાજીર હુએ.

આપને હકીમકો પહેચાન કર ફરમાયા,''કયા હકીમ હો ?''

ઉન્હોંને કહા,''હાં.''

ફરમાયા,''તુમ્હારે સાથ કૌન હૈ ?

ઉન્હોંને કહા,''સાઅદ બિન હિશામ''

ફરમાયા,''કૌન હિશામ ?''

હકીમને કહા, આમિરકા બેટા.

હજરત આએશહને આમિર કે લિયે રહમ કી દુઆ કી ઔર મહેરબાની કી.કતાદહ ફરમાતે હૈ કે, આમીર જંગે ઓહદમેં શહીદ હો ગએ થે,

મૈંને કહા,''અય ઉમ્મૂલ મુઅમેનીન મુજે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે અખ્લાક કે બારેમેં બતાએં.''

આપને ફરમાયા,''કયા તુમ કુરઆન નહીં પઢતે ?''

મૈંને કહા, ''ક્યું નહીં ?''

ફરમાયા,''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા ખુલુક કુરઆન હી તો હૈ.''

સાઅદને કહા, મૈંને ઉઠનેકા ઇરાદા કિયા ઔર સોચા આઇન્દા મરતે દમ તક કીસીસે સવાલ નહીં કરુંગા, ફિર મુજે ખયાલ આયા તો પુછા, મુજે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે કિયામ કે બારેમેં બતાઇએ.

આપને ફરમાયા,''કયા તુમ યા અય્યોહલ મુઝમ્મીલ નહીં પઢતે ?''

મૈંને અર્ઝ કિયા,''ક્યું નહીં ?''

આપને ફરમાયા,''અલ્લાહ ત્આલાને ઇસ સૂરત કે શુરૂમેં આપ પર રાતકા કિયામ ફર્ઝ કિયા થા તો, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ઔર આપ કે સહાબા એક સાલ તક રાતકો કિયામ કરતે રહે. અલ્લાહને ઇસ સૂરત કે આખરી હિસ્સેકો બારહ મહિને તક આસમાન પર રો કે રખ્ખા ઇસ કે બાદ અલ્લાહને ઇસ સૂરત કે આખિરમેં તખફિફ નાઝિલ ફરમાઇ ફિર રાતકા કિયામ ફરજ કી જગહ નિફલ હો ગયા.''

સાઅદને કહા,''મૈંને અર્ઝ કિયા, અય ઊમ્મુલ મુઅમેનીન મુજે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે વિતર કે બારેમેં બતાઇએ.''

આપને ફરમાયા,'' હમ હુઝુર કે લિયે મિશ્વાક ઔર વુઝુકા પાની તૈયાર રખતે થે અલ્લાહ ત્આલા આપકો રાતકો જબ ચાહતા ઉઠા દેતા, આપ મિશ્વાક, વુઝુ કરને ઔર નૌ (૯) રકઅત નમાઝ પઢતે, જિનમેંસે આપ સિર્ફ આઠ (૮) રકઅતમેં બૈઠતે ઔર અલ્લાહકા ઝિક્ર ઔર ઊસકી હમ્દ કરતે ઔર અલ્લાહ ત્આલાસે દુઆ કરતે ફિર ખડે હોતે ઔર સલામ ના ફેરતે ઔર ખડે હોકર નવવીં રકઅત પઢતે. (૯વીં) ફિર બૈઠ જાતે. અલ્લાહકા ઝિક્ર ઔર ઊસકી હમ્દ કરતે ઔર ઊસસે દુઆ માંગતે ફિર ઊસ કે બાદ બુલંદ આવાઝસે સલામ ફેરતે ઔર હમેં સલામ કી આવાઝ સુનાતે. સલામ ફેરને કે બાદ બૈઠકર દો રકાત નમાઝ પઢતે. અય મેરે બેટે ! યે ગ્યારહ રકઅત હૈ. ફિર જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ઊમ્ર રશીદા હો ગએ ઔર આપકા બદન મુબારક ભારી હો ગયા, અય બેટે ! યે નૌ (૯) રકઅત હૈ. ઔર નબી સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા યે મઅમૂલ થા કે જબ કોઇ કામ કરતે તો ઉસ પર મુદાવમત કરતે ઔર જબ કભી આપ પર નીંદ યા દર્દકા ગલબા હોતા ઔર રાતકો ના ઉઠ શકતે તો દિનમેં બારહ રકઅત પઢતે ઔર મેરે ઇલ્મમેં યે નહીં હૈ કે, કભી આપને એક રાતમેં પુરા કુરઆન કરીમ પઢા હો ઔર ના કભી આપને સારી રાત સુબ્હા તક નમાઝ પઢી ઔર ના રમઝાન કે અલાવા પુરા માહ રોજે રખ્ખે.''

સાઅદ ફરમાતે હૈ કે,''મૈં હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ કે પાસ ગયા ઔર ઊન્હેં હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હા કી હદીષ સુનાઇ. હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા, હજરત આએશહને સચ ફરમાયા,''અગર મૈં ઊન કે કરીબ હોતા યા મૈં ભી હાજીર હોતા તો આપસે બિલ મુશાફા યે હદીષ સુનાતા.

સાઅદને કહા, અગર મુજે યે ઇલ્મ હોતા કે આપ હજરત આએશહ કે પાસ નહીં જાતે તો મૈં આપકો યે હદીષ ના સુનાતા.

૧૬૩૭ : ઝરારહ બિન અવફીસે રિવાયત હૈ કે, સાઅદ બિન હિશામને અપની બીબીકો તલાક દેદી ઔર મદીના મુનવ્વરહમેં અપની જમીન બેચને આએ ઉસ કે બાદ ઉપર જૈસી હી રિવાયત મન્કુલ હૈ.

૧૬૩૮ : સાઅદ બન હિશામસે રિવાયત હૈ કે, મૈં હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પાસ ગયા ઔર ઉનસે વિતર કે મુતાઅલ્લીક પુછા, ઉસ કે બાદ પુરી હદીષ હૈ ઇસમેં યે ભી હૈ કે, હજરત આએશહને ફરમાયા,''હિશામ કૌન હૈ ?

મૈંને કહા, ઇબ્ને આમીન. વો બોલી વો બહેતરીન શખ્શ ઔર આમીર જંગે ઓહદમેં શહીદ હુએ થે.

૧૬૩૯ : ઝરારહ બિન અવફી બયાન કરતે હૈં કે, સાઅદ બિન હિશામ ઉન કે પડોશી થે, ઉન્હોંને કહા કી, ઉન્હોંને અપની બીવીકો તલાક દે દી હૈ, ઔર ઉપરવાલી રિવાયત કી તરહાં પુરા વાકેઆ બયાન કિયા, ઔર ઉસમેં યે હે કે હજરત આએશહને કહા, કી કૌન સા હિશામ ?

ઉન્હોંને કહા, આમિરકા બેટા.

હજરત આએશહને ફરમાયા,''આમિર બહોત અચ્છા શખ્શ થા. ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ જંગે ઉહદમેં શહીદ હો ગયા. ઔર ઉસમેં યે ભી હૈ કે, હકીમ બિન અફલહને કહા, અગર મુજે પહેલે ઇલ્મ હોતા કે તુમ હજરત હજરત આએશહ કે પાસ નહીં જાતે તો મૈં (તુમસે) યે હદીષ બયાન ના કરતા.

૧૬૪૦ : સાઅદ બિન હિશામસે રિવાયત હૈ કે, હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહ અનહાસે રિવાયત હૈ કે, દર્દ યા કીસી ઔર વજહસે જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી નમાઝ છૂટ જાતી તો આપ દિનમેં બારહ રકઅત નમાઝ પઢતે.

૧૬૪૧ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ જબ કોઇ કામ કરતે તો ઉસ પર હંમેશગી કરતે ઔર અગર કભી આપ રાતકો સો જાતે યા આપકો દર્દ હોતા તો દિનમેં (૧૨) બારહ રકઅત પઢતે. હજરત આએશહ ફરમાતી હૈ કે, મૈંને કભી નહીં દેખા કે આપ, સારી રાત સુબ્હા તક નમાઝ પઢતે રહે હોં ઔર ના કભી યે દેખા કે રમઝાન કે સિવા આપને કીસી માંહ પુરે મહિને કે રોજે રખ્ખે હોં.

૧૬૪૨ : હજરત ઉમર ઇબ્ને ખત્તાબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જીસ શખ્શસે ઉસકા કોઇ માઅમૂલ યા ઉસકા કોઇ હિસ્સા છૂટ જાએ ઔર ઉસકો વો ફજર ઔર જુહર કી જનાઝોં કે દરમ્યાન અદા કરે તો ઉસ કે આમાલનામેં મેં વો અમલ રાત હી કા લિખ્ખા જાએગા.

૧૬૪૩ : હજરત ઝૈદ બિન અરકમ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, ઉન્હોંને કુછ લોગોંકો ચાશ્તકી નમાઝ પઢતે દેખા તો કહા યે લોગ ખૂબ જાનતે હૈ કે, નમાઝ ઇસ વક્ત કે અલાવા દૂસરે વક્તમેં પઢના અફઝલ હૈ. ક્યું કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ

સલ્લમને ફરમાયા,''તૌબા કરનેવાલોં કી નમાઝ ઉસ વક્ત હોતી હૈ જબ ઉંટ કે બચ્ચોં કે ખુર ધૂપમેં ગરમ રેત પર ચલનેસે ગરમ હો જાએ.

૧૬૪૪ : હજરત ઝૈદ બિન અરકમ રદીઅલ્લાહો અન્હો બયાન કરતે હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ એહલે કુબા કે પાસ ગએ. વો લોગ ઉસ વક્ત નમાઝ પઢ રહે થે.આપને ફરમાયા,''તૌબા કરનેવાલોં કી નમાઝ ઉસ વક્ત હોતી હૈ જબ ઉંટ કે બચ્ચોં કે પૈર ગરમ હોને લગે.

૧૬૪૫ : હજરત ઇબ્ને ઉમરસે રિવાયત હૈ કે, એક શખ્શને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે રાતકી નમાઝ કે બારમેં સવાલ કિયા, તો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''રાતકી નમાઝ દો-દો રકઅત હૈં,જબ તુમમેંસે કીસી શખ્શકો (તુલુઅ) ફજરકા ડર હો તો (આખરી રકઅતોં કે સાથ મિલા કર) એક રકઅત પઢલે તો વો ઉસકી તમામ નમાઝોંકો વિતર (તાક, એ કી અંક વાલી) કર દેગી.

૧૬૪૬ : હજરત ઇબ્ને ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક શખ્શને નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે રાતકી નમાઝ કે બારેમેં પુછા તો આપને ફરમાયા,''દો-દો રકઅત પઢો ઔર જબ તુલુએ ફજરકા ખૌફ હો તો એક રકઅત પઢ કર નમાઝોંકો વિતર કર લો.

૧૬૪૭ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર ઇબ્ને ખતાબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક શખ્શને ખડે હોકર સવાલ કિયા, યા રસૂલુલ્લાહ ! રાતકી નમાઝ કિસ તરહાં પઢી જાએ ?

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''રાતકી નમાઝ દો, દો રકઅત હૈં,જબ સુબ્હ હોનેકા ખૌફ હો તો એક રકઅત કે ઝરીએ ઉનકો વિતર કરલો.

૧૬૪૮ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક શખ્શને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે રાતકી નમાઝ કે બારેમેં દરયાફત કિયા, જબ કે મૈં સાઇલ ઔર આપ કે દરમ્યાન થા. આપને ફરમાયા,''દો રકઅત કર કે નમાઝ પઢો. ઔર જબ સુબ્હહોનેકા ખતરા હો તો એક રકઅત પઢકર નમાઝકો વિતર કરલો.

ફિર એક શખ્શને એક સાલ કે બાદ સવાલ કિયા, ઔર ઉસ વક્ત ભી મૈં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ ઉસી જગહ થા. મુજે પતા નહીં કે યે સાઇલ વહી પહેલેવાલા થા યા કોઇ ઔર થા. બહરહાલ આપને ઉસકો ઉપર કે મુતાબિક જવાબ દિયા.

૧૬૪૯ : ઐસી હી રિવાયત હજરત ઇબ્ને ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે એક ઔર ભી હૈ લેકીન ઉસમેં યે નહીં કે, ઉસને સાલ ખતમ હોને પર યા ઉસ કે બાદ સવાલ કિયા.

૧૬૫૦ : હજરત ઇબ્ને ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''સુબ્હ હોનેસે પહેલે વિતર પઢ લિયા કરો.

૧૬૫૧ : હજરત ઇબ્ને ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''જો શખ્શ રાતકો નમાઝ પઢે. વો વિતરકો આખિરમેં પઢે. ક્યું કી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ યહી હુકમ દેતે થે.

૧૬૫૨ : હજરત ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અપની રાતકી નમાઝમેં વિતરકો આખિરમેં પઢાં કરો.

૧૬૫૩ : હજરત ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''જો શખ્શ રાતકો નમાઝ પઢે. વો વિતરકો આખિરમેં પઢે. રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ઉન્હેં ઇસ તરહાં હુકમ દેતે થે.

૧૬૫૪ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''વિતર રાતકી નમાઝ (કી આખીરમેં પઢહી જાનેવાલી દો રકઅતોંમેં સે) એક રકઅત હૈ.

૧૬૫૫ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''વિતર રાતકી નમાઝ (કી આખીરમેં પઢહી જાનેવાલી દો રકઅતોંમેં સે) એક રકઅત હૈ.

૧૬૫૬ : અબુ મિજલઝસે રિવાયત હૈ કે, હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે વિતર કે બારેમેં દરયાફત કિયા. ઊન્હોંને કહા કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''વિતર રાતકી આખિરમેં એક રકઅત હૈ.''

હજરત ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે પૂછા તો ઊન્હોંને કહા કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''વિતર રાત કે આખિરમેં એક રકઅત હૈ.''

૧૬૫૭ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,''એક શખ્શને આપકો આવાઝ દી જબ કે આપ મસ્જીદમેં થે. ઊસને પૂછા, યા રસૂલલ્લાહમેં અપની રાતકો નમાઝકો વિતર કૈસે કરું ?''

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો શખ્શ રાતકો નમાઝ પઢ કે તો વો દો દો રકઅત પઢે ઔર જબ સુબ્હ હોનેકા ખયાલ હો તો એક રકઅત પઢે. ઊસકી તમામ રકઅતેં વિતર હો જાએંગી.''

૧૬૫૮ : અનસ બિન સીરીનને કહા મૈંને, હજરત ઇબ્ને ઊમરસે કહા,''મુજે ઊન દો રકઅતોં કે બારેમેં બતાઇએ જો મૈં ફજરકી નમાઝસે પહેલે પઢતા હું. ક્યા મૈં ઊનમેં લમ્બી કિરઅત કરું ?''

હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયાકે,''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ દો રકઅતેં પઢતે થે. ઔર એક રકઅત કે સાથ ઊન નમાઝોંકો વિતર કર દેતે થે.''

ઊન્હોંને કહા,''મેં આપસે ઇસ કે મુતઅલ્લીક નહીં પુછ રહા.''

હજરત ઇબ્ને ઊમરને કહા,''તુમ બહોત સખ્ત હો. ક્યા તુમ મુઝે (પુરી) હદીષ બયાન કરને નહીં દેતે. રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ રાતકો દો દો રકઅત પઢતે. આખરી રકઅતસે ઊન રકઅતોંકો વિતર કર દેતે. ઔર ફજર કે ફર્જસે પહેલે દો રકઅતેં પઢતે થે. યહાં તક કે આપ કે કાનોંમેં અઝાનકી આવાઝ આ રહી હોતી થી.''

ખલફ ને અપની રિવાયતમેં,'મુઝે દો રકઅત કે બારેમેં બતાઇયે' કા ઝિકર કિયા હૈ ઔર નમાઝકા ઝિકર નહીં કિયા.

૧૬૫૯ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ. મગર ઇસમેં યે ઇજાફા હૈ,''ઠહરો, ઠહરો તુમ મોટે આદમી હો.''

૧૬૬૦ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''રાતકી નમાઝ દો-દો રકઅત હૈ(તહેજજુદ કી નમાઝ). જબ તુમ દેખો કે સુબ્હ હો રહી હૈ, તો એક રકઅત મિલા કર વિતર કરલો. (મિલાકર પઢ લો) હજરત ઇબ્ને ઉમરસે પૂછા ગયાકે,''દો દો રકઅતકા મતલબ કયા હૈ?'' તો ઉન્હોંને ફરમાયા,''હર દો રકઅત કે બાદ સલામ ફેર દે.

૧૬૬૧ : હજરત અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''સુબ્હ હોનેસે પહેલે વિતર પઢલો.''

૧૬૬૨ : હજરત અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, સહાબાને નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે વિતર કે બારેમેં પૂછા તો આપને ફરમાયા,''સુબ્હ હોનેસે પહેલે વિતર પઢ લો.''

૧૬૬૩ : હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જીસ શખ્શકો યે હદસા હો કે વો રાત કે પિછલે પહર નહીં ઉઠ પાએગા, વો અવ્વલ રાતમેં વિતર પઢ લે. ઔર જીસ શખ્શકો રાત કે આખિરી હિસ્સેમેં ઉઠનેકા શૌક હો વો રાત કે આખિરી હિસ્સેમેં વિતર પઢે. ક્યું કી આખિરે શબ કી નમાઝમેં ફરીશ્તે હાજીર હોતે હૈ. ઔર યે અફઝલ હૈ.

૧૬૬૪ : હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''તુમમેંસે જીસ શખ્શકો યે હદશા હો કે વો રાત કે પિછલે પહર નહીં ઉઠ પાએગા. વોહ વિતર પઢકર સોયાં કરે. ઔર જીસ શખ્શકો રાતકો ઉઠને પર યકીન હો તો વોહ રાત કે પીછલે પહર વિતર પઢ કે ક્યુંકે, રાતકી આખિરકી કિરઅત કે લિયે ફરીશ્તે હાજીર હોતે હૈં,ઔર યે અફઝલ હૈ.''

૧૬૬૫ : હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''વો નમાઝ જ્યાદા ફઝીલતવાલી હૈ જીસમેં કિયામ લમ્બા હો.''

૧૬૬૬ : હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે પૂછા ગયા. કૌનસી નમાઝ જ્યાદા અફઝલ હૈ?''

આપને ફરમાયા,''જીસ નમાઝમેં લમ્બા કિયામ હો.''

૧૬૬૭ : હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા, ''રાતમેં એક લમ્હાં ઐસા આતા હૈ, જીસમેં બંદા-એ-મુસ્લીમ અલ્લાહ ત્આલાસે દુનિયા ઔર આખિરત કી જીસ ખૈરકા સવાલ કરતા હૈ, અલ્લાહ ત્આલા ઉસકો વોહ અતા કરતા હૈ. ઔર યે લમ્હાં હર રાતમેં આતા હૈ.''

૧૬૬૮ : હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા, ''રાતમેં એક ઐસા લમ્હાં આતા હૈ જીસ લમ્હેંકો પાને કે બાદ બન્દ-એ-મુસ્લીમ અલ્લાહ ત્આલાસે જો સવાલ કરે અલ્લાહ ત્આલા અતા ફરમાતા હૈ.''

૧૬૬૯ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''હમારા રબ તબારક વ ત્આલા હર રાત કે આખરી એક તિહાઇ હિસ્સેમેં આસમાન ઔર દુનિયાં કી તરફ તવજ્જો કરતા હૈ ઔર ફરમાતા હૈ, કોઇ હૈ જો મુજસે દુઆ માંગે ઔર મૈં ઉસકી દુઆ કુબુલ કરું ? કોઇ હૈ જો મુજસે સવાલ કરે ઔરમેં અતા કરું ? કોઇ હૈ જો મુજસે બખ્શીશ તલબ કરે ઔર મૈં ઉસે બખ્શ દું ?''

૧૬૭૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અલ્લાહ તબારક વ ત્આલા હર રાત કે પહેલે એક તિહાઇ હિસ્સે કે ગુજર જાને કે બાદ આસમાન ઔર દુનિયાકી તરફ મુતવજ્જેહ હોતા હૈ. ઔર ફરમાતા હૈ, મૈં બાદશાહ હું. કોઇ હૈ જો મુજસે દુઆ માંગે ? ઔર મૈં ઉસકી દુઆકો કુબુલ કરું ? કોઇ હૈ જો મુજસે સવાલ કરે ઔરમેં ઉસે અતા કરું ?
કોઇ હૈ જો મુજસે બખ્શીશ તલબ કરે ઔર મૈં ઉસે બખ્શ દું ?''
અલ્લાહ ત્આલા યું હી ફરમાતા રહતા હૈ, યહાં તક કે, સુબ્હા રોશન હો જાતી હૈ.

૧૬૭૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ રાતકા આધા યા ઉસકા દો-તિહાઇ હિસ્સા ગુજર જાતા હૈ, તો અલ્લાહ તબારક વ ત્આલા આસમાનો દુનિયાંકી તરફ મુતવજ્જેહ હોતા હૈ ઔર ફરમાતા હૈ,''હૈ કોઇ માંગને વાલા જીસકો મૈં અતા કરું ? હૈ કોઇ દુઆ માંગનેવાલા જીસકી દુઆકો મૈં કુબુલ કરું ? હૈ કોઇ બખ્શીશ તલબ કરનેવાલા જીસકો મૈં બખ્શ દું ?'' યહાં તક કે સુબ્હા હો જાતી હૈ.

૧૬૭૨ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અલ્લાહ તબારક વ ત્આલા નિસ્ફ યા તિહાઇ રાત ગુજર જાને કે બાદ આસમાન વ દુનિયાકી તરફ મુતવજ્જેહ હોતા હૈ ઔર ફરમાતા હૈ,''કોઇ હૈ જો મુજસે દુઆ માંગે ઔર મૈં ઉસકી દુઆ કુબુલ કરું. યા મુજસે સવાલ કરે ઔર મૈં અતા કરું ઉસકો?'' ફિર ફરમાતા હૈ,''ઉસ જાતકો કૌન કર્ઝ દેગા જો ના કભી ફના હુઇ ના કિસી પર જુલ્મ કરેગી.''

૧૬૭૩ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ. ઔર ઇસમેં યે ઇઝાફા હૈ કે, અલ્લાહ ત્આલા અપને હાથ ફૈલાકર ફરમાતા હૈ, ઉસકો કૌન કર્ઝ દેગા જો ના કભી ફના હોગા ઔર ના કભી જુલ્મ કરેગા.

૧૬૭૪ : હજરત અબુ સઇદ ઔર હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અલ્લાહ ત્આલા મુહલત દેતા રહેતા હૈ યહાં તક કે રાતકી પહેલી તિહાઇ હિસ્સા ગુજર જાતા હૈ તો અલ્લાહ ત્આલા અસમાન ઔર દુનિયાં કી તરફ મુતવજ્જે હોતા હૈ, ઔર ફરમાતા હૈ, ''કોઇ બખ્શીશ તલબ કરનેવાલા

હૈ ? કોઇ તૌબા કરનેવાલા હૈ ? કોઇ દુઆ માંગને વાલા હૈ ?'' યહાં તક કે ફજરકી પૌ ફટ પડતી હૈ.

૧૬૭૫ : એક ઔર સનદસે ભી યે રિવાયત મન્કુલ હૈ મગર પહેલી રિવાયત મુકમ્મીલ ઔર મુફસ્સલ હૈ.

બાબ ૨૪૯ :- તરાવીહ કી ફઝીલત ઔર ઉસકી તરગીબ

૧૬૭૬ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જીસ શખ્શને રમઝાનમેં ઇમાન કે સાથ ઔર સવાબકી નિયતસે કિયામ કિયા ઉસ કે પીછલે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાએંગે.''

૧૬૭૭ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કિયામે રમઝાનકી તરગીબ દેતે થે ઔર ઉસકા તાઅકિદન હુકમ નહીં દેતે થે. ફરમાતે થે,''જો શખ્શ રમઝાનમેં ઇમાન કે સાથ ઔર સવાબકી નિયતસે કિયામ કરેગા ઉસ કે પીછલે ગુનાહ બખ્શ દિયે જાએંગે.''

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા વિસાલ હો ગયા ઔર યે મામલા યું હી બાકી રહા. ફિર હજરત અબુ બક્ર રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પુરે દૌરે ખિલાફતમેં ઔર હજરત ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોકી ખિલાફત કે શુરૂઆતી દૌર તક યે મુઆમલા યું હી રહા.

૧૬૭૮ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જીસ શખ્શમેં રમઝાનમેં ઇમાન કે સાથ ઔર સવાબકી નિયતસે રોજા રખ્ખા ઉસ કે પિછલે ગુનાહ મુઆફ કર દિયે જાતે હૈ. ઔર જીસ શખ્શને લયલતુલ કદ્રમેં ઇમાન કે સાથ ઔર સવાબકી નિયતસે કિયામ કિયા ઉસ કે ગુનાહ મુઆફ કર દિયે જાતે હૈ.''

૧૬૭૯ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો શખ્શ લયલતુલ કદ્રમેં કિયામ કરે ઔર ઉસકો પા લે તો ઉસકી મગફિરત કર દી જાતી હૈ. રાવી કહેતે હૈ કે, મેરા ખયાલ હૈ કે, અબુ હુરૈરહને યે ભી કહા થા કે ઇમાન કે સાથ ઔર સવાબકી નિયતસે.''

૧૬૮૦ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને એક શબ મસ્જીદમેં નમાઝ પઢી તો આપકી ઇકતેદામેં લોગોંને નમાઝ પઢના શુરૂ કરદી. ફિર દૂસરી શબ નમાઝ પઢી તો ઔર જ્યાદા લોગ જમા હો ગએ. ફિર તીસરી યા ચૌથી શબકો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ તશરીફ નહીં લાએ.

સુબ્હ આપને ફરમાયા,''મૈંને તુમ લોગોંકો દેખા થા ઔર મુજે તુમ્હારે પાસ આનેસે ઇસ ખૌફને રોક રખા કે તુમ પર તરાવીહ ફરજ હો જાએગી. ઔર યે રમજાનકા વાકેઆ થા.''

૧૬૮૧ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ આધી રાતકો તશરીફ લે ગએ ઔર મસ્જીદમેં નમાઝ પઢી.

લોગોંને ભી આપકી ઇકતેદામેં નમાઝ પઢની શુરૂઅ કરદી. સુબ્હ લોગોંને ઇસ વાકેઆકા ઝિક્ર કિયા ઔર પહેલી બારસે જ્યાદહ લોગ જમ્અ હો ગએ. દૂસરી રાત રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ તશરીફ લે ગએ ઔર લોગોંને આપકી ઇકતેદામેં નમાઝ પઢી. ફિર લોગોંને સુબ્હા ઇસ વાકેઆકા ઝિક્ર કિયા, તીસરી રાત મસ્જીદમેં બહોત લોગ જમ્અ હો ગએ. રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ તશરીફ લાએ ઔર આપકી ઇકતેદામેં નમાઝ પઢી ઔર ચૌથી રાત ઇસ કદર જ્યાદા ત્આદાદમેં સહાબા જમ્અ હુએ કે મસ્જીદ તંગ પડ ગઇ. ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ઊન કે પાસ તશરીફ ના લાએ.

લોગોને નમાઝ-નમાઝ પુકારના શરૂ કિયા. રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ નહીં આએ. યહાં તક કે ફજરકી નમાઝ કે વક્ત તશરીફ લાએ, જબ ફજરકી નમાઝ હો ગઇ તો આપ લોગોંકી તરફ મુતવજ્જેહ હુએ. કલ્મ-એ-શહાદત પઢા ઔર ઊસ કે બાદ ફરમાયા,''પિછલી રાતકા તુમ્હારા હાલ મુજસે છુપા હુઆ નહીં થા. મગર મુજે યે ખૌફ થા કે તુમ પર રાતકી નમાઝ ફરજ કરદી જાએગી. ઔર તુમ ઇસકી અદાયગીસે આજીઝ હો જાઓગે.''

બાબ ૨૫૦ :- શબે કદ્રમેં કયામકી તાકિદ ઔર સત્તાઇસવી રાતમેંશબે કદ્ર હોનેકી દલીલ.

૧૬૮૨ : મુહમ્મદ ઇબ્ને મિહરાન અર-રાઝીસે વલીદ ઇબ્ને મુસ્લીમ અવઝાઇસે ઝિરા રિવાયત કરતે હૈ કે, ઉબૈ બિન કઅબ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''કસમ હૈ ઊસ જાતકી સિવાય જીસ કે કોઇ માઅબુદ નહીં હૈ શબે કદ્ર રમઝાન હી મેં હૈ. હજરત ઉબૈ બિન કઅબ રદીઅલ્લાહો અન્હો બિના કીસી ઇસ્તીશ્ના કે કસમ ખા કર કહેતે થે. ખુદાકી કસમ મૈં યકીન કે સાથ જાનતા હું કે શબે કદ્ર કૌનસી શબ હૈ, જીસમેં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો ત્આલા અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને હમેં કિયામકા હુકમ દિયા હૈ. યે સત્તાઇસવી ફજ્રકી રાત હૈ ઔર ઇસકી અલામત યે હૈ કે, સત્તાઇસવીંકી સુબહ સૂરજ ઊસ હાલમેં તુલુઅ હોતા હૈ કી ઊસકી સાએં ઝાહિર નહીં હોતી.

૧૬૮૩ : ઝિર્રી બન ઊબૈસ ફરમાતે હૈ કે, હજરત ઊબૈ બિન કઅબ રદીઅલ્લાહો અન્હોને મુજે શબે કદ્ર કે બારેમેં બયાન કિયા, ઔર કહા કે અલ્લાહકી કસમ મૈં યકીન કે સાથ લયતુલ કદ્રકો જાનતા હું ઔર મેરા જ્યાદા યકીન યે હૈ કે, યહી વો રાત હૈ જીસ રાતમેં, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને કિયામકા હુકમ દિયા થા.

શોઅબા કહેતે હૈ કે, યે બાત મેરે એક સાથીને ઊનસે નકલ કી થી.

૧૬૮૪ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ જીસમેં શોઅબાકા શક બયાન નહીં કિયા ગયા હૈ.

બાબ ૨૫૧ :- હુઝુરે અનવર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી નમાઝે તહજજુદ ઔર દુઆઓંકા બયાન.

૧૬૮૫ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક રાત મૈં અપની ખાલા હજરત મયમૂનહ રદીઅલ્લાહો અન્હા કે વહાં થા. નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ રાતકો બેદાર હુએ. કઝાએ હાજતસે ફારીગ હોને કે બાદ હાથ મુંહ ધોએ, ફિર સો ગએ ફિર દોબારા ઉઠે, ઔર મશક કે પાસ જાકર ઉસકા મુંહ ખોલા, ફિર દોબારા વુઝુ કિયા, પાની જ્યાદા નહીં બહાયા, લેકીન મુકમ્મિલ વુઝુ કિયા, ફિર આપને ખડે હોકર નમાઝ પઢની શરૂ કી, મૈં ભી ઉઠા ઔર અંગડાઇ લી તા કી હુઝુર ગુમાન કરેં કે, મૈં આપ કે અહેવાલ કે તજસ્સુસ કે લિયે બેદાર હુઆ હું. મૈં વુઝુ કરને કે બાદ આપની બાંઇ જાનીબ નમાઝ કે લિયે ખડા હો ગયા. આપને મેરા હાથ પકડ કર મુજે ઘુમાકર અપની દાંઇ જાનીબ ખડા કર લિયા.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ તેરહ રકઅત પઢને કે બાદ લેટ કર સો ગએ યહાં તક કે ખર્રાટે લેને લગે. ઔર આપ જબ ભી સોતે થે ખર્રાટે લેતે થે. ઇસ કે બાદ હજરત બિલાલ રદીઅલ્લાહો અન્હો આએ ઔર આપકો નમાઝકી (ફજરકી ખબર દી. આપને ખડે હોકર બિના વુઝુ કીયેં (ફજરકી સુન્નત) નમાઝ પઢી. ઔર યે દુઆ માંગી,''અય અલ્લાહ મેરે દિલમેં નૂર પયદા કર દે. મેરી આંખોંમે નૂર પયદા કર દે, મેરે કાનોંમેં નૂર પયદા કર દે, મેરે દાએં નૂર ઔર મેરે બાએ નૂર ઔર મેરે ઉપર નૂર ઔર મેરે નીચે નૂર, ઔર મેરે સામને નૂર ઔર મેરી પીઠ કે પીછે નૂર કરદે.''

કરીબકી રિવાયત હૈ કે, આપને સાત કલેમાત ઔર ફરમાએ થે. જીન્હે મૈં ભૂલ ગયા, ફિર મેરી મુલાકાત હજરત અબ્બાસકી અવલાદમેંસે બાઅઝ લોગોંસે હુઇ તો ઉન્હોંને મુજસે બયાન કિયા કે વો સાત કલેમાન યે થે,''અય અલ્લાહ મેરે પુઠ્ઠો, મેરે ગોશ્ત, મેરે ખૂન, મેરે બાલ ઔર મેરે ખાલકો નૂરસે ભરદે.'' ઇન કલેમાત કે અલાવહ દો ઔર કલેમાતકા ભી ઝિકર કિયા હૈ.

૧૬૮૬ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક રાત વો અપની ખાલા ઊમ્મૂલ મુઅમેનીન હજરત મયમૂનહ રદીઅલ્લાહો અન્હા કે વહાં રહે થે. હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,મેં બિસ્તરકી ચૌડાઇમેં (તકિયે પર) સર રખ કર સોયા. ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ઔર આપકી અહલ્યા રદીઅલ્લાહો અન્હા બિસ્તરકો લંબાઇમેં (તકિયે પર) સર રખ કર સોએ. ઔર આધી રાત યા ઉસસે કુછ કમ યા જ્યાદા કે બાદ આપ ઉઠે ઔર નીંદકી વજહસે અપની આંખોકો અપને હાથોંસે મલા. ફિર આપને સૂર-એ-આલે ઇમરાનકી આખરી દસ આયતેં તિલાવત કી, ફિર એક લટકી હુઇ પુરાની મશક કે પાસ ગએ ઔર ઉસસે અચ્છી તરહાં વુઝુ કિયા. ફિર ખડે હોકર નમાઝ પઢને લગે.

હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ ફરમાતે હૈ કે, મૈંને ભી ઐસા હી કિયા, જૈસા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને કિયા. ફિર મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી પહેલુમેં નમાઝ પઢના શુરૂ કી.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને અપના હાથ મેરે સર પર રખા ઔર મેરા કાન મરોડા. ફિર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને દો રકઅત નમાઝ પઢહના શરૂ કર દી. રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને દો રકઅત નમાઝ પઢહી. ફિર દો રકઅત પઢહી. ફિર દો રકઅત પઢહી. ફિર દો રકઅત પઢહી, ફિર દો રકઅત પઢહી, ફિર વિતર પઢહને કે બાદ લેટ ગએ.

યહાં તક કે આપ કે પાસ મુઅઝઝીન આયા, આપને ખડે હોકર દો રકઅત (સુન્નત) મુખ્તસર તરીકિસે પઢહી. ફિર જાકર આપને નમાઝે ફજર પઢહાઇ.

૧૬૮૭ : ઇસી સનદસે એક ઔર રિવાયત મન્કુલ હૈ જીસમેં યે અલ્ફાઝ હૈ, આપને બેદાર હોકર એક પુરાની મશકસે પાની લિયા. મિસ્વાક કિયા ઔર મુકમ્મીલ વુઝુ કિયા. ઔર હૈ કે, પાની બહાયા, ફિર મુજે આવાજ દે કર ઉઠાયા.

૧૬૮૮ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હજરત મયમૂનહ રદીઅલ્લાહો અન્હા જો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી પાક બીબી હૈ ઉન કે વહાં એક રાત મૈં સોયા થા. જબકી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ભી ઉસ રાત વહાં થે.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને વઝુ કર કે નમાઝ પઢહી મૈં આપકી બાંઇ જાનીબ ખડા હો ગયા. આપને મુજે પકડ કર દાંઇ જાનીબ કર દિયા. આપને ઉસ રાત તેરહ રકઅત નમાઝ પઢહી. ફિર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ સો ગએ યહાં તક કે ખર્રાટે લેને લગે. આપ જબ ભી સોતે થે ખર્રાટે લેતે થે. ફિર આપ કે પાસ મુઅઝઝીન આયા, આપ ઉઠ ખડે હુએ ઔર આપને બહેતર વુઝુ કિયા. ઔર નમાઝ પઢહી.

રાવી અમ્ર કહેતે હૈં મૈંને બુકૈર બિન અસજ્જકો યે હદીષ સુનાઇ તો ઉન્હોંને કહા કે કુરૈબને ઉનસે ઇસી તરહાં રિવાયત કી થી. કહેતે હૈં

૧૬૮૯ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈં એક રાતકો અપની ખાલા હજરત મયમૂન બિન્તે હારીષ રદીઅલ્લાહો અન્હા કે પાસ રહા. ઔર મૈંને ઉનસે કહા કે જીસ વક્ત રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ બેદાર હો જાએ તો મુજે ભી ઉઠા દે. જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ બેદાર હુએ તો મૈં ભી આપકી બાંઇ તરફ ખડા હો ગયા. આપને મેરા હાથ પકડકર અપની દાંઇ જાનીબ ખડા કર દિયા. મુજે જબ ઊંઘ આતી તો મેરા કાનકી લો પકડતે થે. હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હો ફરમાતે હૈ કે, આપને ગ્યારહ રકઅત નમાઝ પઢહી ફિર આપ સો ગએ યહાં તક કે મૈંને આપ કે ખર્રાટે સુને ઔર જબ ફજર નમૂદાર હો ગઇ તો આપને મુખ્તસર તરીકિસે દો રકઅત નમાઝ (સુન્નતે ફજર) પઢહી.

૧૬૯૦ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક રાત વો અપની ખાલા હજરત મયમૂનહ રદીઅલ્લાહો અન્હા કે વહાં રહે, રાતકો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ઉઠે ઔર એક લટકી હુઇ પુરાની મશકસે મુખ્તસર વુઝુ કિયા. હજરત ઇબ્ને અબ્બાસને મુખ્તસર વજુકી તશરીહમેં ફરમાયા કે આપને વુઝુમેં કમ પાની

ઇસ્તેમાલ કિયા. હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહને ફરમાયા કે મૈં ભી ઉઠા ઔર મૈંને ભી વો સભી કુછ કિયા જો આપને કિયા થા. ફિર મૈં આપકી બાંઇ જાનીબ ખડા હો ગયા. આપને મુજે પીછેકી તરફસે (લે જાકર) દાંઇ જાનીબ ખડા કર દિયા. નમાઝ પઢહને કે બાદ આપ લેટકર સો ગએ, યહાં તક કે ખર્રાટે લેને લગે. ફિર હજરત બિલાલ રદીઅલ્લાહો અન્હોને આકર આપકો ફજરકી નમાઝકી ઇત્તેલા દી. આપને બગૈર વુઝુ કિયે જાકર ફજરકી નમાઝ પઢહા દી.

સુફ્રિયાન કહેતે હૈ કે, વુઝુ કિયે બગૈર નમાઝ પઢહાના સિર્ફ આપહી કે લિયે ખાસ હૈં,ક્યું કે હમેં યે હદીષ પહુંચી હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી આંખ સો જાતી હૈં,ઔર દિલ નહીં સોતા.

૧૬૯૧ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈં એક રાત અપની ખાલા મયમૂનહ રદીઅલ્લાહો અન્હાકે વહાં રહા. મૈં યે દેખને કે લિયે જાગતા રહા કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ કીસ તરહાં નમાઝ અદા કરતે હૈ.

હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હો ફરમાતે હૈ કે, આપ ઉઠકર પેશાબસે ફારીગ હુએ ફિર આપને હાથ, મુંહ ધોએ ફિર સો ગએ. ફિર ઉઠકર એક મશક કે પાસ ગએ ઉસકા મુંહ ખોલા ઔર ઉસકા પાની એક નાંદ યા કીસી બડે પ્યાલેમેં ડાલા ફિર ઉસ બરતનકો અપને હાથોંસે ઝુકાયા. ફિર બહોત અચ્છે તરીકેસે દરમ્યાની વુઝુ કિયા. ફિર ખડે હોકર નમાઝ પઢહને લગે. મૈં આકર આપ કે બાએં પહેલુંમેં ખડા હો ગયા.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મુજે પકડકર અપની દાંઇ તરફ કર દિયા.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને તેરહ રકઅતેં મુકમ્મિલ કી ફિર સો ગએ, ઔર ખર્રાટે લેને લગે. હમ જાનતે થે કે આપ સોને કે બાદ ખર્રાટે લેતે હૈ.

ફિર આપને ખડે હોકર નમાઝ પઢહની શરૂ કી. આપ નમાઝમેં ઔર સજદેંમેં યે દૂઆ માંગતે થે,''અય અલ્લાહ મેરે દિલમેં નૂર કરદે, મેરે દાંએ નૂર કરદે, મેરે બાંએ નૂર કરદે, મેરે આગે નૂર કરદે, મેરે પીછે નૂર કરદે, મેરે ઊપર નૂર કરદે, મેરે નીચે નૂર કરદે, મેરે લિયે નૂર કરદે, યા ફરમાતે મુજે નૂર બના દે.''

૧૬૯૨ : સલમા ફરમાતે હૈ કે, મેરી કુરૈબસે મુલાકાત હુઇ તો, ઉન્હોંને કહા, હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા કે મૈં એક રાત અપની ખાલા હજરત મયમૂનહ રદીઅલ્લાહો અન્હા કે વહાં રહા, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ તશરીફ લાએ ફિર ઊપર જૈસી ગુજરી વૈસી હી હદીષ હૈ. રાવી ગુન્દરને બિના કીસી શક કે કહા કે, હુઝુરને ફરમાયા,''અય અલ્લાહ મુજે નૂર બના દે.''

૧૬૯૩ : હજરત અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''એક રાત મૈં અપની ખાલા હજરત મયમૂનહ રદીઅલ્લાહો અન્હા કે વહાં થા, બાકી હદીષ ઊપર જૈસી હી હૈ. ઇસ રિવાયતમેં હાથ મુંહ ધોનેકા ઝિકર નહીં, વૈસે યે બાત હૈ કે, હુઝુર મશક કે પાસ આએ ઉસકા મુંહ ખોલા, દરમ્યાની વુઝુ કિયા, ફિર બિસ્તર કે પાસ આકર લેટ ગએ. ફિર આપ દોબારા

ઊઠે, મશક કે પાસ આએ, ઊસકા મુંહ ખોલા ફિર દોબારા વુઝુ કિયા. ફિર ફરમાયા,''અય અલ્લાહ મુજે અઝીમ નૂર કરદે.'' ઔર યે નહીં ફરમાયા,''મુજે નૂર કરદે.''

૧૬૯૪ : સલમા બિન કુહૈલ ફરમાતે હૈ કે, હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને એક રાત હુઝુર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ ગુજારી. હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હો ફરમાતે હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ઊઠકર મશક કે પાસ ગએ ઔર ઊસસે પાની બહાયા વુઝુ કિયા ઔર ઊસમેંસે જ્યાદા પાની ખર્ચ નહીં કિયા ઔર નાહી વઝુમેં કોઇ કમી કી. ઊસ કે બાદ વૈસી હી હદીષ હૈ જૈસી ઊપર બયાન હુઇ હૈ.

ઔર ઇસ હદીષમેં હૈ કે, ઊસ રાત રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ઊન્નીસ કલેમાત કે સાથ દુઆ કી. સલમા ફરમાતે હૈ કે, મુજે કરીબને વો કલેમાત બતાએ થે મુજે (ઉસમેંસે બારહ યાદ રહે ઔર બાકી ભૂલ ગયા) રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અય અલ્લાહ મેરે દિલમેં નૂર કરદે, મેરી જબાનમેં નૂર કરદે, મેરે કાનોંમેં નૂર કરદે, મેરી આંખોમેં નૂર કરદે, મેરે ઉપર નૂર કરદે, મેરે નીચે નૂર કરદે, મેરે દાએં નૂર કરદે, મેરે બાંએ નૂર કરદે, મેરે સામને નૂર કરદે, મેરે પીછે નૂર કરદે, ઔર મેરે અંદર નૂર કરદે ઔર મેરે લિયે અઝીમ નૂર કરદે.''

૧૬૯૫ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક રાત મૈં હજરત મયમૂનહ રદીઅલ્લાહો અન્હા કે ઘર રહા હુઝુર સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ઊન કે પાસ થે, તા કી મૈં રાતકો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી નમાઝકો દેખ શકું.

હજરત ઇબ્ને અબ્બાસને ફરમાયા,રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને રાતકો કુછ દેર અપની અહલ્યા કે સાથ બાત ચીત કી ફિર સો ગએ.

ઊસ કે બાદ ઊપર જૈસી હી હદીષ બયાન હુઇ હૈ ઔર ઊસમેં યે ભી હૈ કે, આપ ઊઠે આપને વુઝુ કિયા ઔર મિસ્વાક કીયા.

૧૬૯૬ : અલી બિન અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક બાર હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હો રાતકો હુઝુર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે ઘર સો ગએ.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ રાતકો બેદાર હુએ આપને વુઝુ કિયા ઔર મિસ્વાક કિયા યહાં તક કે યે આયાત પઢી, 'ઇન્ના ફી ખલહિસ સમાવાતે વલ અરદે વખતિલા-ફિલ લયલે વનન્હાર વ આયાતીલ લી ઊલીલ અલબાબ.' આપને યે આયાતકી કિરઅત આખિર સૂરત તક કી ફિર ખડે હોકર દો રકઅત નમાઝ પઢી ઔર ઊસમેં તવીલ કયામ, રુકુઅ ઔર સુજુદ કિયા. ફિર આપ સો ગએ. યહાં તક કે ખર્રાટે લેને લગે.

ફિર આપને ઇસ તરહાં છહ રકઅત નમાઝ પઢી (જીસમેં) હરબાર મિસ્વાક કરતે, વુઝુ કરતે ઔર યે આયત પઢતે, ફિર આપને તીન રકઅત વિતર પઢી. ફિર મુઅઝ્ઝીનને આકર આપકો નમાઝે ફજરકી ખબર દી. આપ નમાઝ પઢાને ગએ. યહાં તક કે આપ યે

દુઆ કર રહે થે. 'અય અલ્લાહ મેરે દિલમેં નૂર કરદે, મેરી જબાનમેં નૂર કરદે, મેરે કાનોંમેં નૂર કરદે, મેરી આંખોમેં નૂર કરદે, મેરે પીછે નૂર કરદે, મેરે સામને નૂર કરદે, મેરે ઉપર નૂર કરદે, મેરે નીચે નૂર કરદે, અય અલ્લાહ મુજે નૂર અતા કરદે.'

૧૬૯૭ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,એક રાત મૈં અપની ખાલા હજરત મયમૂનહ રદીઅલ્લાહો અન્હા કે પાસ રહા.

નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ રાતકો નિફલ પઢને કે લિયે ઉઠે. નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મશક કે પાસ ગએ ઔર વુઝુ કિયા ઔર નમાઝ પઢને ખડે હો ગએ. મૈંને ભી વૈસે હી કિયા જૈસે નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો કરતે દેખા થા. મશકસે વુઝુ કિયા ઔર આપકી બાંઇ જાનીબ ખડા હો ગયા.

આપને મેરી પુશ્ત કે પીછેસે હાથ પકડકર અપની પુશ્ત કે પીછેસે દાંઇ ઔર ખડા કર દિયા.

રાવીને પુછા,''કયા યે અમલ નફલમેં હુઆ થા ?''

હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''હાં.

૧૬૯૮ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મુજે હજરત અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે પાસ ભેજા. જબ કે આપ મેરી ખાલા મયમૂનહ કે ઘર તશરીફ ફરમા થે (રદીઅલ્લાહો અન્હા) ઉસ રાતમેં આપ કે પાસ રહા. આપ રાતકો ઉઠકર નમાઝ પઢને લગે. મૈં આપકી બાંઇ જાનીબ ખડા હો ગયા. આપને મુજે પીછેસે પકડકર અપની દાંઇ જાનીબ ખડા કર દિયા.

૧૬૯૯ : ઐસી હી હદીષ હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે એક ઔર ભી મન્કુલ હૈ.

૧૭૦૦ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ રાતકો તેરહ રકઅત નમાઝ પઢતે થે.

૧૭૦૧ : હજરત ઝૈદ ખાલિદ ઝુહની રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને સોચા કી આજ રાત રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી નમાઝ પઢનેકા મુશાહેદા કરું, આપને દો રકઅત નમાઝ મુખ્તસર સી પઢી. ફિર આપને દૂસરી દો રકઅત બહુત હી લમ્બી ઉસસે ભી લમ્બી પઢી. ફિર પહેલી નમાઝસે કુછ કમ દો રકઅત પઢી. ફિર ઉસસે મુખ્તસર દો રકઅતેં પઢી. ફિર ઉસસે મુખ્તસર દો રકઅતેં પઢી, ફિર ઉસસે મુખ્તસર દો રકઅતેં પઢી ફિર વિતર નમાઝ પઢી. ઔર યે તેરહ રકઅતેં હૈ.

૧૭૦૨ : જરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ એક સફરમેં જા રહા થા, હમ એક ઘાટ પર પહોંચે આપને ફરમાયા,''જાબિર, કયા તુમ પાર નહીં ઊતરતે ?

મૈંને કહા, ક્યું નહીં ?

હજરત જાબિર કહતે હૈ કે, ફિર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ઊતરે ઔર મૈં ભી ઊતરા.

ફિર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ કઝા-એ-હાજત કે લિયે ગએ ઔર મૈંને આપ કે લિયે વુઝુકા પાની રખ્ખા. હજરત જાબિરકા કહના હૈ કે, આપને આકર વુઝુ કિયા ઔર ખડે હોકર નમાઝ પઢને લગે. યહાં તક કે આપને એક કપડા પહેના હુઆ થા. ઔર ઊસ કે દાયેં કિનારેકો બાંઇ જાનીબ ઔર બાંયે કિનારેકો દાંઇ તરફ ડાલા હુઆ થા. મૈં આપ કે પીછે ખડા હો ગયા. આપને મુજે મેરે કાનસે પકડકર અપની દાંઇ જાનીબ કર લિયા.

૧૭૦૩ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હા રિવાયત ફરમાતી હૈ કે, જબ રાતકો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ નમાઝ કે લિયે ખડે હોતે તો મુખ્તસર નમાઝોંસે શુરૂઆત કરતે થે.

૧૭૦૪ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ તુમમેંસે કોઇ શખ્શ રાતકો નમાઝ પઢને કે લિયે ખડા હો તો વો મુખ્તસર રકઅતસે નમાઝ પઢના શુરૂ કરે.''

૧૭૦૫ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ જબ રાતકો નમાઝ પઢને કે લિયે ખડે હોતે તો ફરમાતે, અય અલ્લાહ તમામ તારીફેં તેરે હી લીયે હૈં,તુ જમીનો આસમાનોકા નૂર હૈ, ઔર તેરે હી લીયે હમ્દ હૈ, તું હી આસમાનોં ઔર જમીનોંકો કાયમ કરનેવાલા હૈ, તેરે લિયે હી હમ્દ હૈ. તું સચ્ચાં હૈ, તેરા વાદા સચ્ચા હૈ, તેરા કૌલ સચ્ચા હૈ, તુજસે મુલાકાત હક હૈ, જન્નત હક હૈ, જહન્નુમ હક હૈ, ઔર કયામત હક હૈ, ઔર અલ્લાહ મૈં તેરી ઇતાઅત કરતા હું, તુજ પર ઇમાન રખતા હું. તુજ પર હી ભરોસા કરતા હું, તેરી હી તરફ રજા કરતા હું, તેરી વજહસે જંગ કરતા હું ઔર તુજ હી કો હાકિમ બનાતા હું.

ઊન કામોંકો બખ્શદે જો મૈંને પહેલે કિયે ઔર બાદમેં કિયે, ઔર છુપકર કિયે ઔર જાહિરમેં કિયે, તુંહી મઅબુદ હૈ, તેરે સિવા કોઇ ઇબાદત કે લાયક નહીં હૈ.

૧૭૦૬ : તાઊસને હજરત ઇબ્ને અબ્બાસકી રિવાયત ઇસ તરહાં રિવાયત કી હૈ ઇબ્ને જરીજ ઔર ઇમામ માલિકકી રિવાયત ભી ઐસી હી હૈ, ઇબ્ને જરીજને કયામકી જગહ કય્યીમ કહા, ઔર વમા અસર-રતુકા લફઝ કહા હૈ.

હાલાં કે અય્યેનાહકી રિવાયત,ઇમામ માલીક ઔર જરીજકી રિવાયત કે ખિલાફ હૈ ઔર ઊસમેં કુછ અલ્ફાઝ કમ યા જ્યાદા હૈ.

૧૭૦૭ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૭૦૮ હજરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને ઊમ્મુલ મુઅમેનીન હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે સવાલ કિયા, જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ રાતકો નમાઝ કે લિયે ખડે હોતે તો કીસ તરહાં નમાઝ શરૂ કરતે થે.

હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાને ફરમાયા,''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ રાતકી નમાઝ ઇસ દુઆસે શુરૂ કરતે,''અય અલ્લાહ ! જીબ્રીલ, મિકાઇલ

ઔર ઇસ્રાફિલ કે રબ, આસ્માનોં ઔર જમીનોં કે ખાલિક ગૈબ ઔર શહાદત કે આલિમ, જબ બન્દે આપસમેં ઇખ્તિલાફ કરતે હૈ તો તું હીં ઉનકા ફૈસલા કરનેવાલા હૈ.''

''અય અલ્લાહ ! હકકી જીન બાતોંમેં ઇખ્તિલાફ હો ગયા હૈ તું ઉનમેં મુજકો રાહે ઇસ્તેકામત પર રખ ઔર તું જીસે ચાહતા હૈ સિરાતે મુસ્તકીમકી હિદાયત અતા ફરમાતા હૈ.'' ૧૭૦૯ : હજરત અલી ઇબ્ને અલી તાલીબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ નમાઝ પઢને કે લિયે ખડે હોતે તો ફરમાતે,''મૈં અપના મુંહ ઉસ ઝાતકી તરફ કરતા હું જીસને આસમાનોં ઔર જમીનોંકો ઠીક ઠીક બનાયા. ઔર મૈં મુશ્રેકિનમેંસે નહીં હું. હરગાહ મેરી નમાઝ ઔર મેરી કુરબાની ઔર મેરી જીન્દગી ઔર મેરી મૌત અલ્લાહ રબ્બુલ આલમીન કે લિયે હૈ, જીસકા કોઇ શરીક નહીં મુજે ઉસી બાતકા હુકમ દિયા ગયા હૈ ઔર મૈં મુસલમાનોંમેંસે હું. અય અલ્લાહ તું બાદશાહ હૈ ઔર તેરે સિવા કોઇ ઇબાદત કે લાયક નહીં હૈ.''

''તુ મેરા રબ હૈ ઔર મૈં તેરા બન્દા હું, મૈંને અપની જાન પર જુલ્મ કિયા, મૈં અપને લગઝીશોંકા એતરાફ કરતા હું, મેરે તમામ લગઝીશોંકો બખ્શ દે, ક્યું કે તેરે સિવા કોઇ ઔર લગઝીશોંકા બખ્શનેવાલા નહીં હૈ. મુજે અચ્છે અખલાકકી હિદાયત દે ઔર તેરે સિવા કોઇ અચ્છે અખલાકકી હિદાયત નહીં દે શકતા, મુજસે બુરે અખલાકકો દુર કરદે ઔર તેરે સિવા કોઇ મુજસે બુરે અખલાકકો દૂર નહીં કર શકતા. મૈં તેરી ઇતાઅત કે લિયે હાજીર ઔર ફરમાબરદાર હું, હર ખૈર તેરે દસ્તે-કુદરતમેં હૈ ઔર કોઇ બુરાઇ તેરી તરફ મન્સૂબ નહીં હૈ, મૈં તુજસે ઇસ્તેઆનત કરતા હું ઔર તેરી પનાહમેં આતા હું, તું બરકતવાલા ઔર બુલંદ હૈ મૈં તુજસે મુઆફી ચાહતા હું, ઔર તેરી તરફ રજુ કરતા હું ઔર આપ રૂકુઅમેં યે ફરમાતે, અય અલ્લાહ મૈં તેરી રઝામન્દી કે લિયે ઝુકા તુજ પર ઇમાન લાયા ઔર તેરી ફરમા બરદારી કી, મેરે કાન, મેરી આંખે, મેરા મગઝ, મેરી હડ્ડીયાં ઔર મેરે પુઠ્ઠે સબ તુજસે ડરતે હૈ.''

જબ રૂકુઅસે ખડે હોતે તો ફરમાતે,''અય અલ્લાહ ! હમારે રબ તેરે લિયે ઐસી હમ્દ હૈ જીસસે તમામ આસમાન ઔર જમીન ઔર જો ઉન કે અંદર હૈ સબ ભર જાએ બલ્કે જીસ કદર તું ચાહે ઉસમે તેરી હમ્દ ભર જાએ.''

ઔર સનદહમેં ફરમાતે,''અય અલ્લાહ મૈંને તેરી રજામન્દી કે લિયે સજદહ કિયા. તુજ પર ઇમાન લાયા ઔર તેરી ફરમાબરદારી કી. મેરા ચહેરા ઉસ ઝાતકો સજદા કર રહા હૈ જીસને ઉસકો પયદા કિયા ઔર ઉસકી સૂરત બનાઇ ઔર ઉસ કે આંખો ઔર કાનોંકો તરાશ કર બનાયા. અલ્લાહ બરકતવાલા હૈ ઔર સબસે અચ્છા બનાને વાલા હૈ.''

ફિર આખિરમેં તશહહુદ ઔર સલામ કે દરમિયાન ફરમાતે,''અય અલ્લાહ ! મેરે ઉન કામોંકો બખ્શ દે જો મૈંને પહેલે કિયે ઔર બાદમેં કિયે, જો મૈંને છિપકર કિયે ઔર જાહિરમેં કિયે, ઔર જો મૈંને જ્યાદતી કી ઔર ઉન કામોં કો બખ્શ દે જીનકો તું મુજસે જ્યાદા જાનતા હૈ, તું હીં આગે ઔર પીછે કરનેવાલા હૈ, ઔર તેરે સિવા કોઇ ઇબાદતકા હકદાર નહીં હૈ.

૧૭૧૦ : ઇસી સનદસે એક ઔર રિવાયત આઇ હૈ જીસમેં હૈ કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ નમાઝ શુરૂ કરતે તો અલ્લાહો અકબર કહેતે ફિર ફરમાતે,

'વજજહતો, વજહિયા' ઔર ફરમાતે, 'વ અના અવ્વલુલ મુસ્લેમીન' ઔર જબ રૂકુઅસે સર ઉઠાતે તો ફરમાતે 'સમીઅલ્લાહુ લેમન હમીદહ, રબ્બના વ લકલ હમ્દ ' ફરમાતે, અલ્લાહને સૂરત બનાઇ ઔર અચ્છી સૂરત બનાઇ ઔર જબ સલામ ફેરતે તો ફરમાતે, અય અલ્લાહ મેરે ઉન કામોંકો બખ્શદે જો મૈંને પહલે કિયે, ઉસ કે બાદ ઉપર જૈસી હી હદીષ રિવાયત કી ગઇ હૈ. ઔર તશહહુદ ઔર સલામ કે દરમ્યાન (કહે હુએ) કલેમાતકા ઝિક્ર નહીં કિયા હૈ.

બાબ ૨૫૨ :- તહજજુદમેં લમ્બી કિરઅત પઢનેકા ઇસ્તહબાબ.

૧૭૧૧ : હજરત હુઝૈફા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક રાતકો મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ઇકતેદામેં નમાઝ પઢી. આપને સૂર-એ-બકર પઢના શરૂ કિયા. મૈંને સોચા શાયદ આપ એકસો આયતેં પઢને કે બાદ રૂકુઅ કરેંગે. લેકીન આપ મુસલસલ પઢતે રહે ઔર આપને સૂર-એ-નિશા શરૂ કરદી. ફિર સૂર-એ-આલે ઇમરાન શરૂ કરદી. ઔર તરતીલ કે સાથ કિરઅત કરતે રહે.

જબ કોઇ ઐસી આયત પઢતે જીસમેં અલ્લાહકી તસ્બીહકા ઝિક્ર હોતા તો આપ અલ્લાહકી તસ્બીહ પઢતે (સુબ્હાનઅલ્લાહ) કહેતે, ઔર જબ કોઇ ઐસી આયત પઢતે જીસમેં સવાલકા ઝિક્ર હોતા તો અલ્લાહ ત્આલાસે સવાલ કરતે ઔર જબ કોઇ ઐસી આયત પઢતે જીસમેં અલ્લાહસે પનાહ માંગનેકા ઝિક્ર હોતા તો અલ્લાહસે પનાહ માંગતે, ફિર આપને રૂકુઅ કિયા ઔર રૂકુઅમેં સુબ્હાન રબ્બીયલ અઝીમકી તસ્બીહ પઢતે રહે. યહાં તક કે આપકા રૂકુઅ કયામ કે જીતના (કરીબન) હો ગયા. ફિર આપને 'સમેઅલ્લાહુ લેમન હમીદહ' કહા ઔર ખડે હુએ, ઔર તકરીબન રૂકુઅકે બરાબર કિયામ કિયા. ફિર આપ સજદેમેં ગએ ઔર 'સુબ્હાન રબ્બેયલ અઅલા' પઢતે રહે ઔર કિયામ કરીબ સજદા કિયા. જરીરકી રિવાયતમેં હૈ કે, આપને 'સમેઅઅલ્લાહુ-લેમન હમીદહ રબ્બના લકલ હમ્દ' ફરમાયા થા.

૧૭૧૨ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને એક રાતકો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ એક રાત નમાઝ પઢી. રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને બહુત હી લમ્બા કિયામ કિયા, યહાં તક કે મૈંને એક બુરી બાતકા ઇરાદા કર લિયા.

રાવીકા બયાન હૈ કે, ઉન્હોંને ઇબ્ને મસઊદસે પૂછા કિસ ચીજકા ઇરાદા આપને કર લિયા થા ?

ઇબ્ને મસઉદને ફરમાયા,''મૈંને ઇરાદા કિયા થા કે હુઝુરકો કિયામમેં ખડા રેહને દેકર મૈં ખુદ બૈઠ જાઊં.''

૧૭૧૩ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૫૩ :- તહજજુદકી તરગીબ ચાહે કમ રકઅતેં હોં.

૧૭૧૪ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સામને એક ઐસે શખ્શકા ઝિક્ર હુઆ જો સુબ્હા તક સોતા થા.

આપને ફરમાયા,''ઉસ શખ્શ કે કાનમેં શયતાન પેશાબ કર દેતા હૈ.

૧૭૧૫ : હજરત અલી ઇબ્ને અબી તાલીબ રદીઅલ્લાહો ત્આલા અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક રાત રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ આપ કે ઔર હજરત ફાતેમહ રદીઅલ્લાહો અન્હા કે પાસ તશરીફ લાએ ઔર ફરમાયા,''તુમ લોગ નમાઝ (ફજ્ર) ક્યું નહીં પઢતે ?''

હજરત અલી ફરમાતે હૈ મૈંને જવાબ દિયાકે,''હમારી જાનેં અલ્લાહ ત્આલા કે હાથમેં હૈ, જબ વો હમેં ઊઠાના ચાહતા હૈ તો ઊઠા દેતા હૈ.''

જબ મૈંને યે કહા તો, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ વહાંસે વાપસ તશરીફ લે ગએ ઔર યહાં તક કે આપ અપની ઝાનુ પર હાથ માર રહે થે ઔર મૈંને સુના આપ ફરમા રહે થે કે,''ઇન્સાન બહોત ઝગડાલુ હૈ.''

૧૭૧૬ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ તુમમેંસે કોઇ શખ્શ સો જાતા હૈ તો શયતાન ઊસકી ગુદ્દી પર તીન ગિરહેં લગા દેતા હૈ ઔર હર ગિરહ પર ફુંક દેતા હૈ કે, રાત બહોત લમ્બી હૈ. જબ વો બેદાર હોકર અલ્લાહ ત્આલાકા ઝિક્ર કરતા હૈ તો એક ગિરહ ખુલ જાતી હૈ ઔર જબ વુઝુ કરતા હૈ તો દુસરી ગિરહ ખુલ જાતી હૈ. ઔર જબ વો નમાઝ પઢ લેતા હૈ તો તમામ ગિરહેં ખુલ જાતી હૈ. ફિરવો સુબ્હકો હસ્સાસ બસાસ ખુશ મિઝાઝ ઊઠતા હૈ ઔર નહીં તો ખબાસત કે સાથ સુસ્તીસે ઊઠતા હૈ.''

બાબ ૨૫૪ :- નફ્લ નમાઝકા ઘરમેં પઢના મુસ્તહબ હોનેકા બયાન.

૧૭૧૭ : અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અપની કુછ નમાઝેં ઘરોમેં પઢા કરો ઔર ઘરોંકો કબ્રસ્તાન ના બનાઓ.''

૧૭૧૮ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અપને ઘરોંમેં નમાઝ પઢો ઔર ઊનકો કબ્રસ્તાન મત બનાઓ.''

૧૭૧૯ : હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ તુમમેંસે કોઇ શખ્શ અપની મસ્જીદમેં નમાઝ પઢલે તો વો અપની નમાઝોંકા કુછ હિસ્સા અપને ઘરમેં પઢને કે લિયે ભી રખ લે ક્યું કી અલ્લાહ ત્આલા ઊસકી નમાઝોંકી વજહસે ઊસ કે ઘરમેં બહેતરી પયદા કરેગા.''

૧૭૨૦ : હજરત અબુ મુસા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જીસ ઘરમેં અલ્લાહકા ઝિક્ર કિયા જાએ ઔર જીસ ઘરમેં અલ્લાહકા ઝિક્ર ના કિયા જાએ ઉસકી મિસાલ ઝિન્દા ઔર મુરદ્દહ કી જૈસી હૈ.''

૧૭૨૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કી, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અપને ઘરોંકો કબ્રસ્તાન મત બનાઓ, ઔર શયતાન ઉસ ઘરસે ભાગતા હૈ જીસ ઘરમેં સૂરૂ-એ-બકરહકી તીલાવત કી જાતી હૈ.''

૧૭૨૨ : હજરત ઝૈદ બિન સાબિત રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ખજુર કે પત્તે યા ચટાઇકા હુજરા બનાયા. ફિર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ઉસપે નમાઝ પઢહને કે લિયે તશરીફ લાએ. સહાબાને આપકી ઇકતેદામેં આકર નમાઝ પઢહના શુરૂ કિયા.

હજરત ઝૈદ ફરમાતે હૈ કે, એક દિન બહુત જ્યાદા સહાબા આ ગએ ઔર આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને તશરીફ લાનેમેં દેર કર દી. સહાબા બુલંદ આવાઝમેં બાતેં કરને લગે. ઔર દરવાજે પર કંકરીયાં ફેંકની શરૂ કરદી.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ તશરીફ લાએ યહાં તક કે આપ બહોત ગુસ્સેમેં થે ફિર આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અગર તુમ ઐસા હી કરતે રહે તો મેરા ગુમાન હૈ કે, યે નમાઝ તુમ પર ફર્જ કર દી જાએગી. તુમ અપને ઘરોંમેં નમાઝ પઢહાં કરો ક્યું કે ફરાઇઝ કે બાદ કીસી ભી શખ્શકી બહેતરીન નમાઝ વો હૈ જીસે વો અપને ઘરમેં અદા કરે.''

૧૭૨૩ : હજરત ઝૈદ બિન સાબિત રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મસ્જીદમેં ચટાઇસે એક હુજરા બના લિયા ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને કંઇ રાતે ઉસમેં નમાઝ પઢહી યહાં તક કે, સહાબા જમ્અ હો ગએ ઉસ કે બાદ વૈસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ જૈસી ઉપર ગુજરી હૈ. ઔર ઇસમેં યે ઇજાફા હૈ ''અગર યે નમાઝ તુમ પર ફર્જ કર દી જાતી તો તુમ ઉસે કાયમ ના રખ શકતે.''

બાબ ૨૫૫ : હંમેશગીસે અમલ કરનેકી ફઝીલત

૧૭૨૪ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે પાસ એક ચટાઇ થી રાતકો આપ ઉસકા હજરા બનાકર ઉસમેં નમાઝ પઢહતે થે. સહાબા કિરામ ભી આપ કે સાથ નમાઝ પઢહને લગે. દિનમેં આપ વો ચટાઇ બિછા લેતે થે. એક રાત સહાબા બડી તાદાદમેં આ ગએ આપને ફરમાયા,''અય લોગો અપની તાકત કે મુતાબિક અમલ કિયાં કરો. ક્યું કી અલ્લાહ ત્આલા ઉસ વક્ત તક નહીં ઊકતાતા. જબ તક તુમ ના ઊકતા જાઓ. (ઇબાદતકા અજર દેનેમેં) ઔર અલ્લાહ ત્આલા કે નજદીક પસંદીદા અમલ વો હૈ જો હંમેશા કિયા જાએ. ખ્વાહ વો અમલ કમ હી (ક્યું ના) હો !!'' ઔર આલે મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા યહી તરીકા થા કે જબ કોઇ અમલ કરતે તો ઉસે હંમેશગીસે કરતે.

૧૭૨૫ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમસે સવાલ કિયા ગયા કે અલ્લાહ ત્આલાકોકૌન સા અમલ જ્યાદહ પસંદ હૈ ?

આપને ફરમાયા,''જો હંમેશા કિયા જાએ ચાહે કમ હી અમલ હો.

૧૭૨૬ : અલ્કમાસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને ઉમ્મુલ મુએમનીન આએશહ સિદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે સવાલ કયા, અય ઉમ્મુલ મુઅમેનીન,''રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકા અમલ કીસ તરહાંકા હોતાથા? ક્યા આપ કીસી અમલ કે લિયે કુછ ખાસ દિન તય કર લેતે થે ?''

આપને ફરમાયા,''નહીં, આપકા અમલ હંમેશગી વાલા હોતા થા. તુમમેંસે કૌન ઇતની તાકત રખતા હૈ જીતની રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ રખતે થે ?''

૧૭૨૭ : હજરત આએશહ સિદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અલ્લાહ કે નજદીક સબસે જ્યાદા પસંદીદા અમલ વો હૈ જીસ પર જ્યાદહ હંમેશગી હો, ખ્વાહ વો અમલ કમ હો !''

રાવીકા બયાન હૈ કે, હજરત આએશહ સિદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હા જીસ અમલકો શરૂ કરતી તો ઉસકો લાઝીમ કર લેતી.

૧૭૨૮: હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ મસ્જીદમેં તશરીફ લાએ, યહાં તક કે મસ્જીદ કે દો સૂતુનોં કે દરમ્યાન રસ્સી તાની હુઇ થી.

આપને ફરમાયા,''યે ક્યા હૈ ?''

સહાબાને ફરમાયા,''હજરત ઝયનબકી રસ્સી હૈ વો નમાઝ પઢતી હૈં,ઔર જબ ઉન પર થકાન યા સુસ્તી તારી હોતી હૈ તો યે રસ્સી પકડ લેતી હૈ.''

આપને ફરમાયા,''ઇસ રસ્સીકો ખોલ દો, તુમમેંસે હર શખ્શ ઉસ વક્ત તક નમાઝ પઢ કે જબ તક વો આસાનીસે નમાઝ પઢ શકે. ઔર જબ ઉસ પર થકાન યા સુસ્તી તારી હો તો વો બૈઠ જાયાં કરે.''

૧૭૨૯ : એક ઔર સનદસે ભી હજરત અનસ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી ઊપરવાલી હદીષ કે જૈસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૭૩૦ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ઉન કે પાસ તશરીફ ફરમાથે ઉસ વક્ત હવલાહ બિન્તે સુવૈબ ઉન કે પાસસે ગુજરી.

હજરત આએશહ ફરમાતી હૈ કે, મૈંને હુઝુરસે કહા,''યે હવલહ બિન્તે સુવૈબ હૈ લોગ કહેતે હૈ કે, યે રાત ભર નહીં સોતી.''

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''રાત ભર નહીં સોતી !! ઇતના અમલ કિયાં કરો જીતનાં આસાનીસે કર શકો, બખુદા ! અલ્લાહ ત્આલા ઉસ વક્ત તક નહીં ઊકતાએગા જબ તક તુમ ના ઊકતા જાઓ.''

૧૭૩૧ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હા ફરમાતી હૈ કે, (મેરે પાસ) રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ તશરીફ લાએ ઔર ઊસ વક્ત મેરે પાસ એક ઔરત બૈઠી હુઇ થી. આપને પુછા,''યે કૌન હૈ ?''

મૈંને કહા,''યે ઐસી ઔરત હૈ જો સોતી નહીં ઔર નમાઝ પઢતી રહેતી હૈ. આપને ફરમાયા,''ઇતના અમલ કિયાં કરો જો આસાનીસે કર શકો, બખુદા ! અલ્લાહ ત્આલા ઊસ વક્ત તક નહીં ઊકતાએગા જબ તક કે તુમ ના ઊકતા જાઓ.''

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો દીનમેં વહી ચીજ પસંદ થી જીસ પર હંમેશગી કી જાએ. અબુ ઊસામકી રિવાયતમેં હૈ કે,'વો ઔરત બનુ અસદસે થી.'

બાબ :- ૨૫૬ નમાઝ, તિલાવત યા ઝિક્ર કે દરમ્યાન ઊંઘને કે હુકમ કે બયાનમેં.

૧૭૩૨ : હજરત આએશહ સિદ્દીકહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ તુમમેંસે કીસી શખ્શકો નમાઝમેં ઊંઘ આએ તો વો સો જાએ, યહાં તક કે ઊસકી ઊંઘ જાતી રહે. ક્યું કે જબ તુમમેંસે કીસી શખ્શકો નમાઝ કે દૌરાન ઊંઘ આએગી તો વો મુમકિન હૈ કે, અપને આપ કે લિયે દુઆ કરનેકી બજાએ ખુદકો બુરા ભલા કહેને લગે.''

૧૭૩૩ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ તુમમેંસે કોઇ શખ્શ રાતકો કુરઆન પઢ કે ઔર ઊસકી જુબાન પર કુરઆન અટકને લગે ઔર વો સમઝ ના શકે કે વો કયા પઢ રહા હૈ તો લેટ જાએ.''

કિતાબુલ ફઝાઇલે કુરઆન

કુરઆન કરીમ ઔર ઉસ કે મુતાલ્લિકાત કે ફઝાઇલકા બયાન.

બાબ ૨૫૭ : :- કુરઆન કરીમકો યાદ રખનેકા હુકમ.

૧૭૩૪ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને રાતકો મસ્જીદમેં એક શખ્શસે કુરઆન કરીમ સુના. આપને ફરમાયા,''અલ્લાહ ત્આલા ઇસ શખ્શ પર રહમ ફરમાએ, ઉસને મુજે, ફલાં-ફલાં આયત યાદ દિલા દી. જીસકો મૈં ફલાં-ફલાં સુરતમેં છોડ દેતા થા.''

૧૭૩૫ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હા બયાન કરતી હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મસ્જીદમેં એક શખ્શસે કુરઆન સુના તો આપને ફરમાયા,''અલ્લાહ ત્આલા ઇસ પર રહમ ફરમાએ ઇસને મુજે એક આયત યાદ દિલાદી જો મુજસે ભુલાઇ જા ચુકી થી.''

૧૭૩૬ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર રદીઅલ્લાહો ત્આલા અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઇર્શાદ ફરમાયા,''કુરઆન કરીમકો હિફ્ઝ કરનેવાલેકી મિસાલ ઊંટ જૈસી હૈ જીસકા એક પૈર બંધા હુઆ હો અગર ઉસ કે માલિકને ઉસકા ખયાલ રખ્ખા તો વો રહેગા વરના ચલા જાએગા.''

હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''કુરઆન કરીમ હિફ્ઝ કરનેવાલેકી મિસાલ ઊંટકી તરહાં હૈં,જીસકા એક પૈર બંધા હુઆ હો, અગર ઉસ કે માલિકને ઉસકા ખયાલ રખ્ખા તો વો રહેગા. વરના ચલા જાએગા.''

૧૭૩૭ : એક ઔર સનદસે હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હો રિવાયતમેં યે ઇજાફા હૈ, કુરઆન કરીમ પઢનેવાલા અગર રાત ઔર દિનકો ઉઠકર પઢતા રહેતા હૈ તો કુરઆન મજીદ યાદ રહેતા હૈ, વરના ભૂલ જાતા હૈ.

૧૭૩૮ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''તુમમેંસે કોઇ શખ્શ યે કહૈ કેમૈં ફલાં-ફલાં આયત ભૂલ ગયા બલ્કે, કુરઆન મજીદને ઇસે ભૂલા દિયા. કુરઆન મજીદકો ખયાલસે યાદ રખો ક્યું કે વો લોગોં કે સીનેસે બંધે હુએ જાનવરકી તરહાં જ્યાદા ભાગને વાલા હૈ.''

૧૭૩૯ : શકીક ફરમાતે હૈ કે, હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા કુરઆન મજીદકો ખયાલસે યાદ રખો. ક્યું કે વો લોગોં કે સીનોંસે બંધે હુએ જાનવરકી બનીસ્બત જ્યાદા ભાગનેવાલા હૈ ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''તુમમેંસે કોઇ શખ્શ યે ના કહૈ કે વો ફલાં આયત ભૂલ ગયા બલ્કે યે કહૈ કે વો ભૂલા દિયા ગયા.''

૧૭૪૦ : શકીક બિન સલમા ફરમાતે હૈ કે, મૈંને હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે સુના ઊન્હોંને ફરમાયા કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમે સુના હૈ આપને ફરમાયા,''કીસી શખ્શ કે લિયે યે બુરી બાત હૈ કે, વો યે કહે કે મૈંને ફલાં-ફલાં સૂરત ભૂલા દી યા ફલાં-ફલાં આયત ભૂલા દી. બલ્કે યું કહે કે વો ભૂલા દિયા ગયા.''

૧૭૪૧ : હજરત અબુ મુસા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''કુરઆન કરીમકો યાદ રખો, કસમ હૈ ઊસ જાતકી જીસ કે કબ્જ-એ-કુદરતમેં મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી જાન હૈ કુરઆન મજીદ રસ્સીયાં તુડાનેવાલે ઊંટકી તરહાં (દિલસે) જ્યાદા નિકલને વાલા હૈ.''

બાબ ૨૫૮ :- ખુશ ઇલ્હાની (મીઠી આવાઝ) કે સાથ કુરઆન મજીદ પઢનેકા ઇસ્તહબાબ.

૧૭૪૨ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''અલ્લાહ ત્આલા કીસી કામ પર ઇસ કદર અજર નહીં દેતા. જીતના નબી કે ખુશ ઇલ્હાની કે સાથ કુરઆન મજીદ પઢને પર અજર અતા ફરમાતા હૈ.''

૧૭૪૩ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૭૪૪ : હજરત અબુ હુરૈરહ બયાન કરતે હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''અલ્લાહ ત્આલા કીસી ચીજ પર ઇસ કદર અજર નહીં અતા ફરમાતા જીતના ખુશ ઇલ્હાની ઔર બલંદ આવાઝસે કુરઆન મજીદ પઢને પર અજર અતા ફરમાતા હૈ.''

૧૭૪૫ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૭૪૬ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''અલ્લાહ ત્આલા કીસી ચીજ પર ઇતના અજર નહીં ઇનાયત ફરમાતા જીતના નબીકી ખુશ ઇલહાની ઔર બલંદ આવાઝસે કુરઆન મજીદ પઢને પર અજર અતા ફરમાતા હૈ.''

૧૭૪૭ : એક ઔર સનદસે ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૭૪૮ : અબ્દુલ્લાહ બિન બુરૈદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, : રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન યા હજરત અબુ મુસા અસઅરીકો આલે દાઊદકી ખુશ આવાઝીસે હિસ્સા મિલા હૈ.''

૧૭૪૯ : રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને અબુ મુસાસે ફરમાયા,''અગર તુમ મુજે કલ રાત દેખતે જબમેં તુમ્હારા કુરઆન સુન રહા થા, ઇસમેં કોઇ શક નહીં કે તુમ્હેં આલે દાઊદકી ખુશ આવાઝીસે હિસ્સા મિલા હૈ.''

૧૭૫૦ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુફદ્દલ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફત્હે મક્કા કે સાલ રાસ્તેમેં અપની સવારી પર સૂરૂ-એ-ફત્હ તિલાવત કી ઔર આપ કિરઅત દોહરાતે રહે, મુઆવિયહ બિન કર્રહ કહેતે હૈ

કે, અગર મુજે યે ખુદ સા નહોતા કે લોગ મુજે ઘેર લેંગે તો મૈં આપકો આપ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી કિરઅત સુનાતા.

૧૭૫૧ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુફદ્દલ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને ફત્હે મક્કા કે દિન દેખા કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ અપની ઊંટની પર સૂરએ ફત્હ પઢ રહે થે. રાવી કહેતે હૈ કે, હજરત ઇબ્ને મુફદ્દલ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કુરઆન પઢા ઔર દોહરાયા, મુઆવિયહ બિન કર્રહ ફરમાતે હૈ કે, અગર મુજે લોગોંકા ખદસા ના હોતા તો મૈં ભી તુમ્હે ઉસી તરહાં પઢકર સુનાતા. જીસ તરહાં હજરત ઇબ્ને મુફદ્દલ રદીઅલ્લાહો અન્હોને નબીએ કરીમ સલ્લલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે રિવાયત કર કે સુનાયા થા.

૧૭૫૨ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૫૯ :- કુરઆન મજીદ પઢને પર સકીનતકા નાઝિલ હોના.

૧૭૫૩ : બરાઅ બિન આઝિબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક શખ્શ સૂર-એ-કહફ પઢ રહા થા ઔર ઉસ કે પાસ એક ઘોડા દો લમ્બી રસ્સીયોંસે બંધા હુઆ થા. અચાનક ઉસ ઘોંડકો એક બાદલને ઢાંપ દિયા, ઔર વો બાદલ ઉસ કે ઇર્દ ગિર્દ ઘૂમને લગા, ઔર આહિસ્તા આહિસ્તા ઉસ કે કરીબ હોને લગા. ઔર ઉસકા ઘોડા ભડકને લગા. સુબ્હાકો વો નબીએ કરીમ સલ્લલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી ખિદમતમેં હાજીર હુઆ ઔર ઉસ વાકીએકા ઝિક્ર કિયા તો આપ સલ્લલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''યે સકિના હૈ જો કુરઆન મજીદકી બરકતસે નાઝિલ હુઇ હૈ. જીસકી વજહસે ઇત્મિનાન હાસીલ હોતા હૈ. ઔર ઉસ કે સાથ ફરીશ્તે ભી હોતે હૈ.''

૧૭૫૪ : હજરત બરાબ બિન આઝિબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક શખ્શ સૂર-એ-કહફ પઢ રહા થા, ઔર યહાં તક કે ઉસ કે ઘરમેં એક જાનવર બંધા હુઆ થા. અચાનક વો જાનવર ભુદકને લગા. ઉસ શખ્શને દેખા કી એક બાદલને ઉસે ઢાંપ દિયા હૈ, ઉસ શખ્શને ઉસ વાકિએકી ઝિક્ર નબીએ કરીમ સલ્લલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે કિયા. તો ફરમાયા,''અય શખ્શ ! પઢતે રહો યે સકીના હૈ જો કુરઆન મજીદકી તિલાવત કે વક્ત નાઝિલ હોતી હૈ.''

૧૭૫૫ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૭૫૬ : હજરત અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, વો એક શબ અપને ખલીહાનમેં કુરઆન મજીદ પઢ રહે થે. અચાનક ઉનકી ઘોડી કુદને લગી, ઉન્હોંને પઢા તો વો ફિર કુદને લગી, ઉન્હોંને ફિર પઢા તો વો ફિર કુદને લગી, વો ફરમાતે હૈ કે, મુજે ડર લગને લગા કે કહીં યે ઘોડી યાહ્યા (જો ઉનકા બચ્ચા થા)કો કુચલ ના દે. ઇસલિયે મૈં ઘોડી કે પાસ જાકર ખડા હો ગયા. તો ક્યા દેખતા હું કે એક સાયબાન મેરે સર પર હૈ.ઔર ઉસમેં ચરાગકી તરહાં કુછ ચીજેં રોશન હૈ. વો સાયબાન ઉપર ચઢને લગા, યહાં તક કે મેરી નજરોંસે ઓઝલ હો ગયા.

સુબ્હકો મૈં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ખિદમતમેં હાજીર હુઆ,ઔર અર્ઝ કિયા, યા રસૂલુલ્લાહ ! કલ શબ મૈં અપને ખલીયાનમેં કુરઆન મજીદ પઢ રહા થા કે અચાનક મેરી ઘોડી બિદકને લગી.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અય ઇબ્ને ખુદર ! પઢતે રહા કરો.''

ઊન્હોંને કહા,''મૈં પઢતા રહા, વો ફિર બિદકને લગી.''

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને ફિર ફરમાયા,''અય ઇબ્ને ખુદર ! પઢતે રહા કરો.''

ઊન્હોંને કહા,''મેં પઢતા રહા, વો ફિર કુદને લગી.''

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફિર ફરમાયા,''અય ઇબ્ને ખુદર ! પઢતે રહો.''

ઊન્હોંને કહા,''મૈં વાપસ ચલા ગયા ઔર યાહ્યા (ઘોડેકે) પાસ થા. મુજે ખતરા મહેસૂસ હુઆ (કે કહીં યે યાહ્યાકો કુચલ ના દે) મૈંને દેખા કે સાયબાનકી તરહાં કુછ ચીજ હૈ જીસમેં કુછ ચીજ ચિરાગોંકી તરહાં હૈ, વો આસમાનકી તરફ ચઢ રહી હૈ, યહાં તક કે મેરી નજરસે ઓઝલ હો ગઇ.''

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''યે ફરિશ્તે થે જો તુમ્હારા કુરઆન સુન રહે થે.અગર તુમ સુબ્હ તક પઢતે રહે તો તો દૂસરે લોગ ભી ઊન્હેં દેખ લેતે. ઔર યે ઊનસે છૂપે હુએ ના રહે શકતે.''

૧૭૫૭ : હજરત અબુ મુસા અસઅરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો મુઅમીન કુરઆન કરીમ પઢતા હૈ, ઊસકી મિસાલ તરંજ કી તરહાં હૈ. જો ખુશ્બુ પસંદીદા ઔર જીસકા સ્વાદ ખુશગવાર હૈ. ઔર જો મુઅમીન કુરઆન કરીમ નહીં પઢતા ઊસકી મિસાલ ખજુર કે જૈસી હૈ જીસમેં ખુશ્બુ તો નહીં હૈ લેકીન ઝાયકા મીઠા હૈ, ઔર જો મુનાફિક કુરઆન કરીમ પઢતા હૈ ઊસકી મિસાલ રેહાન કે જૈસી હૈ જીસકી ખુશ્બુ અચ્છી હૈ લેકીન ઝાયકા કળવા હૈ. ઔર જો મુનાફિક કુરઆન મજીદ નહીં પઢતા ઊસકી મિસાલ હન્જલ (કલોની) કે ફલ કે જૈસી હૈ જીસમેં ખુશ્બુ ભી નહીં ઔર સ્વાદ કડવા હૈ.''

૧૭૫૮ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૬૦ :- હાફિઝે કુરઆનકી ફઝીલત.

૧૭૫૯ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો શખ્શ કુરઆન મજીદમેં માહિર હો, વો ઊન ફરીશ્તોં કે સાથ રહેતા હૈ જો મુઅજજઝ ઔર બુઝુર્ગ હૈ ઔર જો લિખતે હૈ (નામ-એ આમાલ યા લૌહે મહફુઝ પર લિખતે હૈ વો ફરીશ્તે) ઔર જીસ શખ્શકો કુરઆન મજીદ પઢનેમેં દુશ્વારી હોતી હૈ ઔર અટક અટક કર પઢતા હૈ ઊસે દો અજર મિલતે હૈ.''

૧૭૬૦ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૬૧ :- અફ્ઝલકા મફ્ઝૂલ કે સામને કુરઆન મજીદ પઢનેકા બયાન.

૧૭૬૧ : હજરત અનસ બિન માલિકસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને હજરત ઊબય બિન કઅબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે ફરમાયાકે, અલ્લાહ ત્આલાને મુજે હુકમ દિયા હૈ કે,''મૈં તુમ્હારે સામને કુરઆન મજીદ પઢું.''

ઊન્હોને અર્ઝ કિયા,''ક્યા અલ્લાહ ત્આલાને આપસે મેરા નામ લિયા થા ?''

આપને ફરમાયા,''હાં !અલ્લાહ ત્આલાને મુજે તુમ્હારા નામ લિયા થા. રાવીકા બયાન હૈ કે, યે સુનકર હજરત ઊબય બિન કઅબ રદીઅલ્લાહો અન્હો રોને લગે.''

૧૭૬૨ : હજરત અનસ બિન માલિકસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલલ્લાહસલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને હજરત ઊબય બિન કઅબ રદીઅલ્લાો અન્હોસે ફરમાયા,''અલ્લાહ ત્આલાને મુજે હુકમ દિયા હૈ કે, મૈં તુમ્હારે સામને લમ યકુનીલ્લઝીના કફરૂ પઢું. હજરત ઊબય બિન કઅબ રદીઅલ્લાહો અન્હોને અર્ઝ કિયા, કયા અલ્લાહ ત્આલાને આપસે મેરા નામ લિયા હૈ ?

આપને ફરમાયા,''હાં.

હજરત ઊબય બિન કઅબ રદીઅલ્લાહો અન્હો (યે સુનકર) રોને લગે.

૧૭૬૩ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૬૨ :- કુરઆન મજીદ સુનનેકી ફ્ઝીલત ઔર કુરઆન મજીદ સુનતે વક્ત રોના.

૧૭૬૪ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને મુજસે ફરમાયા,''મેરે સામને કુરઆન મજીદ પઢો.

ઇબ્ને મસઊદને ફરમાયા,''યા રસૂલુલ્લાહ !મૈં આપ કે સામને કૈસે કુરઆન મજીદ પઢું જબ કે કુરઆન મજીદ આપ પર નાઝિલ હુઆ હૈ ?''

આપને ફરમાયા,''મૈં ચાહતા હું કી કીસી ઔરસે કુરઆન મજીદ સુનું.''

મૈંને સૂર-એ-નીશા પઢની શરૂ કી યહાં તક કે મૈં ઇસ આયત પર પહોંચા. 'ફકયફા ઇઝા જીઅના..... હા ઊલાએ-શહીદા.'

તરજુમા :- ઊસ વક્ત કયા હાલ હોગા જબ હમ હર ઊમ્મતસે એક ગવાહ લાએંગે, ઔર આપકો ઊન તમામ પર ગવાહ બના લાએંગે.

મૈંને ખુદ સર ઊઠાકર દેખા યા કિસીને મુજે ટહુકા દિયા તબ મૈંને સર ઊઠા કર દેખા તો આપકી આંખોસે આંસુ જારી થે.

૧૭૬૫ : એક ઔર સનદસે ભી યે રિવાયત મૌજુદ હૈ ઔર ઇસમેં યે ઇજાફા હૈ કે, જબ આપને મુજસે કુરઆન મજીદ પઢને કે લિયે ફરમાયા ઊસ વક્ત આપ મિમ્બર પર થે.

૧૭૬૬ : હજરત ઇબ્રાહિમસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે ફરમાયા,''મુજે કુરઆન મજીદ સુનાઓ.''

મૈંને અર્ઝ કયા,''મૈં આપકો કૈસે કુરઆન મજીદ સુનાઊં જબ કે કુરઆન મજીદ આપ પર નાઝિલ હુઆ હૈ ?''

આપને ફરમાયા,''મૈં ઇસ બાતકો પસંદ કરતા હુ કે મૈં કીસી ઔરસે કુરઆન મજીદ સુનું.''

મૈંને આપકો સૂર-એ-નિશાકી ઇબ્તદાઇ આયત સુનાઇ જબ મૈં ઇસ આયત પર પહોંચા, ''ફકયફા..... શહીદા.''

તરજુમા :- ઊસ વક્ત કયા હાલ હોગ જબ હમ હર ઊમ્મતસે એક ગવાહ લાએંગે ઔર આપકો ઊન તમામ પર ગવાહ બનાએંગે ?

તો સરકારે દો આલમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ રોને લગે.

૧૭૬૭ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હો ફરમાતે હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''મૈં ઊસ વક્ત ગવાહ થા જબ તક મૈં ઊન કે દરમ્યાન રહા.''

હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,''મૈં હમ્સમેં થા. મુજસે લોગોંને કહા હમેં કુરઆન મજીદ સુનાઇયે. મૈંને ઊનહેં સૂર-એ-યુસુફ સુનાઇ. ઊનમેંસે એક શખ્શને કહા, સૂર-એ-યુસુફ ઇસ તરહાં નાઝિલ નહીં હુઇ. મૈંને કહા, તુમ પર અફસોસ હોતા હૈ, મૈંને યે સૂરત (ઇસી તરહાં પઢકર) રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો સુનાઇ થી.''

ઊસને કહા,''ચલો ઠીક હૈ.''

જીસ વક્ત મૈં ઊસસે બાત કર રહા થા, મૈંને અચાનક ઊસ કે મુંહસે શરાબકી બદબુ મહેસૂસ કી. મૈંને કહા, ''તુ શરાબ પીતા હૈ ઔર અલ્લાહકી કિતાબકી તકઝીબ કરતા હૈ તુજે યહાંસે જાને નહીં દુંગા. યહાં તક કે તુજ પર શરાબ પીને કે બદલે હદ લગાદું.'' ફિર મૈંને ઊસે કોંડે લગાએ.

૧૭૬૮ : એક ઔર સનદસે ભી યે હદીષ મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૬૩ :- નમાઝમેં કુરઆન મજીદ પઢને ઔર ઊસકો શીખનેકી ફઝીલત.

૧૭૬૯ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''કયા તુમમેંસે કીસી શખ્શકો યે પસંદ હૈ કે, જબ વો ઘર જાએ તો વહાં તીન હામેલા ઊંટનીયાં મૌજુદ હો, જો નિહાયત બડી ઔર ફરબા હો ?''

હમને અર્ઝ કિયા,''યકીનન !''

આપને ફરમાયા,''જીન તીન આયતોંકો તુમમેંસે કોઇ શખ્શ નમાઝમેં પઢતા હૈ વો તીન આયતેં, બડી ઔર ફરબા ઊંટનીયોંસે બહેતર હૈ.''

૧૭૭૦ : હજરત ઊકબહ બિન આમીર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ તશરીફ લાએ (ઊસ વક્ત) જબ કે હમ ચબુતરે પર (બૈઠે) થે.

આપને ફરમાયા,''તુમમેંસે કીસીકો યે પસંદ હૈ કે, વો બતખાન (મદીના શહેરકી પથરીલી જગહ) યા અકીક (બજાર) જાએ ઔર વહાંસે બગૈર કીસી ગુનાહ ઔર કત્લ-રહમી કે બડે બડે કોહાન વાલી ઊંટનીયાં લે આએ ?''

હમને અર્ઝ કિયા, યા રસૂલુલ્લાહ ! હમ સબકો યે બાત પસંદ હૈ.''

આપને ફરમાયા,''તો ફિર તુમમેંસે કોઇ શખ્શ સુબ્હા મસ્જીદમે ક્યું નહીં જાતા તા કે કુરઆન મજીદકી દો આયતેં ખુદ શિખે યા કિસીકો શિખાએ ?''

ઔર યે દો આયતે (શિખના યા શિખાના) ઊન દો ઊંટનીયોંસે બહેતર હૈ, ઔર તીન (આયતેં) તીન (ઊંટનીયોં)સે બહેતર હૈ, ઔર ચાર, ચારસે, ઔર યહાં તકકે, આયતોંકી તાઅદાદ ઊંટનીયોંકી તાઅદાદસે બહેતર હૈ. (ચાહે જીતની જ્યાદા હો)

બાબ ૨૬૪ :- કુરઆન મજીદ ઔર સુરએ-બકરહ પઢનેકી ફઝીલત.

૧૭૭૧ : હજરત અબુ ઊમામા બાહિલી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''કુરઆન શરીફ પઢહાં કરો ક્યું કે વો આપને પઢનેવાલોંકી કયામત કે દિન શફાઅત કરેગા. ઔર દો રોશન સૂરતોંકો પઢહા કરો. સૂર-એ-બકરહ ઔર સૂર-એ-આલે ઇમરાન ક્યું કી, વો કયામત કે દિન ઇસ તરહાં આએંગી જીસ તરહાં, દો બાદલ હોં યા, દો સાએબાન હોં, યા દો ઊડતે હુએ પરીંદોકી કતારે હોં ઔર વો અપને પઢનેવાલોંકી વકાલત કરેંગી.સૂરએ બકર પઢહાં કરો, ઊસકા પઢહના બરકત હૈ ઔર ના પઢના હસરત હૈ, જાદુગર ઊસ કે હસૂલકી ઇસ્તેતાઅત નહીં રખતે.

૧૭૭૨ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૭૭૩ : નવાસ બિન સુલૈમાન કલાબી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''કયામત કે દિન કુરઆન મજીદ ઔર ઊસ પર અમલ કરનેવાલોંકો લાયા જાએગા. ઊન કે આગે સૂર-એ-બકર ઔર સુર-એ આલે ઇમરાન હોંગી.''

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઇન સૂરતોં કે લિયે તીન મિસાલેં બયાન ફરમાઇ, જીનકો મૈં આજતક નહીં ભૂલા.''

ફરમાયા,''વો ઐસી હૈ જૈસે દો બાદલ હોં, યા દો સ્યાહ સાએબાન હોં, જીન કે દરમ્યાન રોશની હો યા સફ બાંધે હુએ દો પરીંદોકી કતારેં હોં, વોહ અપને પઢને વાલોંકી વકાલત કરેંગી.''

કયામત કે દિન અપને પઢનેવાલોંકી શફાઅત કરેગા. ઔર દો રોશન સૂરતોંકો પઢહા કરો, સૂર-એ-બકર ઔર સૂર-એ-આલે ઇમરાન, ક્યું કે વો કયામત કે દિન ઇસ તરહાં આએંગી જીસ તરહાં, દો બાદલ હોં યા દો સાએબાન હોં, યા દો ઊડતે હુએ પરીંદોકી કતારે

હો, ઔર વોહ અપને પઢનેવાલેકી વકાલત કરેંગી. સૂર-એ-બકર પઢાં કરો ઉસકા પઢના બરકત હૈ ઔર ના પઢના હસરત હૈ. જાદુગર ઇસ કે હસૂલકી ઇસ્તેતાઅત નહીં રખતે.

એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

નવાસ બિન સઆન રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,

બાબ ૨૬૫ :- સૂર-એ-ફાતેહા ઔર સૂર-એ-બકરહકી આખરી આયતકી ફઝીલત.

૧૭૭૪ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હજરત જીબ્રીલ અતયહિસ સલામ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ કે પાસ બૈઠે થે કે અચાનક રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને એક આવાઝ સુની, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને સર ઉપર ઉઠાયા.હજરત જીબ્રીલ અલયહિસસલામને કહા,''યે આસમાનકા એક દરવાજા હૈ, જીસકો સિર્ફ આજ ખોલા ગયા હૈ, આજસે પહેલે કભી નહીં ખોલા ગયા, ફિર ઉસસે એક ફરીશ્તા નાઝિલ હુઆ.''

હજરત જીબ્રીલ અલયહિસસલામને ફરમાયા,''યે ફરીશ્તા જો આજ નાઝિલ હુઆ હૈ યે આજસે પહેલે કભી નહીં નાઝિલ હુઆ.''

ઉસ ફરીશ્તેને સલામ કિયા, ઔર કહા'' આપકો ઉન દો નૂરોંકી બશારત હો જો આપકો દિયે ગયે એક સૂર-એ-ફાતેહા ઔર દૂસરા સૂર-એ-બકરહકા આખિરી હિસ્સા આપ ઉનમેંસે જો હુરૂફભી પઢેંગે આપકો ઉસકા મુસ્દાક મિલ જાએગા.''

૧૭૭૫ : અબ્દુર્રહમાન બિન યઝીદ બયાન કરતે હૈ કે,''મૈં બયતુલ્લાહ કે કરીબ હજરત અબુ મસઊદ રદીઅલ્લાહો ત્આલા અન્હોંસે મિલા, ઔર મૈંને કહા કે, સૂર-એ-બકરહકી દો આયતોંકી ફઝીલતમેં આપસે રિવાયત કરદહ એક હદીષ સુની હૈ.''

ઉન્હોંને ફરમાયા,''હાં.

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો શખ્શ રાતકો સૂર-એ-બકરહકી આખરી દો આયતેં પઢ લેગા. વો ઉકો કાફી હોંગી.'' (યાને યે આયતેં નાગહાની મશાએબ, શયતાનકી ફિત્ના અંગેઝીસે બચાએગી)

૧૭૭૬ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી એક હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૭૭૭ : હજરત અબુ મસઊદ અન્સારી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો શખ્શ સૂર-એ-બકરહકી આખિરી દો આયતેં રાતમેં પઢલે, વો ઉસે કાફી હોંગી.'' અબ્દુર્રહમાન (જો રાવી હૈ હદીષકે) ફરમાતે હૈ કે,''મૈં એક બાર હજરત અબુ મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોકો મિલા જબ કે વો બયતુલ્લાહકા તવાફ કર રહે થે, મૈંને ઉનસે (ઇસ હદીષ કે મુતાઅલ્લીક) દરયાફત કિયા તો ઉન્હોંને નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે રિવાયત કર કે યહી હદીષ બયાન કી.''

૧૭૭૮ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ હજરત અબુ મસ્ઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હુઇ હૈ.
૧૭૭૯ : અબુ મસ્ઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે ઐસી હી એક ઔર હદીષ મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૬૬ :- સૂર-એ-કરુફ ઔર આયતલ કુર્સીકી ફઝીલત.

૧૭૮૦ : હજરત અબુ દરહા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો શખ્શ સૂર-એ-કહફકી પહેલી દસ આયતેં યાદ કરલેગા વો દજ્જાલસે મહેફુઝ રહેગા.''
૧૭૮૧ : એક ઔર સનદસે મન્કુલ હદીષમેં ષોઅબાસે રિવાયત હૈ કે, 'સૂર-એ-કહફકી આખરી દસ આયતે.

ઔર હમ્મામને ફરમાયાકે, પહલી દસ આયતેં જૈસા કી હિસામને કહા હૈ.'
૧૭૮૨ :હજરત ઊબૈ બિન કાઅબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''અય અબુલ મન્ઝર ! કયા તુમ જાનતેહો કે તુમ્હારે નજદીક કિતાબુલ્લાહકી સબસે અઝીમ આયત કૌનસી હૈ ?''

મૈંને અર્ઝ કિયા, ''અલ્લાહ ઔર ઊસ કે રસૂલ હી જાનતે હૈ.''

આપને ફરમાયા,''કયા તુમ્હારે નજદિક કિતાબુલ્લાહકી સબસે અઝીમ આયત કૌનસી હૈ ?''

મૈંને કહા,''અલ્લાહો લા-ઇલાહા ઇલ્લા હોવલ હય્યુલ કય્યુમ.''

આપને મેરે સીને પર હાથ માર કર કહા,''અય અબુલ મન્ઝર ! તુમ્હેં યે ઇલ્મ મુબારક હો.''

બાબ ૨૬૭ :- સૂર-એ-કુલહો વલ્લાહો અહદકી ફઝીલત.

૧૭૮૩ : હજરત અબુ દરદા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''કયા તુમમેંસે કોઇ શખ્સ હર રાત એક તિહાઇ કુરઆન નહીં પળહ શકતા ?''

સહાબાને અર્ઝ કિયા,''તિહાઇ કુરઆન મજીદ કીસ તરહાં પળહેગા ?''

આપને ફરમાયા,''કુલહોવલ્લાહો અહદ, તિહાઇ કુરઆન મજીદ કે બરાબર હૈ.''
૧૭૮૪ : હજરત કતાદહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''અલ્લાહ ત્આલાને કુરઆન મજીદ કે તીન હિસ્સે કિયે હૈ, ઔર કુલ હોવલ્લાહો અહદ ઊનમેંસે એક હિસ્સા હૈ.''
૧૭૮૫ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અનહોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''તુમ સબ જમ્અ હો જાએ તા કે મૈં તુમ્હારે સામને એક તિહાઇ કુરઆન મજીદ પઢું.''

તો જીન્હેં જમ્અ હોના થા વો જમ્અ હો ગએ, ફિર નબીએ કરીમ બાહર તશરીફ લાએ, (સલલ્લલાહો અલયહે વ સલ્લમ) ઔર આપને કુલહોવલ્લાહો અહદ પળહી ઔર

અંદર તશરીફ લે ગએ, હમ એક દૂસરેસે કહેને લગે, શાયદ આસમાનસે કોઇ ખબર આ ગઇ હૈ જીસ વજહસે આપ અંદર તશરીફ લે ગએ.

ફિર નબીએ કરીમ બાહર તશરીફ લાએ, સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ઔર આપને ફરમાયા,''મૈંને તુમસે કહા થા કે મૈં તુમ પર તિહાઇ કુરઆન પઢુંગા, સુનો ! યે સૂરત તિહાઇ કુરઆન કે બરાબર હૈ.''

૧૭૮૬ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ હમારે પાસ તશરીફ લાએ, ઔર આપને ફરમાયા''મૈં તુમ્હારે સામને એક તિહાઇ કુરઆન મજીદ પઢુંગા, ઔર આપને કુલહોવલ્લાહો અહદ પઢી.''

૧૭૮૭ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલમને એક શખ્શકો એક લશ્કરકા અમીર બનાકર ભેજા વો અપને સાથીયોંકી ઇમામત કરતે થે ઔર હર સૂરત કે બાદ કુલહોવલ્લાહકી સૂરત પઢતે થે. જબ લશ્કર વાપર આયા તો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે ઇસકા ઝિક્ર કિયા.

આપને ફરમાયા,''ઉસ શખ્શસે પુછો, વો ઐસા ક્યું કરતા થા ?''

જબ ઉનસે પૂછા ગયા તો, ઉન્હોને કહા, ચૂંકી ઇસ સૂરતમેં, રહમાનકી શિફ્ત હૈ ઇસ લિયે મૈં ઇસે પઢનેસે મુહબ્બત કરતા હું. રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''ઉસસે કહે દો કે અલ્લાહ ત્આલા ભી ઉસસે મુહબ્બત કરતા હૈ.''

બાબ ૨૬૮ : :- મુઅવ્વઝતૈન (સૂરએ-ફલક ઔર સૂર-એ-નાસ) પઢનેકી ફઝીલત.

૧૭૮૮ : હજરત ઉકબહ બિન આમિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''કયા તુમ્હે નહીં માલુમ કે આજરાત ઐસી આયત નાઝીલ હુઇ હૈ જૈસી કભી નહીં દેખી ગઇ ! કુલ આઉઝો બે રબ્બીલ ફલક ઔર કુલ આઉઝો બે રબ્બીનનાસ.''

૧૭૮૯ હજરત ઉકબહ બિન આમિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''આજ મુજ પર ઐસી આયત નાઝિલ હુઇ હૈ કે, ઐસી આયત કભી નહીં દેખી ગઇ.

કુલ આઉઝો બે રબ્બીન-નાસ,,કુલ આઉઝો બે રબ્બીલ ફલક.''

૧૭૯૦ : : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૬૯ :- કુરઆન મજીદ પર અમલ કરનેવાલે ઔર ઉસકી તાલીમ દેનેવાલેકી ફઝીલત

૧૭૯૧ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''દો આદમીયોં કે સિવા ઔર કિસી પર રશ્ક નહીં કરના ચાહિયે, એક વો શખ્શ જીસે અલ્લાહ ત્આલાને કુરઆન મજીદ અતા કિયા ઔર વો રાત ઔર દિન ઉસકી તિલાવત કરતા હો. દુસરે વો શખ્સ જીસકો અલ્લાહ ત્આલાને માલ અતા ફરમાયા હો ઔર વો રાત ઔર દિન ઉસ માલકો ખર્ચ કરતા હો.''

૧૭૯૨ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''દો આદમીયોં કે સિવા ઔર કિસી પર રશ્ક કરના નહીં ચાહિયે, એક વો શખ્શ જીસે અલ્લાહ ત્આલાને કિતાબ (કુરઆન મજીદકા ઇલ્મ) અતા કિયા ઔર વો શખ્શ રાત દિન ઉસકી તિલાવત કરતા રહેતા હો. ઔર એક વો શખ્શ જસે અલ્લાહ ત્આલાને માલ દિયા હો ઔર વો શખ્શ રાત દિન ઉસ માલસે સદકા કરતા રહેતા હો.''

૧૭૯૩ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''દો આદમીયોં કે સિવાય ઔર કીસી પર રશ્ક નહીં કરના ચાહિયે, એક વો શખ્શ જીસે અલ્લાહને માલ અતા ફરમાયા ઔર ઉસે રાહે ખુદામેં માલ ખર્ચ કરનેકી તૌફિક અતા ફરમાઇ, દૂસરા વો શખ્શ જીસે અલ્લાહ ત્આલાને ઇલ્મ (કુરઆનકા) અતા કિયા ઔર વો ઉસ કે મુતાબિક ફૈસલે કરતા હૈ ઔર લોગોંકો તાલીમ દેતા હૈ.''

૧૭૯૪ : આમીર બિન વાસેલહસે રિવાયત હૈ કે, નાફેઅ બિન અબ્દુલ હારીષ ને હજરત ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે ઉસ્ફાનમેં મુલાકાતકી હજરત ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ઉન્હેં મક્કાકા હાકિમ મુકર્રર કરનેકા હુકમ દિયા હુઆ થા. આપને પૂછા,''આપને કીસીકો મક્કાકા હાકિમ બનાયા હુઆ હૈ ?''

જવાબ દિયા,''ઇબ્ને અબઝીકો.''

પુછા,''ઇબ્ને અબઝી કૌન હૈ ?''

જવાબ દિયા,''હમારે ગુલામોંમેંસે એક ગુલામ હૈ.''

ફરમાયા,''તુમને ગુલામકો ઊન પર હાકિમ બના દિયા ?''

ઊન્હોંને કહા,''વો કુરઆન મજીદકા કારી હૈ ઔર ફરાઇઝકા ઇલ્મ રખતા હૈ.''

હજરત ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''સુનો તુમ્હારે નબીને કયા ફરમાયા હૈ, અલ્લાહ ત્આલા ઇસ કુરઆન મજીદસે કુછ લોગોંકો ઇઝઝત દેતા હૈ, ઔર કુછ લોગોંકો ઝિલ્લતમેં મુબ્તિલા કર દેતા હૈ.''

૧૭૯૫ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હદીષ મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૭૦ :- કુરઆન મજીદ કે સાત હુરૂફોં પર નાઝિલ હોનેકા મતલબ (લુગાત કે સાત તરીકે)

૧૭૯૬ : હજરત ઊમર બિન ખત્તાબ રદીઅલ્લાહો અન્હો ફરમાતે હૈ કે, એક દિન મૈંને હકીમ બિન હમ્મામકો દેખા કે વો સૂર-એ-ફુરકાનકો ઊન અલ્ફાઝ કે સાથ નહીં પઢતે થે જીન અલ્ફાઝ કે સાથ મૈં પઢતા હું, ઔર જીન અલ્ફાઝ કે સાથ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મુજે તાલીમકી થી. અન કરીબ કે મૈં ઊનકો (ગિરફત કરનેમેં) જલ્દી કરતા, લેકીન મૈંને ઊનકો નમાઝસે ફારીગ હોને દિયા, ફિર મૈં ઊનકો ચાદરસે પકડકર ખિંચતા હુઆ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ખિદમતમેં લે આયા.

મૈંને અર્ઝ કિયા,''યા રસૂલુલ્લાહ ! મૈંને ઇનકો સૂર-એ-ફુરકાન ઊન અલ્ફાઝ કે સાથ પઢતે સુના હૈ જીન અલ્ફાઝ કે સાથ પઢનેકી આપને મુજે તાલીમ નહીં દી હૈ.''

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''ઇસકો છોડ દો ?''

ફિર ઊનસે ફરમાયા,''આપ પઢો.''

ઊન્હોંને ઊસી તરહાં વો સૂરત પઢી જીસ તરહાં મૈં ઊનસે સુન ચુકા થા.

રસુલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''યે સૂરત ઇસી તરહાં નાઝિલ હુઇ હૈ.''

ફિર મુજસે ફરમાયા,''પઢો. મૈંને વો સૂરત પઢી.''

આપને ફરમાયા,''ઇસી તરહાં (યે સૂરત) નાઝિલ હુઇ હૈ.''

ફિર આપને ફરમાયા,''યે કુરઆન સાત હુરૂફ પર નાઝિલ હુઆ હૈ જીસ તરહાં તુમ્હેં આસાન લગે પઢો.''

૧૭૯૭ : હજરત ઊમર ઇબ્ને ખત્તાબ રદીઅલ્લાહો અન્હો ફરમાતે હૈ કે, મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી જીન્દગીમેં હકીમ બિન હમામકો સૂરએ ફુરકાન ઇસ તરહાં પઢતે હુએ સુના...

ઇસ કે બાદકી બાકી હદીષ ઉપર વાલી હદીષ કે જૈસી હી હૈ ઇસમેં યે ઇજાફા હૈ કે, 'અન કરીબ કે મૈં ઊસકો હાલતે નમાઝમેં હી ઘસીટત હુઆ લાતા લેકીન મૈંને ઊસ કે સલામ ફેરને તક સબ્ર કિયા.'

૧૭૯૮ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી એક હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૭૯૯ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''હજરત જીબ્રીલ અલયહિસસલામને મુજે એક હુરૂફ પર કુરઆન મજીદકી તાલીમ દી, (હુરૂફ-લુગાત) મૈંને ઊન્હેં જ્યાદહ હુરૂફ કે લિયે કહા, વો જ્યદ્દા (લુગાત પર કુરઆન) કરતે રહે, યહાં તક કે સાત હુરૂફ તક, કુરઆન મજીદકી તિલાવત હો ગઇ.''

ઇબ્ને સિહાબકા કૌલ હૈ કે, મુજે માલુમ હુઆ હૈ કે, ઇન સાત હુરૂફોંકા માઅના વાહિદ હોતા હૈ, ઔર ઇનમેં હરામ ઔર હલાલ કે લિહાજસે કોઇ ઇખ્તેલાફ નહીં હોતા.

૧૮૦૦ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત મન્કુલ હૈ.

૧૮૦૧ : હજરત ઊબય બિન કઅબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,''મૈં મસ્જીદમેં થા, એક શખ્શ આકર નમાઝ પઢને લગા, ઔર નમાઝમેં કુરઆન મજીદકી ઐસી કિરઅતકી જીસકી મુજે જાનકારી નહીં થી, ફિર એક દૂસરા શખ્શ આયા ઊસને એક ઔર તરહસે કુરઆન મજીદ પઢના શરૂ કર દિયા. જબ હમ નમાઝસે ફારીગ હો ગએ તો હમ સબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી ખિદમતમેં હાઝીર હુએ.''

મૈંને અર્ઝ કિયા,''ઇસ શખ્શને ઇસ તરહાં કુરઆન મજીદ પઢા, જીસકી મુજે જાનકારી નહીં થી. ઔર દુસરા શખ્શ આયા તો ઊસને એક ઔર તરીકેસે કિરઅત કી.''

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ઊન દોનોંકો પળહનેકા હુકમ દિયા, ઊન્હોંને પળહકર સુનાયા, ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને દોનોંકો સહી કરાર દિયા. જીસસે મેરે દિલમે (આપ કે લિયે) તકઝીબ પૈદા હુઇ જો જમાના-એ-જાહિલિય્યતમેં નહીં થી. જબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મેરા યે હાલ દેખા તો, મેરે સીને પર હાથ મારા જીસસે મૈં પસીના પસીના હો ગયા. ઔર મુજ પર ખૌફે ઇલાહીકી ઐસી કૈફિયત તારી હો ગઇ જૈસે કે મૈં અલ્લાહ ત્આલાકો દેખ રહા હું.

ફિર આપને મુજસે ફરમાયા,''અય ઊબય ! મુજે પહેલે ફરમાયા ગયા થા કે, મૈં એક હુરૂફ પર કુરઆન મજીદકી કીરઅત કરું. મૈંને અલ્લાહ ત્આલાસે અરજ કી મેરી ઊમ્મત પર આસાની ફરમા, ફિર મુજે દો હુરૂફો પર પળહનેકા હુકમ દિયા ગયા. ફિર મૈંને ફિરસે અરજ કિયા, મેરી ઊમ્મત પર આસાની ફરમા, ફિર મુજે તીસરી બાર સાત હુરૂફોં પર પળહનેકા હુકમ હુઆ ઔર ફરમાયા,''તુમને જીતની બાર ઊમ્મત પર આસાનીકી દુઆ કી હૈ ઊતની બાર કે ઇવઝ તુમ હમસે એક દુઆ માંગ લો.''

મૈંને અર્ઝ કિયા,''અય અલ્લાહ મેરી ઊમ્મતકી મગફેરત ફરમા, અય અલ્લાહ મેરી ઊમ્મતકી મગફેરત ફરમા. ઔર તીસરી દુઆ મૈંને ઊસ દિન કે લિયે મહફુઝ કરલી જીસ દીન સારી મખ્લુક હત્તાકે, હજરત ઇબ્રાહિમ અલયહિસ્સલાતો વસ્સલામ ભી મેરી તરફ મુતવજજેહ હોંગે.''

૧૮૦૨ : હજરત ઊબય બિન કઅબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે,''વો મસ્જીદે હરામમેં બૈઠે થે. કે એક શખ્શને આકર કુરઆન મજીદ પળહા.... '' બાકી હદીષ વૈસી હી હૈ જૈસી ઉપર ગુજરી.

૧૮૦૩ : હજરત ઊબય બિન કઅબ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ, બની ગિફાર કે તાલાબ પર તશરીફ ફરમા થે, આપ કે પાસ હજરત જીબ્રીલ અલયહિસસલામ તશરીફ લાએ, ઔર ફરમાયા,''અલ્લાહત્આલાને આપકો હુકમ દિયા હૈ કે, આપ અપની ઊમ્મતકો એક હુરૂફ પર કુરઆન મજીદ પળહાઇએ.''

આપને ફરમાયા,''મૈં અલ્લાહ ત્આલાસે અફ્વ ઔર મગફેરતકા સવાલ કરુંગા, ઔર યે કે મેરી ઊમ્મત ઇસકી તાકાત નહીં રખેગી.''

હજરત જીબ્રીલ દોબારા આપ કે પાસ આએ ઔર કહા કી ''અલ્લાહ ત્આલા ફરમાતા હૈ કે, આપ અપની ઊમ્મતકો દો હુરૂફો પર કુરઆન પળહાએ.''

આપને ફરમાયા,''મૈં અલ્લાહ પર અફ્વ ઔર મગફેરતકા સવાલ કરુંગા, મેરી ઊમ્મત ઇસકી તાકત નહીં રખેગી.''

હજરત જીબ્રીલ અલયહિસસલામ આપ કે પાસ તીસરી બાર આએ ઔર કહાકે,''અલ્લાહ ત્આલા ફરમાતા હૈ કે, આપ અપની ઊમ્મતકો તીન હુરૂફો પર કુરઆન મજીદ પળહાએ.''

આપને ફરમાયા,''મૈં અલ્લાહસે અફ્વ ઔર મગફેરતકા સવાલ કરુંગા ઔર યે કે મેરી ઊમ્મત ઇસકી તાકાત નહીં રખેગી.''

ફિર જીબ્રીલ અલયહિસસલામ આપ કે પાસ ચૌથી બાર આએ ઔર કહા કે અલ્લાહ ત્આલા ફરમાતા હૈ કે,''આપ અપની ઉમ્મતકો સાત હુરૂફ પર કુરઆન મજીદ પઢાએં, વો જીસ હુરૂફ (લુગાત)મેં ભી કુરઆન મજીદ પઢેગા સહીહ હોગા.''

૧૮૦૪ : ઉબૈદુલ્લાહ બિન મુઆઝસે રિવાયત સનદસે એક ઔર રિવાયત મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૭૧ :- કુરઆન મજીદકો તરતીલ કે સાથ પઢને ઔર એક રકઅતમેં એકસે જ્યાદા સૂરતોંકો પઢનેકી ઇજાજત.

૧૮૦૫ : અબુ વાઇલ ફરમાતે હૈ કે,નુહૈક બીન સિનાન નામકા એક શખ્શ હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી ખિદમતમેં હાજીર હુઆ ઔર કહા,યા અબુ અબુર્રહમાન આપ લફ્ઝકો અલીફ કે સાથ પઢતે હો યા યા.. કે સાથ ? 'યાને મન મા ગયરે આસેનીન' યા 'મન મા ગયરે યાસેનીન'

હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને જવાબ દિયા,''ઇસ લફ્ઝ કે સિવાય કુરઆન મજીદ કે બાકી સારે અલ્ફાઝકી તુમને તહકીક કરલી હૈ ?''

ઊસને કહા,''મૈં મુફ્સ્સલકો એક આયતમેં પઢતા હું.''

હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''તુમ ઇસ તરહાં જલ્દી જલ્દી પઢતે હો જીસ તરહાં શેર પઢ કે જાતે હૈ, બેશક કુછ લોગ કુરઆન પઢતે હૈ ઔર કુરઆન ઊન કે ગલે કે નીચે નહીં ઊતરતા લેકીન કુરઆન મજીદ જબ જહેન-નશીન ઔર રાશિયા હો જાતા હૈ તો ફાયદા પહોંચાતા હૈ, નમાઝ કે અરકાનમેં જ્યાદા ફઝીલત રૂકુઅ ઔર સુજુદકી હૈ ઔર મૈં ઐસી બાહમ મુતમાસીલ સૂરતોંકો જાનતા હું, જીનમેસે એક રકઅતમેં દો દો સૂરતેં મિલાકર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ પઢતે થે.''

ફિર હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હો ખડે હો ગએ ઔર અલકમા ઊન કે પીછે ગએ ફિર બાહર નિકલે ઔર કહા,''મુજે ઊન્હોંને ઇસકી ખબર દી.''

૧૮૦૬ : અબુ વાઇલસે રિવાયત હૈ કે, નુહૈક બિન સિનાન નામી એક શખ્શ હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પાસ આયા.

ઊસ કે બાદકી રિવાયત ઊપર જૈસી હી હૈ ઇસમેં યે ઇજાફા હૈ કે, ફિર અલકમા હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ કે પાસ ગએ, હમને ઊનસે કહા,''હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદસે ઇન સૂરતોં કે મુતાલ્લીક પુછ લો જીનકો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ એક રકઅતમેં મિલા કર પઢતે થે.''

ઊન્હોંને હજરત ઇબ્ને મસઊદકો જાકર પુછા. ફિર હમેં આકર બતાયા.

''વો મુફ્સ્સલકી બીસ સૂરતેં હૈ જો દસ રકઅતમેં પઢી જાતી થી ઔર વો મુસ્હફ ઇબ્ને મસ્ઊદમેં હૈ.''

૧૮૦૭ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત હૈ ઇસમેં યે હૈ કે, હજરત ઇબ્ને મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''મૈં ઊન મુતમાઇલ સૂરતોંકો જાનતા હું, હુઝુર સલ્લલ્લાહો

અલયહે વ સલ્લમ જીનમેંસે દો દો સૂરતોંકો મિલાકર એક રકઅતમેં પઢતે થે.બીસ સૂરતોંકો દસ રકઅતમેં પઢતે થે.''

૧૮૦૮ : અબુ વાઇલસે રિવાયત હૈ કે, એક દિન ફજરકી નમાઝ કે બાદ હમ હજરત મસઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પાસ ગએ. હમને દરવાજે પર ખડે હોકર સલામ કિયા. હમેં અન્દર આનેકી ઇજાજત દી ગઇ. મગર હમ કુછ દેર દરવાજે પર ખડે રહે. યહાં તક કે એક બાંદી આઇ ઔર કહા કે, ''તુમ ક્યું નહીં આતે ?

હમ અન્દર ગએ ઔર દેખા કે ઉન્હોંને (હમે દેખ કર) ફરમાયા,''જબ તુમ્હેં અન્દર આનેકી ઇજાજત દે દી ગઇ થી તો ક્યું તુમ અંદર નહીં આએ ?''

હમને કહા, ''ઔર તો કોઇ બાત નહીં થી હમને સોચા ઘરમેં કોઇ સોયા હુઆ હો.''

હજરત ઇબ્ને મસઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''તુમને ઊમ્મે અબદ કે બેટે કે ઘરવાલોં કે બારેમેં ગલત ગુમાન કિયા, ઇસ કે બાદ ઉન્હોંને ફિર તશ્બીહ પઢની શરૂ કરદી. યહાં તક કે જબ ઉન્હેં ગુમાન હો ગયા કે સૂરજ તુલુઅ હો ગયા હૈ તો, ઉન્હોંને (અપની કનીઝસે) કહા,''જાઓ, દેખો કયા સૂરજ તુલુઅ હો ગયા હૈ ?''

કનીઝ દેખકર આઇ તો સૂરજ તુલુઅ નહીં હુઆ થા. વો ફિર તસ્બીહમેં મશ્ગુલ હો ગએ, ફિર જબ ઊનકો ગુમાન હુઆ કે અબ સૂરજ તુલુઅ હો ગયા હૈ તો ઉન્હોંને કહા,''જાઓ દેખો કયા સૂરજ તુલુઅ હો ગયા હૈ ?''

કનીજ દેખકર આઇ તો સૂરજ તુલુઅ હો ચુકા થા.

આપને કહા,''અલ્લાહ ત્આલાકી હમ્દ હૈ જીસને આજ હમે મુઆફ કિયા.''

રાવીકા બયાન હૈ કે, આપને યે ભી ફરમાયા,''ઔર હમેં હમારે ગુનાહોંકી વજહસે હલાક નહીં કિયા.''

લોગોંમેંસે એક શખ્શને કહા,'મૈંને ગુઝીસ્તા શબ પુરી મુફસ્સલ પઢી હૈ.''

હજરત ઇબ્ને મસઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા,''ઇસ તરહાં પઢી હૈ જીસ તરહાં કોઇ જલ્દી જલ્દી શેઅર પઢતા હો ? બેશક હમન કુરઆન મજીદ સુના હૈ ઔર મુજે વો મુતમાસીલ સૂરતેં યાદ હૈ. જીસે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ પઢાં કરતે થે, અઠ્ઠારહ સૂરતેં મુફસ્સલસે ઔર દો સૂરતેં આલે હામ-મીમ સે. ''

(મુફસ્સલસે મતલબ યા તો ઇનકા ઇન્ફિસાલ કરીબ કરીબ હૈ યા ઇનમેં બીસ્મીલ્લાહકા ફસલ બાર બાર આતા હૈ)

૧૮૦૯ : શકીકસે રિવાયત હૈ કે, બનુ બજીલાસે એક શખ્શ હજરત ઇબ્ને મસઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પાસ આયા, જીસકો નૂહૈક બિન સિનાન કહતે થે, ઔર આકર કહને લગા, મૈં એક રકઅતમેં મુફસ્સલ પઢતા હું.

હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદને ફરમાયા,''તુમ ઇસ તરહાં પઢતે હો જીસ તરહાં શેર પઢતે હૈ ? મૈં ઊન મુતમાસીલ સૂરતોંકો જાનાત હું જીનમેંસે દો સૂરતોંકો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ એક રકઅતમેં પઢાં કરતે થે.

૧૮૧૦ : અબુ વાઇલસે રિવાયત હૈ કે, એક શખ્શ હજરત ઇબ્ને મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે પાસ આયા ઔર કહેને લગા મૈંને આજ રાત એક રકઅતમેં પુરી મુફ્સ્સલ પઢી. હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''તુમને ઇસી તરહાં પઢા જીસ તરહાં શૈર પઢતે હૈ ફિર હજરત ઇબ્ને મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''મૈં ઊન મુતમાસ્સીલ સૂરતોંકો જાનતા હું જીનકો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ મિલા કર પઢતે થે. ફિર હજરત ઇબ્ને મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને મુફ્સ્સલમેંસે બીસ સૂરતોંકા ઝિક્ર કિયા દો-દો સુરતેં એક એક રકઅતમેં.

(૧. અર રહમાન-નજમ ૨. ઇક્તરબ-અલ હાક્કા ૩.તુર-ઝારિયાત ૪. વાક્વિઆ-નૂન ૫. સલ સાઇલ(મઅરીજ)-નાઝેઆત ૬. મુતફ્ફીન - અબસ ૭. મુદ્દસ્સર-મુઝમ્મીલ ૮. હલ અતા (સુરે ઇન્સાન)- લા ઊક્સેમુ (સુરે ક્યામત) ૯. અમ્મા-મુરસલાત ૧૦. સુરે દુખાન- ઇઝશ-શમ્શ ઇસ તરહાં દો-દો સુરતેં એક એક રકઅતમેં મિલા કર પઢતે થે.)

બાબ ૨૭૨ :- કિરઅત કે મુતાઅલ્લીકાત

૧૮૧૧ : અબુ ઇસ્હાકસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને એક શખ્શકો દેખા જીસને અસ્વદ બિન યઝીદસે સવાલ કિયા, જીસ વક્ત કે વો મસ્જીદમેં કુરઆનકી તિલાવત દે રહે થે કે તુમ હલ મિમ મુદ્દક્કિર મેં દાલ પઢતે હો યા ઝાલ.

ઊન્હોને કહા દાલ ઔર બતાયા કે હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે દાલ કે સાથ સુના હૈ.

૧૮૧૨ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ પઢતે થે.

૧૮૧૩ : અલ્કમા ફરમાતે હૈ કે, હમ શામ ગએ તો, હજરત અબુ દરદા રદીઅલ્લાહો અન્હો હમારે પાસ આએ ઔર ફરમાયા,''તુમ્હારે પાસ કોઇ શખ્શ હૈ જો હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી કિરાઅતમેં પઢનેવાલા હો ?

મૈંને કહા,'' મૈં હું.

ઊન્હોંને કહા,''તુમને હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે ઇસ આયતકો કિસ તરહાં સુના હૈ ?

(વલ-લયલે ઇઝા-યગશા વન્નહારે ઇઝા તજલ્લા વ મા ખલક્ઝ-ઝક્રે વલ ઊન્સા)

મૈંને કહા,''હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હો ઇસ આયતકો ઇસ તરહાં પઢતે થે.(કિરઅત સુનાઇ)

હજરત અબુ દરદા રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા અલ્લાહકી કસમ મૈંને ભી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો ઇસી તરહાં પઢતે હુએ સુના હૈ, ઔર યે લોગ ચાહતે હૈ કે, મૈં વ મા ખલક્ઝ-ઝક્ર વલ ઊન્સા પઢું મગર મૈં નહીં માનતા.

૧૮૧૪ : ઇબ્રાહિમ ફરમાતે હૈ કે, વો શામમેં અલ્કમા કે પાસ ગએ મસ્જીદમેં દાખિલ હોકર નમાઝ પઢી ઔર લોગોં કે હલ્કેમેં બૈઠ ગએ. ફિર એક શખ્શ આયા જીસે દેખકર મૈંને

મહેસૂસ કિયા કે વો ઊન લોગોંસે નારાજ થા. વો આકર મેરે પહેલુમેં બૈઠ ગયા. ઔર પુછા ક્યા તુમ્હેં યાદ હૈ કે, હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હો કીસ તરહાં કિરઅત કરતે થે ? ઇસ કે બાદ ઊપર જૈસી હી હદીષ બયાન હુઇ હૈ.

૧૮૧૫ : અલ્કમા ફરમાતે હૈ કે, મેરી હજરત અબુ દરદા રદીઅલ્લાહો અન્હોસે મુલાકાત હુઇ. ઊન્હોંને મુજસે પુછા, તુમ કહાં કે રહેનેવાલે હો.

મૈંને કહા, ઇરાકકા.

ઊન્હોંને પૂછા, કયા તુમ હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ રદીઅલ્લાહો અન્હોકી કિરઅતમેં પળહતે હો ?

મૈંને કહા, હાં

ઊન્હોંને કહા, વલ લયલે ઇઝા યગશા. પળહો.

મૈંને વલ-લયલે ઇઝા યગશા, વન-નહારે ઇઝા તજલ્લા વઝ-ઝકરે વલ ઊન્સા વો ખુશ હુએ ઔર કહને લગે મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે યે સૂરત ઇસી તરહાં સૂની હૈ.

૧૮૧૬ : એક દૂસરી સનદસે ભી યે રિવાયત ઇસી તરહાં મન્કુલ હૈ.

બાબ ૨૭૩ :- ઊન અવકાતકા બયાન જીસ વક્તમેં નમાઝ નહીં પળહી જા શકતી.

૧૮૧૭ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને અસર કે બાદ ગુરૂબે આફતાબ તક ઔર ફજર કે બાદ તુલુ-એ-આફતાબ તક નમાઝ પળહનેસે મના કિયા હૈ.

૧૮૧૮ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે મુતઅદ્દદ સહાબા ખાસ કરકે, હજરત ઊમર ઇબ્ને ખત્તાબ રદીઅલ્લાહો અન્હો જો મુજે બહુત અજીઝ હૈ વો રિવાયત કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફજર કે બાદ તુલુઅ આફતાબ તક ઔર અસર કે બાદ ગુરૂબ આફતાબ તક નમાઝ પળહનેસે મના ફરમાયા હૈ.

૧૮૧૯ : એક ઔર સનદસે ભી યે રિવાયત મન્કુલ હૈ ઔર સઇદ ઔર હિશામકી રિવાયતમેં યે ઇજાફા હૈ કે, સુબ્હ કે બાદ ઊસ વક્ત તક કે સૂરજ નિકલ આએ.

૧૮૨૦ : હજરત અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''નમાઝે અસર કે બાદ ગુરૂબે આફતાબ તક કોઇ નમાઝ નહીં, ઔર નમાઝે ફજર કે બાદ તુલુઅ આફતાબ તક કોઇ નમાઝ નહીં હૈ.

૧૮૨૧ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''તુમ મૈંસે કોઇ ભી શખ્શ તુલુઅ આફતાબ તક નમાઝ પળહનેકી તકલીફ ના લે ઔર (વૈસે હી) ગુરૂબ આફતાબ કે વક્ત (તક નમાઝ ના પળહે)

૧૮૨૨ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''તુલુઅ આફતાબ કે વક્ત નમાઝ (પળહને કી)

તકલીફ ના લેં ઔર (વૈસે હી) ગુરૂબ આફતાબ વક્ત તક (નમાઝ ના પઢેં) ક્યું કે સૂરજ શયતાન કે દો શિંગો કે દરમ્યાન નિકલતા હૈ.

૧૮૨૩ : હજરત ઇબ્ને ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ સૂરજકી ભૌં જાહિર હો જાએ તો નમાઝકો ઊસ વક્ત તક મૌકુફ કરદો જબ તક સૂરજ પુરી તરહાં રોશન ના હો જાએ, ઔર જબ સૂરજકી ભૌં ગાયબ હો જાએ તો નમાઝકો ઊસ વક્ત તક મૌકુફ રખો જબ તક સૂરજ મુકમ્મીલ ગાયબ ના હો જાએ.

૧૮૨૪ : હજરત અબુ બશર ગિફારી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મકામે મુખમસમેં હમારે સાથ નમાઝે અસર પઢહી. ઔર ફરમાયા,''તુમસે પહેલી ઊમ્મતો પર ભી યે નમાઝ પેશ કી ગઇ થી લેકીન ઊન્હોંને ઝાએ કર દિયા, લિહાજા જો ઇસકી હિફાઝત કરેગા. ઊસકો દુગના અજર મિલેગા, ઔર અસર કે બાદ ઊસ વક્ત તક કોઇ નમાઝ જાઇઝ નહીં હૈ જબ તક સિતારે તુલુઅ ના હો જાએં.

૧૮૨૫ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ, જીસમેં હજરત અબુબશર ગિફારી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને હમેં નમાઝે અસર પઢહાઇ. ફિર ઊપર જૈસી હી રિવાયત કી હૈ.

૧૮૨૬ : હજરત ઊકબહ બિન આમિર જુહની રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ હમેં તીન અવકાતમેં, નમાઝ પઢનેસે ઔર મૈયતકો દફન કરનેસે રોકતે થે. એક તુલુઅ આફતાબ કે વક્ત જબ તક વો બુલંદ ના હો જાએ. દૂસરે ઠીક દો પહર કે વક્ત જબ તક કે ઝવાલ (ખતમ) ના હો જાએ, તીસરે ગુરૂબે આફતાબ કે વક્ત, જબ તક કે વો મુકમ્મીલ ગુરૂબ ના હો જાએ.

૧૮૨૭ : હજરત અમ્ર બિન અન્બસહ સુલમી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈં જમાનાએ જાહિલીય્યતમેં ગુમાન કરતા થા કે લોગ ગુમરાહી પર હૈ ઔર ઊનકી કોઇ હૈસીયત નહીં હૈ. વો સબ બુતોંકી પરસ્તીશ કરતે થે, મૈંને એક શખ્શ કે મુતાઅલ્લીક સુના કી વો મક્કામેં હૈ, ઔર બહુતસી ખબરેં બયાન કરતા હૈ, મૈં એક સવારી પર બૈઠા ઔર ઊનકી ખિદમતમેં હાજીર હો ગયા. દેખ રહા હું કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ છિપે હુએ હૈ ઔર ઊનકી કૌમ ઊન પર દિલેર હો રહી હૈ.

ફિર મૈં એક હિલા કર કે આપ કે પાસ મક્કામેં પહુંચા.

મૈંને કહા, આપ કૌન હૈ ?

આપને ફરમાયા,''મૈં નબી હું.

મૈંને પુછા, નબી કયા હોતા હૈ ?

આપને ફરમાયા,''મુજે અલ્લાહ ત્આલાને ભેજા હૈ.

મૈંને પૂછા, આપકો અલ્લાહ ત્આલાને કૌનસા પયગામ દેકર ભેજા હૈ?

આપને ફરમાયા,'અલ્લાહને મુજે સિલા-રહમી,બુત-શિકની,અલ્લાહ કે સાથ શિર્ક ના કરને કે પયગામ કે સાથ ભેજા હૈ.

મૈંને પુછા, ઊસ દીનમેં આપ કે સાથ કૌન હૈ ? ''

આપને ફરમાયા,''આઝાદ ઔર ગુલામ.

રાવીકા બયાન હૈ કે, ઊન દીનોં ઈમાન લાનેવાલોંમેં આપ કે સાથ હજરત અબુ બક્ર ઔર હજરત બિલાલ થે.

હજરત અમ્ર ફરમાતે હૈ કે, મૈંને કહા, મૈં બિલાશક આપકી પૈરવી કરુંગા.

આપને ફરમાયા,''તુમ ઈસ વક્ત ઈસકી તાકત નહીં રખતે, કયા તુમ નહીં દેખ રહે હો કે આજ મેરે સાથ લોગ કૈસા સુલુક કર રહે હૈ ? ઈસ વક્ત તુમ ઘર જાઓ ઔર જબ તુમ યે સુન લો કે મુજે ગલબા હાંસિલ હો ગયા હૈ ઊસ વક્ત મેરે પાસ આ જાના.

હજરત અમ્ર ફરમાતે હૈ કે, મૈં અપને ઘર ચલા ગયા ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ મદીના મનવ્વરા તશરીફ લે ગએ. મૈં અપને ઘરમેં થા ઔર લોગોંસે આપકી મદીનામેં તશરીફ લે જાને કે બાદ આપ કે મુતાઅલ્લીક લોગોંસે માલુમાત હાંસીલ કરતા રહા, યહાં તક કે કુછ લોગ મદીનાસે મેરે પાસ આએ, મૈંને ઊનસે પુછા કે જો સાહબ મદીનામેં આએ હૈ ઊનકા કયા હાલ હૈ ?

ઊન્હોંને કહા, લોગ તેજીસે ઊનકી દાવત કુબુલ કર રહે હૈ, ઊનકી કૌમને ઊન્હેં કતલ કરના ચાહા થા લેકીન વો ઊસ પર કાદીર ના હો શકે, ફિર મૈં આપકી ખિદમતમેં હાજીર હો ગયા ઔર અર્ઝ કિયા, યા રસૂલુલ્લાહ ! કયા આપ મુજે પહેંચાનતે હૈ ?

આપને ફરમાયા,''તુમ વહી શખ્શ હો જો મુજસે મક્કામેં મિલે થે.

મૈંને કહા, હાં, ફિર મૈંને કહા, યા નબી અલ્લાહ મુજે ઊન ચીજોં કે મુતાઅલ્લીક બતાઇએ જો અલ્લાહને આપકો બતાઇ હૈ. ઔર જીન્હેં મૈં નહીં જાનતા, મુજે નમાઝ કે મુતાઅલ્લીક બતાઇયે.

આપને ફરમાયા,''ફજરકી નમાઝ પઢો ઔર ઊસ કે બાદ ઊસ વક્ત તક નમાઝ ના પઢો જબ તક કે સૂરજ તુલુઅ ના હો જાએ, ક્યું કે સૂરજ શયતાન કે દો શિંગો કે દરમ્યાન તુલુઅ હોતા હૈ ઔર ઊસ વક્ત ઊસકો કુફ્ફાર સજદા કરતે હૈં,ફિર ઊસ કે નિકલને કે બાદ નમાઝ પઢો ક્યું કે ઊસ નમાઝકી ફરીશ્તે ગવાહી દેંગે, યહાં તક કી સાયા નેઝે કે બરાબર હો જાએ ઊસ કે બાદ રૂક જાઓ ક્યું કે ઊસ વક્ત જહન્નુમ ઝોંકી જાતી હૈં, ફિર જબ સૂરજ ઢલ જાએ તો અસર તક નમાઝ પઢો, ઊસ વક્ત ફરીશ્તે હાજીર હોતે હૈં,ફિર (અસર કે બાદ) નમાઝસે રૂક જાઓ યહાં તક કે સૂરજ ગુરૂબ હો જાએ. ક્યું કે સૂરજ શયતાન કે દો શિંગો કે દરમ્યાન ગુરૂબ હોતા હૈ ઔર કુફ્ફાર ઊસકો ઊસ વક્ત સજદા કરતે હૈ.

મૈંને અર્ઝ કિયા, યા રસૂલુલ્લાહ મુજે વુઝુકે મુતાઅલ્લીક બતાઇએ.

આપને ફરમાયા,''તુમમેંસે કોઇ ભી શખ્શ સવાબકી નિયતસે વુઝુ કરતા હૈ, કુલ્લી કરતા હૈ, નાકમેં પાની ડાલતા હૈ, નાક સાફ કરતા હૈ, અલ્લાહ ત્આલા ઊસ કે ચહેરે, નથુને ઔર મુંહ કે ગુનાહોંકો મિટા દેતા હૈ, ફિર જબ વો અલ્લાહ ત્આલા કે હુકમ કે મુતાબિક ચહેરા ધોતા હૈ, તો દાઢી કે અતરાફસે ઊસ કે ચહેરે કે ગુનાહ પાની કે સાથ બહે જાતે હૈ, ફિર જબ વો કુહનીયોં તક હાથ ધોતા હૈ તો હાથોં કે પોશેંસે પાની કે સાથ, ઊસ કે હાથોં કે ગુનાહ ઝડ જાતે

હૈ. ફિર જબ વો સરકા મસાહ કરતા હૈ તો બાલોં કે સિરોંસે ઊસ કે સર કે ગુનાહ પાની કે સાથ ઝડ જાતે હૈ ઔર જબ વો ટખનોં સમેત પાંવ ધોતા હૈ તો, પોરોંસે લેકર ટાંગો તક ઊસ કે ગુનાહ પાનીસે ઝડ જાતે હૈ.

ફિર વો ખડા હોકર નમાઝ પઢે. જીસમેં અલ્લાહ ત્આલાકી ઐસી હમ્દ ઔર તાઝીમ કરે કે જો ઊસકી શાન કે લાયક હો ઔર (અપના દિલ હર તરહાં કે ખયાલોંસે) ખાલી હોકર અલ્લાહ અઝ્ઝવ જલ્લકી ઇબાદતકી તરફ મુતવજ્જેહ હો તો નમાઝસે ફારીગ હોને કે બાદ વો ગુનાહોંસે ઇસ તરહાં પાક હો જાએગા. જૈસે કે ઊસકી માંને ઊસે અભી જનમ દિયા હો.

ફિર હજરત અમ્ર બિન અન્બસહને યે હદીષ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સહાબી. હજરત અબુ ઊમામહકો સુનાઇ તો હઝરત અબુ ઊમામહને ઊનસે કહા, અય અમ્ર બિન અન્બસહ ! દેખો તુમ કયા કહે રહે હો ? કયા એક હી જગહ એક શખ્શકો ઇતના અજર મિલ જાએગા ?

તો હજરત અમ્ર બિન અન્બસહને કહા, અય અબુ ઊમામહ ! મૈં બુઢ્ઢા હો ગયા હું, મેરી હડ્ડીયાં ગલ ગઇ હૈ ઔર મૌત કરીબ આ ચુકી હૈ. ઇસ હાલમેં મુજે અલ્લાહ ત્આલા ઔર ઊસ કે રસૂલ (સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ) પર ઝૂટ બાંધનેકી કયા જરૂરત હૈ ?

અગર મૈંને ઇસ હદીષકો દો તીન બાર યા તો કભી સાત બારસે ભી જ્યાદહ ના સુના હોતા તો મૈં ઇસે કભી બયાન ના કરતા ! લેકીન મૈંને ઇસકો સાત બારસે ભી ઝયાદહ સુના હૈ.

૧૮૨૮ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હા ફરમાતી થી કે હજરત ઊમરકો વહમ હો ગયા હૈ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને તુલુઅ આફતાબ ઔર ગુરૂબ આફતાબ કે વક્ત નમાઝ પઢનેસે મના ફરમાયા થા.

૧૮૨૯ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હા ફરમાતી હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને કભી અસર કે બાદકી દો રકઅત નહીં પઢી, ઔર હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''તુલુઅ આફતાબ ઔર ગુરૂબ આફતાબ કે દૌરાન નમાઝકા કસ્દ ના કરો.

૧૮૩૦ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હો કે ગુલામ કુરૈબસે રિવાયત હૈ કે, હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ હજરત અબ્દુરર્હમાન બિન અઝહર ઔર મુસવ્વીર બિન મુખરમા રદીઅલ્લાહો અન્હુમને ઊન્હેં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી જવઝા હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હા કે પાસ ભેજા. ઔર કહા, હમ સબકી તરફસે હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાકો સલામ કહેના ઔર ઊનસે અસર કે બાદ દો રકઅત નમાઝ પઢને કે મુતાઅલ્લીક સવાલ કરના. ઔર કહેના કે હમેં યે બતલાયા ગયા હૈ કે, આપ અસર કે બાદ દો રકઅત નમાઝ પઢતે હૈં,ઔર હમ તક યે હદીષ પહોંચી હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ, અસર કે બાદ દો રકઅત નમાઝ પઢનેસે મના કરતે થે.

હજરત ઇબ્ને અબ્બાસને કહા, મૈં હજરત ઊમર કે સાથ મિલકર લોગોંકો ઇસ નમાઝસે રોકતા થા.

કુરૈબ ફરમાતે હૈ કે, મૈં હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હા કે પાસ ગયા ઔર ઊન તક યે પયગામ પહોંચાયા.

હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાને ફરમાયા,''હજરત ઊમ્મે સલમહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે પૂછના, મૈં ઊન હજરાત તક ગયા ઔર હજરત આએશહકા જવાબ બતાયા.

ઊન્હોંને મુજે વહી પયગામ લેકર ઊમ્મે સલમહ રદીઅલ્લાહો અન્હા કે પાસ ભેજ દિયો

હજરત ઊમ્મે સલમહ રદીઅલ્લાહો અન્હાને ફરમાયા,''મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો અસર કે બાદ નમાઝ પઢનેસે મના ફરમાતે હુએ સુના થા. ફિર મૈંને એક દિન આપકો અસર કે બાદ નમાઝ પઢતે દેખા. જીસ વક્ત મૈંને દેખા (ઊસ વક્ત) રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ અસરકી નમાઝ પઢ ચૂકે થે. ફિર આપ મેરે પાસ તશરીફ લાએ જબ કે મેરે પાસ અન્સાર કે કબીલે બનુ હરામકી કુછ ઔરતેં બૈઠી હુઇ થી. આપને દો રકઅત નમાઝ પઢી. મૈંને આપકી તરફ એક કનીઝ ભેજી મૈંને ઊસસે કહા, હુઝુર કે પહેલુમેં ખડે હોના. ફિર આપસે ગુજારીશ કરના. કે ઊમ્મે સલમા અર્ઝ કરતી હૈં, યા રસૂલુલ્લાહ ! મૈંને સુના થા કે આપ ઊન દો રકઅતોંસે મના ફરમાતે હૈ. ઔર મૈંને દેખા કે આપ યે દો રકઅતેં પઢ રહે હૈં, ફિર અગર આપ હાથસે ઇશારા કરેં તો પીછે હટ જાના.

હજરત ઊમ્મે સલમા ફરમાતી હૈ કે, ઊસ કનીઝને ઐસા હી કિયા, હુઝુરને હાથસે ઇશારા કિયા, વો પીછે હટ થઇ આપને નમાઝસે ફારીગ હોકર ફરમાયા,''અય અબુ ઊમૈયાકી બેટી ! તુમને અસર કે બાદ દો રકઅત નમાઝ કે મુતાલ્લીક સવાલ કિયા હૈ ઇસકા સબબ યે થા કે, બનુ અબ્દુલ કૈસ કે કુછ લોગ અગર મુજસે ઇસ્લામ કે બારેમેં સવાલ કર રહે થે. જીસકી મશગુલીયતકી વજહસે જોહરકી દો રકઅત સુન્નત નહીં પઢ શકા થા. (યે દો રકઅત સુન્નત જોહરકી બાકી રહી થી ઊસકી કઝા અદા કી થી).

૧૮૩૧ : અબુ સલમા કહેતે હૈ કે, ઊન્હોંને હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે યે સવાલ કિયા, જીન્હેં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ પઢા કરતે થે. હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાને બતાયાકે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ઊન દો રકઅતોંકો અસરસે પહેલે પઢાં કરતે થે. ફિર એક બાર આપકો કીસી કામ કે હોનેકી વજહસે યા આપ ભૂલ ગએ, તો આપને વો નમાઝ અસર કે બાદ પઢી. ફિર આપ ઊસકો પઢતે રહે ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ જો નમાઝ પઢતે થે, ઊસકો હંમેશાહી પઢતે થે.

૧૮૩૨ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મેરે પાસ અસર કે બાદકી દો રકઅત કભી તર્ક નહીં કિયા.

૧૮૩૩ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને મેરે પાસ દો નમાઝેં કભી ભી તર્ક નહીં કી. જાહિરન ના ખુફિયા. દો રકઅત ફજરસે પહેલે ઔર દો રકઅત અસર કે બાદ.

૧૮૩૪ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, જબ ભી રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી મેરે ઘર બારી હોતી થી આપ યે નમાઝ પઢતે થે યાને કી અસર કે બાદ દો રકઅત.

બાબ :- (૨૭૪) નમાઝ મગરીબ સે પહેલે દો રકઅતોંકો બયાન.

૧૮૩૫ : મુખ્તાર બિન ફુલફુલસે રિવાયત હૈ કે, મૈંને અનસ બિન માલીક રદીઅલ્લાહો અન્હોસે જો અસર કે બાદ પઢી જાતી હૈ ઉન નિફલ નમાઝોં કે બારેમેં પુછા. ઉન્હોંને કહા, હજરત ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હો અસર કે બાદ નમાઝ પઢને પર હાથ મારતે થે (અફસોસ જતાતે થે)

હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે જમાનેમેં ગુરૂબ આફતાબ કે બાદ મગરીબકી નમાઝસે પહેલે દો રકઅત નમાઝ પઢતે થે.

મૈંને પૂછા, કયા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ ભી યે દો રકઅતેં પઢતે થે ?

ઉન્હોંને કહા, આપ (સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ) હમે ઉન દો રકઅતોંકો પઢતે હુએ દેખતે થે. આપ હમેં ના તો ઇસકા હુકમ દેતે થે ઔર ના હી મના કરતે થે.

૧૮૩૬ : હજરત અનસ બિન માલિક રદીઅલ્લાહો અન્હોકા બયાન હૈ કે, મદીના શરીફમેં જબ મુઅઝ્ઝીન મગરીબકી અઝાન દે તો હમ લોગ સૂતુનોંકી આડમેં હોકર દો રકઅત નમાઝે પઢતે થે. યહાં તક કે કોઇ નયા આદમી મસ્જીદમેં આતા તો બકસરત નમાઝ પઢનેકી વજહસે યે સમજતા કે નમાઝ હો ચૂકી હૈ.

૧૮૩૭ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુગફ્ફલ રદીઅલ્લાહો અન્હો રિવાયત કરતે હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''હર અઝાન ઔર તકબીર કે દરમ્યાન નમાઝ હૈ. યે કલેમાત આપને તીન મરતબા દોહરાએ, તીસરી બાર ફરમાયા,''જીસકા જી ચાહે. (મતલબ યે કે, યે અમલ સુન્નતે મોઅકેદહ નહીં હૈ)

૧૮૩૮ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુગફ્ફલ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે એક ઔર સનદસે ભી ઇસી તરહાં રિવાયત કરતે હૈ. મગર ઇસમે યે હૈ કે, ચોથી બાર આપને ફરમાયા,''જીસકા જી ચાહે.

(હરમૈન શરીફૈનમેં આજ કલ કુછ લોગ યે નમાઝ પઢતે હૈ મગર ઇમામે આઝમ અબુ હનીફા ઔર ઇમામ માલીક કે નજદીક યે દો રકઅતેં મસ્નૂન નહીં હૈ.)

બાબ :- (૨૭૫) નમાઝે ખૌફકા બયાન.

૧૮૩૯ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઉદ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ખૌફ કે વક્ત એક જમાઅત કે સાથ એક રકઅત પઢી. જબ કે દૂસરી જમાઅત દુશ્મન કે સામને થી (ઇસ એક રકઅત નમાઝ કે બાદ) વો જમાઅત દુશ્મન કે સામને ખડી હો ગઇ, જહાં પહેલે ઉન કે સાથી ખડે થે. ફિર નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને દૂસરી જમાઅતકો એક રકઅત પઢાઇ. ઔર નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને સલામ ફેર દિયા, ફિર હર એક જમાઅતને અલોહદા અલોહદા એક એક રકઅત પઢી.

૧૮૪૦ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો રિવાયત કરતે થે કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ (જૈસી ઉપર બતાઇ ગઇ હૈ ઉસી તરહાં) નમાઝે ખૌફ પઢી હૈ.

૧૮૪૧ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હો બયાન કરતે હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને બાઅઝ ઐયામમેં ખાસ તૌર પર નમાઝે ખૌફ પઢી હૈ કે, એક જમાઅત આપ કે સાથ આકર ખડી હુઇ ઔર એક દુશ્મન કે સાથ લડતી રહી ફિર આપને ઉસ જમાઅત કે સાથ નમાઝ પઢી જો આપ કે સાથ થી. ફિર (યે એક રકઅત નમાઝ પઢને કે બાદ) યે જમાઅત દુશ્મન કે સામને જા ખડી હુઇ ઔર વો જમાઅત આ ગઇ. ફિર આપને ઉનકો એક રકઅત પઢાઇ ફિર દોનો જમાઅતોંને એક એક રકઅત નમાઝ પઢી. હજરત ઇબ્ને ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હો ફરમાતે થે જબ ખૌફ ઇસસે બઢ જાએ તો સવારી પર યા ખડે ખડે ઇશારેસે નમાઝ પઢો.

૧૮૪૨ : હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, મૈં નમાઝ ખૌફ કે મૌકે પર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ થા. હમને દો સફેં કાયમ કી. એક રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે પીછે થી યહાં તક કે દુશ્મન હમારે ઔર કાબા કે દરમ્યાન થા.

નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને તકબીરે તહરીમા કહી ઔર સબને તકબીર કહી ફિર હમ સબને આપ કે રૂકુઅ પર રૂકુઅ કિયા ફિર જબ આપને રૂકુઅસે સર ઉઠાયા તો હમ સબને રૂકુઅસે સર ઉઠાયા. ફિર આપ સજદેમેં ગએ ઔર આપ કે સાથ ખડી હુઇ સફને સજદા કિયા. ઔર દુસરી સફ દુશ્મન કે સામને ખડી રહી. ફિર જબ આપ સજદા કર ચૂ કે ઔર આપ કે સાથ ખડી હુઇ સફને ભી સજદહ કર લિયા તો યે સફ જાકર દુશ્મન કે સામને ખડી હો ગઇ, ઔર વો સફ આકર આપ કે પીછે ખડી હો ગઇ. ફિર આપને રૂકુઅ કિયા ઔર સબને રૂકુઅ કિયા ફિર આપને રૂકુઅસે સર ઉઠાયા ઔર સબને રૂકુઅસે સર ઉઠાયા. ફિર આપ સજદેમેં ગએ ઔર વો સફ સજદેમેં ગઇ. જો પહેલી રકઅતમેં મૌજુદ થી. યહાં તક કે દૂસરી સફ દુશ્મન કે સામને ખડી હુઇ થી.

જબ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ઔર આપ કે સાથ ખડી સફને સનદહ કર લિયા તો, નબી સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ઔર હમ સબને સલામ ફેર દિયા.

હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''જીસ તરહા આજકલ તુમ્હારે મુહાફિઝ તુમ્હારે સરદારોં કે સાથ કરતે હૈ.

૧૮૪૩ : હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હમને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ કબીલા જુહૈનહકી એક જમાઅત કે સામને જીહાદ કી ઉન્હોંને હમસે બહુત સખ્ત લડાઇ લડી. જબ હમ જુહરકી નમાઝ પઢહ રહે થે. તો મુશ્રેકીનને આપસમેં કહા, ઇન પર યકબારગી હમલા કર કે ઇનકો ખતમ કરદો.

હજરત જીબ્રીલ અલયહિસ્સલામને નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો ઇસ બાતસે મુત્તલા કિયા ઔર આપને હમેં બતાયા ઔર મુશ્રેકીનને કહા, ઇનકી અબ વો નમાઝ આનેવાલી હૈ જો ઊનકો અવલાદસે ભી જ્યાદહ અજીઝ હૈ. જબ અસરકા વક્ત આયા તો આપને હમારી દો સફેં કરદી. યહાં તક કે હમારે ઔર કબીલે કે દરમિયાન મુશ્રેકીન હાઇલ થે. નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને તકબીર તહરીમા કહી ઔર હમને તકબીર કહી, આપને રૂકુઅ કિયા ઔર હમને રૂકુઅ કિયા, આપને સજદહ કિયા ઔર આપ કે સાથ સફ ને સજદહ કિયા ઔર જબ સબ ખડે હો ગએ તો દુસરી સફનેં સજદા કિયા. ફિર સફે અવ્વલ પીછે ચલી ગઇ ઔર દૂસરી સફ આગે ચલી ગઇ ઔર યે લોગ પહલી સફકી જગહ ખડે હો ગએ. ફિર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને અલ્લાહો અકબર કહા ઔર હમને (ભી) અલ્લાહો અકબર કહા.

ફિર આપને રૂકુઅ કિયા હમને ભી રૂકુઅ કિયા, ફિર આપને સજદહ કિયા આપ કે સાથ સફે અવ્વલને ભી સજદહ કિયા. ઔર દૂસરી સફ ખડી રહી, ફિર જબ આપને સજદહ કિયા તો દૂસરી સફને સજદહ કિયા. ફિર સબ બૈઠ ગએ ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને સલામ ફેર દિયા.

અબુ ઝુબૈર બયાન કરતે હૈ કે, હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા, જૈસા કી આજ કલ તુમ્હારે ઉમરાઅ નમાઝ પઢહાં કરતે હૈ.

૧૮૪૪ : હજરત સાલેહ બિન અબી હરમહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને અપને સહાબાકો નમાઝે ખૌફ પઢહાઇ, આપને અપને પીછે દો સફેં બનાઇ. જો આપકી કરીબી સફ થી ઉસકો એક રકઅત નમાઝ પઢહાઇ. ફિર આપ ખડે રહે. યહાં તક કે પીછલી સફને એક રકઅત નમાઝ પઢહલી. ફિર વો આગે આ ગએ. ઔર અગલી સફ જો પહેલે આગે થી પીછે ચલી ગઇ. ફિર આપને ઉસ સફકો એક રકઅત નમાઝ પઢહાઇ ફિર આપ બૈઠ ગએ. યહાં તક કે પીછેવાલોંને એક રકઅત નમાઝ પઢહલી. ફિર આપને સલામ ફેર દિયા.

૧૮૪૫ : હજરત સાલેહ બિન ખવાત રદીઅલ્લાહો અન્હો ઉસ સહાબીસે નકલ કરતે હૈં, જીન્હોંને નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ ગઝવએ ઝાતુર-રિકાઅ કે દિન નમાઝે ખૌફ પઢહી થી, કે એક જમાઅતને સફ બાંધી ઔર આપ કે સાથ નમાઝ પઢહી ઔર દૂસરી જમાઅત દુશ્મન કે સામને લડતી રહી. આપને અપની કરીબવાલી સફ કે સાથ એક રકઅત નમાઝ પઢહી. ફિર આપ ખડે રહે ઔર ઉસ સફને અપની નમાઝ પુરી કી. ફિર

વો જાકર દુશ્મન કે સામને ખડી હો ગઇ ઔર દુસરી જમાઅત આઇ ઔર આપને દુસરી જમાઅતકો દુસરી રકઅત પઢાઇ. ફિર આપ બૈઠ રહે ઔર ઉન્હોંને અપની નમાઝ પુરી કી. ફિર આપને સબ કે સાથ સલામ ફેર દિયા.

૧૮૪૬ : હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, વો રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વસલ્લમ કે સાથ ઝાતુરરિકાઅ (ગઝવહ)મેં ગએ. ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકો એક સાયાદાર દરખ્ત કે નીચે ઠહરાયા, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી તલવાર દરખ્ત કે ઊપર લટકી હુઇ થી. મુશ્રેકીનમેંસે એક શખ્શ આયા, ઊસને ઊસે ઊતાર કર મ્યાનસે બહાર નીકાલલી ઔર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમસે કહા, કયા તુમ મુજસે ડરતે હો ?

આપને ફરમાયા,''નહીં.

ઊસને કહા, તુમ્હેં મુજસે કૌન બચાએગા ?

આપને ફરમાયા,''મુજે તુમસે અલ્લાહ ત્આલા બચાએગા !

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે અસ્હાબને ઊસકો ધમકાયા. ઔર ઊસને તલવાર મ્યાનમેં કરલી. ઇતનેમેં અઝાન હુઇ આપને એક જમાઅતકો દો રકઅત નમાઝ પઢાઇ. વો પીછે ચલી ગઇ ફિર આપને દૂસરી જમાઅતકો દો રકઅત નમાઝ પઢાઇ. રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમકી ચાર રકઅત હુઇ ઔર (બાકી સભી) કૌમકી દો રકઅતેં હુઇ.

૧૮૪૭ : હજરત જાબિર રદીઅલ્લાહો અન્હો બયાન કરતે હૈ કે, ઊન્હોંને રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે સાથ નમાઝે ખૌફ પઢી, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને એક જમાઅતકો દો રકઅત પઢાઇ, ફિર દૂસરી જમાઅતકો દો રકઅત પઢાઇ, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ચાર રકઅતેં પઢી ઔર કૌમને દો દો રકઅતે પઢી.

કિતાબુલ જુમ્અહ

૧૮૪૮ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ તુમમેંસે કોઇ શખ્શ નમાઝે જુમ્આ કે લિયે જાના ચાહે તો ગુસ્લ કરે.

૧૮૪૯ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ કે આપ મિમ્બર પર ખડે હુએ થે. તુમમેંસે જો શખ્શ નમાઝે જુમ્આ કે લિયે આએ વો ગુસ્લ કરે.

૧૮૫૦ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૮૫૧ : હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, એક દિન હજરત ઊમર ઇબ્ને ખત્તાબ રદીઅલ્લાહો અન્હો જુમ્અકા ખુત્બા દે રહે થે, કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે એક સહાબી આએ, હજરત ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ઊન્હેં પુકાર કર ફરમાયા,''યે આનેકા કૌન સા વક્ત હૈ ?

ઊન્હોંને કહા, આજ મૈં મશગૂફ થા ઘર પહોંચતે હી મૈંને અઝાન સુની ઇસ કે બાદ સિર્ફ ઇતની તાખીર કી કે વુઝુ કિયા.

હજરત ઊમરને ફરમાયા,''સિર્ફ વુઝુ હી કિયા ? જબકી તુમ જાનતેહો કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમ ગુસ્લકા હુકમ દિયાં કરતે થે.

૧૮૫૨ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હજરત ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હો, લોગોંકો જુમ્અકા ખુત્બા દે રહે થે, નાગહાં હજરત ઊસ્માન રદીઅલ્લાહો અન્હો તશરીફ લાએ હજરત ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''ઊન લોગોંકા કયા હોગા જો અઝાન કે બાદ તાખિરસે આતે હૈ ?

હજરત ઊસ્માન રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''અય અમીરૂલ મુઅમેનીન, અઝાન કે બાદ મૈંને વુઝુ કિયા ઔર બિના દેર કિયે મસ્જીદમેં આ ગયા. હજરત ઊમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''સિર્ફ વુઝુ હી કિયા ? કયા તુમ લોગોંને નહીં સુના કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ તુમમેંસે કોઇ શખ્શ નમાઝે જુમ્અ કે લિયે આએ તો ગુસ્લ કરેં.

૧૮૫૩ : હજરત અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''હર બાલીગ પર જુમ્અ કે દિન ગુસ્લ કરના વાજીબ હૈ.

૧૮૫૪ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, લોગ અપને ઘરોંસે ઔર ઊંચે મુકામોંસે બારી બારી જુમ્અ પઢને આતે થે, વો અબા પહનકર આતે થે જીસ પર ગર્દ-ઓ-ગુબાર (ધૂલ-રેતી-કચરા) પડતા રહતા થા. ઔર ઊસસે બદબુ આતી થી. ઊનમેંસે કોઇ

શખ્શ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ કે પાસ આયા ઔર ઊસ વકત આપ મેરે પાસ થે. આપને ફરમાયા,''કાશ તુમ ઇસ દીન ગુસ્લ કર લિયાં કરો.

૧૮૫૫ : હજરત આએશહ રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, લોગોં કે પાસ નૌકર તો થે નહીં, ખુદ હી અપના કામ કાજ કરતે થે. (ઇસ વજહસે પશીના વગૈરહસે) બદબુ આને લગી, તો ઊનસે કહા ગયા, કાશ ! તુમ લોગ જુમ્અ કે દિન ગુસ્લ કર લેતે.

૧૮૫૬ : હજરત અબુ સઇદ ખુદરી રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલલલાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''હર બાલીગ પર જુમ્આ કે દિન, ગુસ્લ કરના, મિસ્વાક કરના ઔર હસ્બે ઇસ્તે તાઅત ખુશ્બુ લગાના વાજીબ હૈ, ખ્વાહ વો ખુશ્બુ ઔરત (કે લિયે ખાસ) હી ક્યું ના હો.

૧૮૫૭ : હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હો જુમ્અ કે ગુસ્લ કે બારેમેં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી હદીષકા ઝિકર કિયા.

તાઊસને હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત કી કે તેલ યા ખુશ્બુ લગાએ ખ્વાહ વો ઊસકી બીવીકી હી ક્યું ના હો.

હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદીઅલ્લાહો અન્હોને ફરમાયા,''મૈં યે નહીં જાનતા.

૧૮૫૮ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૮૫૯ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''હર મુસલમાન પર વાજીબ હૈ કે, હફ્તેમેં એક બાર ગુસ્લ કરે ઔર અપના સર ઔર જીસ્મ ધોએ.

૧૮૬૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જો શખ્શ જુમ્આ કે રોજ ગુસ્લે જનાબત કરે ઔર મસ્જીદમેં જાએ. તો ઊસને (ગોયાકે) અલ્લાહ ત્આલાકી રાહમેં એક ઊંટકા સદકા કિયા ઔર જો શખ્શ દૂસરી સાઅતમેં જાએગા તો ઊસને ગોયા કે એક ગાયકા સદકા કિયા. ઔર જો શખ્શ તીસરી સાઅતમેં ગયા તો ઊસને મોટા કે અલ્લાહકી રાહમેં એક મેંઢા સદકા કિયા. ઔર જો શખ્શ ચૌથી સાઅતમેં ગયા તો ઊસને ગોયા કે એક મુરગીકા સદકા (અલ્લાહકી રાહમેં) કિયા ઔર જો શખ્શ પાંચ વી સાઅતમેં ગયા તો ઊસને ગોયાકી (અલ્લાહકી રાહમેં) એક અંડેકા સદકા કિયા. જબ ઇમામ આ જાતા હૈ તો ફરીશ્તે હાજીર હો જાતે હૈ ઔર ખુત્બા સુનતે હૈ.

૧૮૬૧ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''અગર તુમને જુમ્અ કે દિન દૌરાને ખુત્બા અપને સાથીસે કહા 'ચુપ હો જાઓ... તો તુમને લગ્વકા કામ કિયા.

૧૮૬૨ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૮૬૩ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી હદીષ મન્કુલ હૈ.

૧૮૬૪ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''અગર તુમને જુમ્અ કે દિન દૌરાને ખુત્બા અપને સાથીસે કહા ચુપ હો જાઓ તો તુમને લગ્વકો કામ કિયા.

૧૮૬૫ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાતય હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને જુમ્અકા ઝિક્ર કરતે હુએ ફરમાયા,''ઇસ દિનમેં એક ઐસી સાઅત હૈ જીસકો મુસલમાન બંદા નમાઝ કે દૌરાન પા લે તો અલ્લાહ ત્આલાસે જીસ ચીજકા ભી સવાલ કરેગા ઉસકો પા લેગા. રાવીને હાથ કે ઇશારેસે ઊસ સાઅતકી કમીકો બયાન કિયા.

૧૮૬૬ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, અબુલ કાસીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''જુમ્આ કે દિન એક ઐસી સાઅત હોતી હૈ જીસકો જો (કોઇ) મુસ્લીમ બંદા પા લે, જબ કે વો ખડા હુઆ નમાઝ પઢ રહા હો, વો અલ્લાહ ત્આલાસે જીસ ચીજકા ભી સવાલ કરેગા. અલ્લાહ ઊસે અતા ફરમાએગા. રાવી હાથસે ઊસ વક્તકી કમીકા ઇશારા કરતે ઔર ઊસકી તરફ રગબત દિલાતે થે.

૧૮૬૭ : એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત મન્કુલ હૈ.

૧૮૬૮ : દૂસરી એક સનદ કે સાથ ભી ઐસી હી રિવાયત મન્કુલ હૈ.

૧૮૬૯ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જુમ્આ કે દિનમેં એક ઐસી સાઅત હૈ જીસકો જો મુસલમાન પાએ ઔર અલ્લાહ અજ્ઝ વ જલ્લસે જો ભી સવાલ કરે અલ્લાહ ત્અલા ઊસકો અતા ફરમા દેતા હૈ. ઔર યે સાઅત બહોત થોડી દેર (હી) રહેતી હૈ.

૧૮૭૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે એક ઔર સનદસે ભી ઐસી હી રિવાયત મન્કુલ હૈ લેકીન ઇસનમે સાઅત કે થોડી દેરકી હોને કે અલ્ફાઝ નહીં હૈ.

૧૮૭૧ : હજરત અબુ મુસા અસઅરી કે બેટે હજરત બુરદહ રદીઅલ્લાહો અન્હુમસે રિવાયત હૈ કે, મુજસે હજરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદીઅલ્લાહો અન્હોને કહા, કયા તુમને અપને વાલિદસે સાઅતે જુમ્અ કે બારેમેં રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમકી કોઇ હદીષ સુની હૈ ?

વો કહેતે હૈં, મૈંને કહા, હાં, મૈંને અપને વાલિદસે સુના ઉન્હોંને કહા, કે રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા વો સાઅત ઇમામ કે બૈઠનેસે (ખુત્બા પઢને કે લિયે) લેકર નમાઝ પઢી જાને તક હૈ.

૧૮૭૨ હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જીસ બહેતરીન દિનમેં સૂરજ તુલુઅ હોતા હૈ (વો) જુમ્આકા દિન હૈ, જીસ દિનમેં હજરત આદમ અલયહિસ્સલામ પરદા કિએ ગએ, જીસ દિનમેં હજરત આદમ અલયહિસ્સલામકો જન્નતમેં દાખિલ કિયે ગએ, ઔર જીસ દિન વો જન્નતસે ખારીજ કિએ ગએ.

૧૮૭૩ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે ઉપર જૈસી હી હદીષ રિવાયત હૈ ઇસમેં યે ઇજાફા હૈ કે, ઔર કયામત ભી જુમ્અ કે દિન કાયમ હોગી.

૧૮૭૪ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''હમ સબસે આખિર હૈ ઔર કયામત કે દિન સબસે પહેલે

હોંગે, અલબત્તા તમામ ઊમ્મતોંકો હમસે પહેલે કિતાબ દી ગઇ ઔર હમેં ઊન કે બાદ કિતાબ દી ગઇ. ફિર યે દિન (યાને જુમ્આ) જીસે હમારે લિયે અલ્લાહ ત્આલાને મુકર્રર કર દિયા હૈ, હમકો અલ્લાહ ત્આલાને હી ઊસ દિન હિદાયત દી હૈ. લોગ ઇસ દિનમેં હમારે તાબે હૈ, યહુદને જુમ્આ કે બાદ કે દિન (યાને શનીચર)કો મુકર્રર કિયા, ઔર નસારાને ઇસ કે બાદ કે દિનકો (યાને ઇતવાર)

૧૮૭૫ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''હમ આખિર હૈં (ઊમ્મતોંકી બઅસત કે હિસાબસે) ઔર કયામત કે દિન સબસે પહેલે હોંગે.

૧૮૭૬ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''હમ આખિર હૈ ઔર કયામત કે દિન અબલ હોંગે, ઔર હમ સબસે પહેલે જન્નતમેં દાખિલ હોંગે, અલબત્તા ઊન લોગોંકો હમસે પહેલે કિતાબ દી ગઇ ઔર હમેં ઊન કે બાદ કિતાબ દી ગઇ. ઊન્હોંને આપસમેં ઇખ્તિલાફ કિયા ઔર ઊન કે ઇખ્તિલાફમેં અલ્લાહ ત્આલાને હમેં હકકી હિદાયત કી, આપને ફરમાયા,''જુમ્આકા દિન હમને મુકર્રર ફરમાયા હૈ ઔર યહુદને ઊસકા અગલા દિન ઔર નસારાને ઊસ કે બાદકા દિન (મુકર્રર કિયા હૈ છટ્ટીકા દિન)

૧૮૭૭ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, હજરત મુહંમદ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''હમ આખિર હૈ ઔર કયામત કે દિન હમ સાબિક હોંગે અલબત્તા ઊન લોગોંકો હમસે પહેલે કિતાબ દી ગઇ, પર યે વો દિન હૈ જો ઊન પર ફરજ કિયા ગયા થા (જુમ્આકા દિન) ઊન્હોંને ઇસમેં ઇખ્તિલાફ કિયા ઔર અલ્લાહ ત્આલાને હમેં ઇસ દિનકી હિદાયત દી. પસ વો ઊસ દિનમેં હમારે તાબેઅ હૈ, યહુદને અગલે દિન ઔર નસારાને ઊસ કે બાદ કે દિન (કો મુકર્રર કિયા જો જુમ્આ કે તાબેઅ હૈ)

૧૮૭૮ : હજરત ખદીજતલ કુબરા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ સલ્લમને ફરમાયા,''હમસે પહેલેવાલે લોગોંમેં અલ્લાહ ત્આલાને જુમ્આ (કે તાઅય્યુન) ગુમરાહી પયદા કી, યહુદીયોંને શનીવાર (હફતા)કા દિન મુકર્રર કિયા. ઔર નસારાને ઇતવારકા (દિન) બાદમેં અલ્લાહ ત્આલાને હમેં પયદા ફરમાયા ઔર હમેં જુમ્આ કે બારેમેં હિદાયત અતા કી. પસ કર દિયા, જુમ્અ હફતા (શનીવાર), ઇતવારકી (પીછે) ઔર ઇસી તરહાં ઇન લોગોંકો કયામત કે દિન હમારે તાબેઅ કર દિયા. હમ દુનિયાવાલોં કે એતબારસે આખિરમેં ઔર કયામત કે દિન સબસે અવ્વલ હોંગે. જીનકા ફૈસલા કયામત કે દિન સબસે પહેલે હોગા.

૧૮૭૯ : હજરત ખદીજતલ કુબરા રદીઅલ્લાહો અન્હાસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''મેં જુમ્આ કે તાઅય્યુનકી હિદાયત દી ગઇ ઔર હમસે પહેલે (વાલે) લોગ ગુમરાહ હો ગએ.

૧૮૮૦ : હજરત અબુ હુરૈરહ રદીઅલ્લાહો અન્હોસે રિવાયત હૈ કે, રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને ફરમાયા,''જબ જુમ્આકા દિન આતા હૈ તો મસ્જીદ કે હર દરવાજે પર